

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Pedagogická fakulta

Katedra hudební výchovy

IVANA KRESTÝNOVÁ

V. ročník – prezenční studium

Obor: hudební výchova – česká filologie

**Hudba v rozhlase dříve a nyní (se zaměřením na Český rozhlas
v Olomouci)**

Diplomová práce

Vedoucí práce: Prof. PhDr. Karel Steinmetz, CSc.

OLOMOUC 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne.....

.....

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala vedoucímu své diplomové práce Prof. PhDr. Karlu Steinmetzovi, CSc. za odborné vedení diplomové práce a poskytování cenných rad. Dále moje poděkování patří mým rodičům a blízkým, kteří mě podporovali během mého studia a pomáhali mi překonávat všechny nesnáze.

Obsah:

1	Úvod.....	1
2	Z historie Československého a Českého rozhlasu	2
2.1	1923 – 1945	2
2.1.1	Počátky vysílání (1923 – 1925)	2
2.1.2	Rozvoj rozhlasového vysílání (1926 – 1929)	3
2.1.3	Zlatý věk předválečného rozhlasového vysílání (1930 – 1938)	7
2.1.4	Rozhlas za druhé světové války (1939 – 1945)	9
2.2	1945 – 1992	10
2.2.1	První poválečná léta (1945 – 1948)	10
2.2.2	Rozhlas pod vlivem totalitního režimu (1949 – 1958)	13
2.2.3	Částečné uvolnění poměrů (1959 – 1968)	15
2.2.4	Období normalizace (1968 – 1989)	17
2.2.5	Československý rozhlas po sametové revoluci (1990 – 1992)	20
2.3	Český rozhlas v letech 1993 – 2011	22
2.4	Historie olomouckého studia	25
3	Funkce hudebního vysílání	28
3.1	1923 – 1945	29
3.1.1	Počátky vysílání (1923 – 1925)	29
3.1.2	Rozvoj rozhlasového vysílání (1926 – 1929)	30
3.1.3	Zlatý věk předválečného rozhlasového vysílání (1930 – 1938)	31
3.1.4	Rozhlas za druhé světové války (1939 – 1945)	33
3.2	1945 – 1992	33
3.2.1	První poválečná léta (1945 – 1948)	33
3.2.2	Rozhlas pod vlivem totalitního režimu (1949 – 1958)	34
3.2.3	Částečné uvolnění poměrů (1959 – 1968)	36
3.2.4	Období normalizace (1968 – 1989)	37
3.2.5	Československý rozhlas po sametové revoluci (1990 – 1992)	39
3.3	1993 – 2011	39
4	Hudba v Československém rozhlasu.....	42
4.1	Československý rozhlas	42
4.2	Regionální stanice v Olomouci (1946 – 1992)	43
5	Hudba ve veřejnoprávním Českém rozhlasu Olomouc a v rádiích dostupných v Olomouckém kraji (1993 – 2011).....	46

5.1	Český rozhlas Olomouc	46
5.2	Rádio Haná	48
5.3	Kiss Morava.....	48
5.4	Rádio Čas.....	48
5.5	Rádio Rubi	49
5.6	Fajn rádio Hity	49
5.7	Hitrádio Apollo	49
5.8	Rádio Orion.....	50
6	Posluchači regionálních stanic rozhlasu v Olomouckém kraji v současnosti.....	51
6.1	Výsledky dotazníku	51
6.1.1	Celková poslechovost	52
6.1.2	Rozdělení poslechovosti dle profilových skupin	56
7	Závěr	74
	Použitá literatury.....	76
	Internetové zdroje	76

PŘÍLOHA I

Úvod

Tématem hudby v rozhlase jsem se rozhodla zabývat z toho důvodu, že mám k rozhlasovému vysílání kladný vztah, ráda si poslechnu kvalitní pořady, zajímá mě, v jakém poměru jsou různé hudební žánry na stanici Českého rozhlasu a soukromých stanicích rozhlasů ostatní. Ráda si poslechnu rozličná vysílání různých rádií a většinou tak volím podle nálady a situace, podle místa, na kterém se nacházím. Většina rádiových stanic je typická pro svůj okruh posluchačů, ať už je zvolený podle věku, vzdělání, zájmů, povolání a dalších. Myslím si, že je zajímavé zjistit, jestli to, jak je uzpůsobeno programové uspořádání té které stanice, odpovídá jejich vytyčeným cílům.

Cílem práce bylo, po shromáždění poznatků a pramenů z literatury, popsat historii Československého / Českého rozhlasu v jednotlivých jeho vývojových obdobích a zmínit také historii regionální stanice v Olomouci. Dále jsem se měla věnovat funkcím hudebního vysílání v těchto jednotlivých vývojových etapách Československého / Českého rozhlasu a hudbě v Československém rozhlase včetně regionální (krajské) stanice v Olomouci. Následně by mělo být pospáno hudební vysílání ve veřejnoprávním Českém rozhlase Olomouc a v regionálních rádiích dostupných v Olomouckém kraji.

V druhé kapitole budou metodou historicko-srovnávací postihnuty historie a vývoj Československého / Českého rozhlasu v jeho vývojových historických etapách dále členěných do menších podkapitol dle historické situace. Stejným způsobem bude sestavena také podkapitola věnující se historii olomouckého studia Československého / Českého rozhlasu.

K sestavení třetí kapitoly bude také do jisté míry použito metody historicko-srovnávací pro porovnání vývoje hudebních pořadů v jednotlivých obdobích řazených podobně jako u kapitoly předchozí.

Čtvrtá kapitola se bude věnovat hudbě v Československém rozhlase včetně regionální stanice dostupné v Olomouci v letech 1946 – 1992, bude zaměřena na vztah vážné a populární hudby.

Pátá kapitola se bude zaměřovat na hudbu ve veřejnoprávním Českém rozhlase Olomouc a rádiích dostupných v Olomouckém kraji mezi léty 1993 – 2010. Bude zde stručně popsáno hudební zaměření a pořady, kterým se jednotlivé stanice věnují.

V šesté kapitole bude pomocí sociologického dotazníku zkoumána poslechovost rozhlasových stanic dostupných v Olomouckém kraji a výběrem jejich programu. Dotazovaní respondenti budou rozděleni do skupin podle věku, pohlaví, vzdělání a pování.

1 Z historie Československého a Českého rozhlasu

1.1 1923 – 1945

1.1.1 Počátky vysílání (1923 – 1925)

První radiotelefonické vysílání je datováno mnohem dříve – již po první světové válce 28. října 1919, kdy u příležitosti prvního výročí vzniku Československa byl z Petřínské rozhledny odvysílán pořad skládající se ze slova a hudby. O rok později byl odvysílán druhý pokus hodinového přenosu slova a hudby. Následovalo ještě několik pokusů radiofonního vysílání, než bylo zahájeno pravidelné rozhlasové vysílání **18. května 1923** ve 20:15 z vojenského stanu v Praze – Kbelích, jednalo se o hodinové vysílání – krátké ohlášení a koncert. Tuto skutečnost rovněž oznamoval měsíčník amatérského rozhlasového vysílání a radiotelefonie Radioamatér. Stanice vysílala každý den pro veřejnost. Původně měla tato stanice sloužit k meteorologickému vysílání pro leteckou službu a k funkci jako radiofonní stanice musela být technicky upravena, vysílala pak do února 1925, než ji nahradila stanice ve Strašnicích. [5], [13]

7. června 1923 byla založena rozhlasová společnost **Radiojournal**, společnost s r. o. Hlavními podílčníky této společnosti byla firma pro výrobu rozhlasových přijímačů Radioslavia – ředitelem Ladislav Šourek, Miloš Čtrnáctý (člen Spolku českých žurnalistů) a Eduard Svoboda (podnikatel v oblasti radiotelefonie). K povolení pořádání vysílacích programů obdržela společnost licenci od ministerstva vnitra, dále jí byla poskytnuta k dispozici kbelská stanice od ministerstva pošt a telegrafů. O obnovení této licence bylo nutné žádat každé tři roky. Firemní název společnosti byl Radiojournal, československé zpravodajství radiotelefonické. Ředitelem programu byl Miloš Čtrnáctý a technickým ředitelem Alois Svoboda. [5], [13]

Od roku 1923 začal každý měsíc vycházet **časopis Radiojournal** pod vedením Miloše Čtrnáctého. O rok později vycházel již jako týdeník, informoval o programu Radiojournalu a některých zahraničních stanic. [5]

Prvním profesionálním hlasatelem se stal v roce 1924 Adolf Dobrovolný. Působil nejen jako programový hlasatel a komentátor, ale také recitátor, četl ukázky z nových knih a knih na pokračování. Postupem času se stal také dramaturgem a režisérem. [5]

Z technických důvodů a problémů s vysíláním z Kbel bylo rozhodnuto o přesunu vysílací stanice na Vinohrady. První vysílání z Prahy bylo zahájeno 2. prosince 1924. Ve Strašnicích byl vybudován nový vysílač a v únoru 1925 započala stanice vysílat. [5]

Své vysílání se snažil Radiojournal propagovat i na různých společenských akcích, jako byly výstavy, jízda na parníku apod., nebo je půjčoval k veřejné produkci, pořádal různé propagační a reklamní akce. Slovo rozhlas se objevuje poprvé v roce 1924 (do této doby se většinou využívalo slova radiofonie). Téhož roku se vysílal pořad v angličtině a esperantu pro posluchače v zahraničí. O rok později (1925) byly odvysílány první přímé přenosy, a to koncertu České filharmonie, ale také bohoslužby a projevu prezidenta T. G. Masaryka a pokus o první přímý sportovní přenos (v srpnu 1924) boxerského turnaje, který byl zprostředkován telefonicky. Radiojournalu se podařilo odvysílat jako prvnímu radiu v Evropě celý přenos divadelního představení Smetanovy opery Dvě vdovy z Národního divadla. Pro národnostní menšiny se vysílali pořady v němčině, maďarštině a rusínštině. [5], [13]

Úspěšná byla také spolupráce se zahraničními rozhlasovými organizacemi, kdy se v roce 1925 zástupci Radiojournalu účastnili mezinárodní organizace rozhlasových organizací v Londýně (na pozvání BBC), kde vznikla Rozhlasová unie (Union Internationale de Radiodiffusion – UIR) se sídlem v Ženevě – Radiojournal se stal jedním ze zastupitelů v předsednictvu.

Rok 1925 byl velmi úspěšným pro vznik různých pravidelných pořadů, mezi něž bez pochyby patří vysílání pro děti, kterým provázel Jan Vavřík pod pseudonymem Strýček Václav. Vysílán byl také jazykový kurz francouzštiny. Další součástí vysílacího programu byly divadelní hry, které zpracoval a upravil Jaroslav Kvapil (šéf činohry Vinohradského divadla) pro potřeby radiového přenosu. Dále byly do programu zařazeny pravidelné recitační relace a literární pořady a odborné přednášky a zpravodajství. [5]

Jelikož nebyl příjem Radiojournalu příliš vysoký a nestačil pokrýt všechny náklady, jeho majitelem se stal stát (vedení se ujalo Ministerstvo pošt). [13]

1.1.2 Rozvoj rozhlasového vysílání (1926 – 1929)

Jelikož pokrytí signálu doposud vysílaného rozhlasem nebylo natolik velké, aby jej mohli poslouchat lidé ve vzdálenějších oblastech Československa, např. na Moravě, Slezsku ani na Slovensku, rozhodlo se vedení Radiojournalu vybudovat novou vysílací stanici s vyšším výkonem. Do provozu byla oficiálně uvedena v únoru 1926. Byla tak nahrazena dosavadní vysílačka, která byla převezena do Bratislavy, kde bylo v říjnu 1926 oficiálně zahájeno vysílání. Téhož roku zahájilo oficiální vysílání i Brno (pokusné vysílání můžeme však zaznamenat již od roku 1922). [5]

Dále byly rozvíjeny přímé přenosy z kulturních, společenských a sportovních akcí, hudebního a literárního vysílání. Začaly být zprostředkovávány přímé přenosy vlastních koncertů orchestru Radiojournalu, podle potřeby doplněného členy České filharmonie. Dirigentem většiny koncertů se stal Jožka Charvát, hostovali zde například dirigent Slovenského národního divadla Oskar Nedbal či první šéfdirigent České filharmonie Ladislav Čelanský. Program uváděl Adolf Dobrovolný. Vystupovalo zde mnoho významných umělců – například Ema Destinová, Jarmila Novotná, Otakar Mařák, Umberto Urbano. Tato orchestrální vystoupení bývala doplňována pravidelnými recitacemi v podání významných herců (Václava Vydry, Jaroslavy Vrchlické, Bedřicha Karna aj.). [5]

Značný byl rozvoj hudebního programu. Radiojournal podepsal smlouvu s Českou filharmonií o společné spolupráci. Samostatné koncerty Radiojournalu byly sloučeny do jedné dramaturgické a programové řady s přenosy koncertů České filharmonie (většinou ze Smetanovy síně Obecního domu) pod názvem Symfonické koncerty Radiojournalu. Dále byl program doplněn přenosy koncertů Symfonického orchestru Národního divadla v Brně a jednou měsíčně koncertem ze Slovenského národního divadla v Bratislavě. [5]

V roce 1926 bylo odvysíláno 312 hudebních přenosů (vysílaných mimo rozhlasové studium), 34 oper, 2 operety, 108 koncertů, 40 přenosů chrámové hudby, 93 přenosů taneční hudby a 35 zahradních koncertů. [5]

K dalšímu rozvoji došlo v rámci **rozhlasové reportáže**, která v mnoha případech nahradila přímý přenos. Jednou z hlavních událostí, která byla důvodem rozvoje rozhlasové reportáže, byl VIII. všesokolský slet v Praze v polovině roku 1926. Použitím několika mikrofonů se podařilo zachytit vcelku přesný a hodnověrný přenos i s charakteristickými zvuky během přenosu (např. hučení, rachot, pochod, povely, jásot vítajícího obecnstva apod.). Reportér vystupuje již improvizovaně, jako jeden z účastníků dané události, sděluje posluchačům své subjektivní dojmy a postřehy. Po VIII. všesokolském sletu pak následovalo mnoho dalších rozhlasových reportáží, jako jedny z bezprostředně následujících můžeme jmenovat například pietní slavnosti na Olšanských hřbitovech na paměť sedmdesátého výročí úmrtí Karla Havlíčka Borovského (28. 8. 1926), nebo reportáž ze slavnosti kladení základního kamene hasičského domu na Vinohradech (28. 9. 1926). První sportovní reportáží byl přenos z fotbalového zápasu pražské Slavie a maďarské Hungarie. Tento přenos je považován za první sportovní reportáž v Evropě. Tímto také započal svoji slavnou kariéru sportovní redaktor Josef Laufner (v té době

mezinárodní sekretář fotbalového odboru SK Slavia). O několik let později začaly přenosy sportovních reportáží ze zahraničí. [5]

Téhož roku došlo také k prvnímu **mezinárodnímu přenosu** a to z paláce Společnosti národů v Ženevě – byl zprostředkován projev tehdejšího ministra zahraničních věcí Edvarda Beneše (6. 9. 1926). [5]

Rozvoj reportáže pokračoval přenosem z významných společenských událostí (např. ze zemědělských slavností, či z velkých legionářských vzpomínkových oslav, obě konané v roce 1928). Některé z nich byly doplněny tematicky komponovaným programem (koncertem, dramatickými scénami apod.), který byl vysílán ze studia. Tímto se Radiojournal „přihlásil také k demokratickému vývoji meziválečné Československé republiky, k propagaci myšlenek pluralitního státu založeného na principech humanity a demokracie, k propagaci jeho vnitřní a zahraniční politiky.“¹ [5]

Na sklonku roku 1926 došlo k dalšímu významnému rozvoji v rozhlasu, bylo jím **simultánní vysílání**. Šlo o přenos z jednoho vysílání rozhlasu po telefonní lince do druhé rozhlasové stanice, kde byl signál tohoto vysílání zesílen a vysílán do určitého regionu. K prvnímu simultánnímu vysílání v Evropě vůbec došlo o Vánocích mezi pražským a brněnským studiem – jednalo se o scénu Miloše Kareše Český Betlém. Druhý den proběhlo další simultánní vysílání do Brna ze Smetanovy síně Obecního domu, kde byly odvysílány Dvořákovy Slovanské tance a recitace z básnického cyklu Svatopluka Čecha Ve stínu lípy. Roku 1927 se k rozhlasovému studiu v Praze definitivně připojily stanice v Brně, Košicích a roku 1929 také v Ostravě. Další rozvoj tohoto druhu přenosu umožnil také sdílení různých vysílacích programů se zahraničními rozhlasovými stanicemi, docházelo k mezinárodním výměnám rozhlasových pořadů a ke vzniku mezinárodní soustavy rozhlasů ve střední Evropě. Radiojournal se k této mezinárodní spolupráci připojil v roce 1927. Hlavním cílem bylo přiblížit zahraničním posluchačům českou a slovenskou hudební tvorbu. Později se začaly vysílat tzv. národní večery vysílané všemi účastnickými stanicemi. [5]

Rok 1926 byl příznačným také pro další rozvoj **zpravodajského vysílání**, které bylo od tohoto roku vysíláno již dvakrát v průběhu dne (namísto jednoho večerního vysílání) zahrnující zprávy z domova a z ciziny, divadelní zprávy a zprávy o počasí, v nočních hodinách sem byly zařazovány také zprávy sportovní a občas také zprávy

---

¹ JEŠUTOVÁ, Eva, et al. *Od mikrofonu k posluchačům: Z osmi desetiletí českého rozhlasu*. Praha: Český rozhlas, 2003. 667 s. ISBN 80-86762-00-9., s.69

účelové (informace o vyhláškách, nařízeních apod.). Během dne byly rovněž vysílány burzovní zprávy. Zpravodajství, jak domácí tak i zahraniční, bylo poskytováno od Československé tiskové kanceláře (ČTK), z jehož pracoviště byly nakonec zprávy i vysílány. [5]

Přednášky, nejrozšířenější žánr slovesného vysílání, prošli v tomto roce změnou. Vystupovali v nich lékaři, politici, vysokoškolští pedagogové, filozofové nebo spisovatelé, kteří předčítali z vlastní tvorby. Pozornost však byla zaměřena nejvíce na hudbu (vznikaly celé rozhlasové hudební tematické cykly), přednášky byly často zakončeny koncertem vztahujícím se k tématu. Byl do nich také zařazen hudební kurz probíhající každý týden v patnáctiminutových relacích věnující se základům hudebního rytmu a harmonie (otiskované rovněž v programovém týdeníku Radiojournalu). Za účelem propagace Československé republiky byly do programu zařazeny také cizojazyčné přednášky, jež přednášeli členové vlády, diplomati, poslanci, novináři, představitelé kulturního života, univerzitní profesori a další významné osobnosti Československa. [5]

Pokud šlo o divadelní hry, jejich přenos z hlediska kvality nebyl nejlepší, a tak se vysílání takového typu uchýlilo spíše k přenosu různých dialogů a interpretací těchto her, které byly vysílány většinou až po dvaadvacáté hodině (herci měli již po představení a mohli se dostavit do studia). Začaly být ale také psány první **rozhlasové dramatické scény**, využívána v nich byla hudba, píseň a různé zvukové efekty. Jedním z nejnámějších tvůrců těchto rozhlasových her se stal Jan Grmela (později autor rozhlasových detektivních příběhů, v této době tzv. senzačních dramát – mystifikačních her). K největšímu rozvoji rozhlasových her tohoto období došlo v roce 1927. Vysílány byly především hry stručnějšího a zábavnějšího charakteru (jednoaktovky, veselohry, frašky, dialogové výstupy apod.). Programovým šéfem Radiojournalu se v tomto roce stal Miloš Kareš, který měl velký vliv na rozvoj rozhlasových her. Další novinkou byl výběr prvního stálého režiséra rozhlasové činohry, kterým se stal Jaroslav Hurt. V Brněnském studiu byl na toto místo přijat Vladimír Šimáček, který podporoval současnou dramatickou tvorbu (na rozdíl od pražské stanice, která se více zaměřovala na starší autory), jehož zásluhou byla vysílána náročná celovečerní Čapkova hra RUR – označovaná za největší uměleckou událost roku. [5]

V dopoledních hodinách byl do programu zařazen tzv. **Rozhlas pro školy**, a to jak pro školy české, tak německé. Účastnili se jej mimo jiné také pedagogové a spisovatelé, někdy ve veřejném přenosu také děti (od roku 1926 i Vlasta Burian). Vysílány

byly upravené hry pro loutková divadla, hudební besídky – poslech hudebních ukázek s výkladem někdy doplněných recitací. [5]

Od roku 1926 byl rozhlasový program rozprostřen do celého dne. Rozhlas se v tomto roce rozrostl a kapacita vysílacích místností přestávala stačit, proto jeho část byla přestěhována do Národního domu na Vinohradech (od 22. dubna 1927). Vzniklo zde ústřední studio a několik menších studií. Byly zavedeny tematické a historické večery. V brněnském studiu se spíše věnovali hudebním večerům, vznikly literární hodiny (spojení písně s recitací) a dalších pořadů spojujících většinou hudbu a mluvené slovo. V Praze se k této tematice postavili rozšiřováním povědomí o starých historických hudebních tématech. Vznikala řada vzdělávacích programů, jako byly například různé jazykové kurzy, kurzy těsnopisu, techniky, radiofonie. [5]

V této době začaly svoji činnost tzv. **odborné rozhlas**y. Prvním z těchto odborných rozhlasů se stal zemědělský rozhlas (od ledna 1926) v pražském studiu (toto studium bylo postupně rozšířeno v Brně, Bratislavě, Košicích a Ostravě). Začal se dokonce vydávat propagační bulletin Zemědělský rozhlas československý. Pořad vždy začínal meteorologickými a burzovními zprávami, dále pak obsahoval zpravodajství tržní a burzovní, tzv. hospodářské zpravodajství (novinky v zemědělské legislativě, vědě a technice), přednášku a specializované rubriky. Později se v této oblasti začal objevovat i rozhlasový publicistický rozhovor, ale také fejetony, besedy, drobná pásma apod. Program často doplňovala i hudební složka, kdy byla ve větší míře zastoupena tzv. lehká hudba (dechová, lidová a populární). Dalším takovýmto odborným rozhlasovým vysíláním byl dělnický rozhlas (od září 1926) a rozhlas pro průmysl, obchod a živnost (od března 1927). [5]

1.1.3 Zlatý věk předválečného rozhlasového vysílání (1930 – 1938)

Mezi léty 1930 – 1934 dolehla na Československo celosvětová hospodářská krize. Rozhlas se ocitl pod značným vlivem politických stran. V roce 1932 byla také doformulována a zpřísněna cenzura, která byla zavedena v jisté míře již v roce 1926. Na cenzuru doplatila také dvojice Voskovec a Werich, jejichž hry a příspěvky do rádia byly postupně čím dál více cenzurovány, později už nebyly ani přijímány. [5], [13]

Koncem roku 1933 se pražský rozhlas přestěhoval na Fochovu třídu, kde jeho ústředí sídlí dodnes. Zlepšila se kvalita studií a vysílání, zvýšila se nabídka radiopřijímačů a byla vybudována nová stanice Libice. Zlepšuje se také pokrytí republiky radiovým signálem. Až v roce 1935 začala programová spolupráce mezi pražskou stanicí a

venkovskými stanicemi. Krom již dříve propagovaného uměleckého vysílání, hudby (převážně vážné) a uměleckého slova se rozšiřuje podíl publicistiky, různých oborů a rozhlasových tvarů jako je reportáž, pásmo hudební i literární, vzdělávací, beseda u mikrofonu, úvahy Živá slova, pořady pro školy i pro děti mimo školu a sportovní přenosy. Významným byl přechod od reprodukce k vlastní rozhlasové tvorbě. Pracuje se se třemi kategoriemi hudby, a to s hudbou vážnou, populární a lehkou. [5]

Ke zkvalitnění vysílání přispěly nové možnosti např. v časovém oddělení snímání zvuku od jeho vysílání, bylo umožněno opravení chyby v hotovém záznamu nebo jeho úpravy či spojování více záznamů stříhem v záznamovém materiálu, mísit zvuky z různých zdrojů, reportér se již mohl svobodně pohybovat v terénu během přenosu.

V srpnu 1936 bylo vysílání opět posíleno stanicí „Radiovka“ určenou pro vysílání do ciziny. Vývoj **záznamové techniky** měl velký vliv na zkvalitnění vysílání, doposud přímé přenosy mohly být předtočeny a upravovány dle potřeby a také se mohli vysílat různé reprízy pořadů, dále se začaly vysílat záznamy ze zahraničí a zahraničním stanicím byly poskytnuty záznamy z Radiojournalu. Do zahraničí se vysílalo i na krátkých vlnách v pěti jazycích čtyři hodiny denně. Přístroje používané k zaznamenávání zvuku se během 30. let rychle vyvíjeli, v roce 1935 se pořizoval záznam na tzv. „blattnerphon“, zaznamenávající zvuk na ocelový pásek, a koncem roku 1938 na magnetofon. K nové technice patřil i mixážní stůl v režii, kterými bylo možno smíchat několik mikrofonů a gramofonů dohromady a vytvořit tak hodnověrnější obrazovou situaci. [5], [13]

Jako pokrokovější stanice je označováno Brno, kde se snažili od vysílání nejen vážné hudby přejít k v té době méně častým hudebním tématům, spojovali literárně vypravěčské prvky s prvky dokumentárními a s hudbou tomu příhodnou. Do svého programu zařazovali cestopisná pásma a rozhovory s moravskými spisovateli, vysílání z terénu (z letního tábora, továrny, ...), ale i kabaretní vystoupení. Tyto změny se děli za společné spolupráce Chalupy, Kožíka a Bezdíčka (tato trojice byla označována jako „brněnská škola“). Rozšiřují dále rozhlasovou hru vznikající již v polovině dvacátých let minulého století. Některé rozhlasové předlohy dokonce začaly vycházet tiskem. [5]

Kritika se sesypala především na zpravodajskou činnost, kdy Radiojournalu vytýkala pouhé tlumočení výsledků např. z parlamentu, ale ne už přímý přenos, zachycování pouze „hotových“ věcí a ne jejich průběhu, přílišnou konzervativnost, nedostatečný demokratický postoj. Nejvíce se na kritice podílel časopis Národní osvobození. V roce 1936 díky disertační práci Václava Růta byly položeny počátky rozhlasové teorie. [5]

Co se týkalo **vzdělávacích programů**, rozvíjely se různé přednášky, zvláště ceněn byl cyklus Svět v přerodu, kde se k nejrůznějším tématům setkávali odborníci s různými, často vyhraněnými, názory. Vznikla přednášková montáž, kde byly postaveny do konfrontace ukázky z různých děl a prací s názory komentátorů. Dále obsahoval vzdělávací program interview, rozhovory, naukové scény, kurzy jazyků a tance, ale také pořady pro ženy a hospodyňky. Později, po mnichovském diktátu, se staly posilou národního uvědomování. Od roku 1932 se k vysílání přidal školský rozhlas vysílaný pro všechny tři stupně škol s mimoškolními besídkami a hrami pro děti a mládež. Rozvíjejí se odborné rozhlasové vysílání pro ženy a cizojazyčné vysílání (především v němčině). [5]

Většímu rozvoji rozhlasu přispěl týdeník Radiojournal, ve kterém byl čtenáři poskytnut rozhlasový program a různé doplňující komentáře k pořadům, osobnostem a zajímavostem často doplněné fotografiemi. Ten byl rozhodnutím čtenářského hlasování v roce 1939 přejmenován na Náš rozhlas. Rostl i počet majitelů rozhlasových přijímačů, v roce 1937 byl zaznamenán milionový majitel. [5], [13]

1.1.4 Rozhlas za druhé světové války (1939 – 1945)

Po mnichovském diktátu proběhlo v rozhlasu mnoho cenzurních i personálních změn. Od roku 1939 se v rozhlase natrvalo usídlily dohlížecí orgány s německým vedením, které schvalovaly celé vysílání. Zprávy byly přesunuty z ČTK do rozhlasu, aby nad nimi mohl být trvalý dohled. Rovněž byli propuštěni zaměstnanci neárijského původu, v roce 1941 se zaměstnanci vyšší služby museli podrobit jazykové zkoušce. Všechny pořady se musely hlásit nejdříve německy, teprve potom česky. V době Protektorátu byl rozhlas přejmenován na Český rozhlas a po příchodu říšského protektora Reinharda Heydricha v roce 1941 byl sloučen s německým protektorátním vysíláním řízeným německým ministerstvem propagandy. Do vysílání byla zařazena řada cyklů, komentářů a přednášek namířených především proti Sovětskému svazu a Židům. K částečnému uvolnění došlo až v roce 1944. [5]

V roce 1939 byl vydán zákaz poslechu zahraničních rozhlasových stanic. Od roku 1940 se začaly ve studiu používat magnetofony, jejichž pásky se daly stříhat a lepit, což opět přispělo ke zkvalitnění přenosu. [5]

Nejvýznamnějšími programovými událostmi se stala dvě vysílání: v březnu 1939 reportáž z vojenské přehlídky německé branné moci s projevem nesouhlasu tehdejšího komentátora Františka Kocourka; další významnou událostí pak byl příjezd tanků Rudé armády v květnu 1945. Prostřednictvím různých rozhlasových her a pořadů se snažili jejich

autoři využít alespoň vzdáleného kontextu a narážek k nápovědám posluchačům a k jejich povzbuzení národního cítění. Bylo zavedeno pravidelné nedělní vysílání Hlasy domova s přednesem české básně či úryvku z povídky nebo románu, ve kterých byla vyzdvihnuta láska k vlasti a národu, na což dále navazoval úryvek z hudební skladby nebo národní písně. Členové Českého rozhlasu se snažili alespoň v omezené formě vysílat české autory či alespoň úryvky z jejich děl, českou vážnou hudbu a básně. [5]

V roce 1942 se začaly vysílat tzv. zvláštní zprávy mimo plánovaný program např. informace z Hitlerova hlavního stanu a z mimořádných událostí a sdělené branné moci, veřejnost byla informována o atentátu na Heydricha, následných popravách a dopadení atentátníků. I když bylo poslouchání zahraničního rozhlasu zakázáno, bylo možné přijímat ruský rozhlas Govorit Moskva s českým státním vysíláním, ale i z tajných vysílaček Kominterny, dále bylo možné vysílat česky ve Francii a z Francie ze silného vysílače do Čech ze stanice Ici France (až do okupace Paříže německými vojsky v roce 1940 – posléze bylo vysílání na 4 roky přerušeno), téhož roku (1939) zahájila české vysílání také londýnská BBC, odkud bylo vysíláno i tzv. vládní vysílání, které bylo ukončen v květnu 1945. Objevilo se také vysílání z Ameriky, např. z Bostonu ze stanice Radio University, odkud později vysílali i Voskovec s Werichem. Od roku 1942 začal vysílat také Hlas Ameriky. [5]

Český rozhlas přispěl v květnu 1945 k úspěchu pražského Květnového povstání a nepřestal vysílat ani v době největších bojů. Boje probíhaly v okolí rozhlasu, což zapříčinilo mnoho obětí na životech a vážné poškození budovy rozhlasu. [5], [13]

1.2 1945 – 1992

1.2.1 První poválečná léta (1945 – 1948)

Od května 1945 byly postupně obnovovány stávající rozhlasové stanice a byly vytvořeny stanice nové (v Plzni a Českých Budějovicích). Po válce byly provedeny některé personální změny, byli propuštěni zaměstnanci, kteří se nějak provinili během okupace a ti, kteří byli vyšetřováni lidovými soudy za své chování. Již v roce 1944 byla v Sovětském svazu vypracována tajná instrukce, podle které měli mít komunisté v rukou všechny nástroje boje o „duši národa“, jejichž hlavní součástí byl právě Československý rozhlas. Jeho osud tak byl na dlouhá léta zpečetěn. V dubnu 1948 byl již rozhlas podle nového zákona zestátněn. Rozhlas opustila řada vynikajících osobností, někteří museli přestoupit na jiná podřadná místa s vyloučením možnosti vystupovat na mikrofon. [5]

Rozhlas přijal v této době novou roli **organizátora veřejného života**. Podílel se na obnově a řízení státu bezprostředně po válce, podával informace o dopravních spojích, návratu lidí z vězení a koncentračních táborů, potřebách nemocnic, o zásobování, poskytoval zprávy úřadů, důležité výzvy a informace aj. Rozhlasová služba zahrnovala tzv. pozdravy rodinám, vzkazy do Německa a Polska pro vězně koncentračních táborů, pátrání a výzvy o pohřešovaných osobách, úmrtích, pohřbech a pátrací službu. Jeho další funkcí bylo utvářet veřejné mínění, vzdělávat a převychovávat lid. Většinou ve formě improvizovaného rozhovoru byly vysílány pořady výkladové, nauková pásma, besedy, ankety a reportáže. Pomocí rozhlasu se organizovaly brigády, získávali pracovníci pro průmysl a zemědělství, pořádali se kampaně politické i mravněvýchovné. Nově byla od roku 1947 zavedena i státní cena v oboru rozhlas. Co se týče organizace rozhlasu, byl jeho programový úsek rozdělen do několika odborů: hudebního, literárně-dramatického, vzdělávacího a školského, zpravodajského (patřila sem i odposlechová služba) s oddělením pro reportáže a krátkovlnným vysíláním a odboru pro zvláštní úkoly. Prezidium bylo zastoupeno ústředním ředitelstvím. [5]

Svoji **roli komunistické propagandy** sehrál při únorovém převratu 1948, kdy nesměl vysílat jiná stanoviska a zprávy než ta, která byla uvedena v Rudém právu či schválena přímo KSČ. Zprávy již nebyly vysílány prostřednictvím ČTK, zůstaly ve studiích Československého (Čs.) rozhlasu. Program obsahoval propagandu pouze KSČ, ostatní strany odmítal, důsledkem pak byl pokles zájmu posluchačů o zpravodajství a publicistiku. Nejoblíbenějšími pořady tohoto období začaly být pohádky. Bylo nutné alespoň do jisté míry formu tohoto zpravodajství změnit. Vznikaly pravidelné rubriky (Jak je to s ...), zpravodajské relace (Rozhlasové noviny), pravidelné pořady (Kulturní hlídky) a zpravodajská pásma. Do Rozhlasových novin bylo přidáno vysílání reportáží Jiřího Havelky a Miroslava Zikmunda (z Evropy, Afriky a Ameriky) a jako první na světě se začaly vysílat reportáže a přímé přenosy z parlamentu. Nově byla zařazena rubrika Černá kronika s kritikou a jmény konkrétních osob usvědčených z různých podvodů, aby však byly ukázány i světlé stránky tehdejšího lidu, byla zavedena také Bílá kronika pojednávající o lidské ohleduplnosti, kolegiálnosti a dobré vůli (od roku 1947). V červnu 1948 se změnil celý systém řízení rozhlasového zpravodajství, do funkce generálního tajemníka byla sekretariátem UV KSČ dosazena Marie Kořátková, následně pak byl vytvořen sekretariát pro kontrolu veškerých materiálů pro vysílání. [5]

Významnou událostí se stala výstava pořádaná na počest oslav čtvrtstoletí Československého rozhlasu, nesla název Mezinárodní výstava rozhlasu (označována

zkratkou MEVRO) koncipována jako přehlídka technického a programového vývoje rozhlasu. Pro tuto příležitost bylo vybudováno nové vysílání označované jako Praha III – **Mevro**, z tohoto studia se vysílalo za účasti publika. Každý den bylo odvysíláno pět až šest hodin hudebních programů všech žánrů. Rovnou před diváky byly vysílány rozhlasové hry a hříčky, pořádali se rozhovory s publikem v přímém přenosu. Poprvé byla v Mevru představena československá televize. [5]

Československý rozhlas se začal sám podílet na výrobě a rozvoji vlastní rozhlasové techniky. Vznikli tak například malé přenosné reportážní vysílače nahrazující mikrofony s kabelem, prostory byly ozvučovány pomocí reproduktorů zabudovaných v zemi. V roce 1946 měl k dispozici deset stálých (Liblice, Liblice – Praha I, Mělník – Praha II, Plzeň, České Budějovice, Brno – Komárov, Moravská Ostrava – Svinov, a slovenské: Bratislava – Kostolany, Banská Bystrica, Košice) a sedm pokusných vysílačů (Hradec Králové, Teplice, Ústí nad Labem, Most, Karlovy Vary, Liberec a Jihlava). V roce 1947 k nim přibyl další vysílač Morava – Dobrochov, který vysílal silný signál a pokryl celé území Moravy, ale dal se snadno zachytit i v Čechách a za hranicemi. [5]

Vládní program rovněž podporoval **vzdělávací programy**. Některé relace byly vysílány živě, v jiných se objevovala kritika i prostřednictvím posluchačů (Hovoříme s posluchači), denně byl vysílán Jazykový koutek (také s pořadem Náš jazyk mateřský), program obsahoval i cykly dějepisné, relace pro ženy, vysílání pro nejrůznější zájmové skupiny a vysílání pro venkov. Pro školy bylo vysílání rozšířeno a vysílalo se již pro všechny stupně škol (od roku 1947 také pro mateřské školy), postupně se však témata společenská stále více posouvala k tématům ideologickým. Součástí školního rozhlasu byla i hudební výchova, jejímž referentem byl Karel Hába, kdy se žáky snažil naučit rozeznávat například hudební nástroje, vývoj české hudby, rozbor skladeb ad. Dále byla rozšiřována literárně-dramatická výuka formou her pro mládež, pohádek, besídek pro nejmenší, večerních pohádek a večerních pořadů pro dospělejší mládež. Zajišťovány byly jazykové kurzy ruštiny a angličtiny (v roce 1948 kurz polštiny, 1946 kurs Morseovy abecedy). Od školního roku 1948/1949 ustanovilo ministerstvo školství, věd a umění povinný poslech školského rozhlasu pro první dva stupně škol. [5]

Změny nastaly v námětech, tematické a výrazové formě **rozhlasové hry**. Požadavkem bylo vytvořit nový typ hrdiny – budovatele. Vysílány byly literární pořady podporující kulturu a umění a historicko-literární cykly. Od roku 1948 se do popředí jednoznačně dostal budovatelský román, pro jehož autory byly často vypisovány soutěže. [5]

V této etapě vývoje začal první **průzkum poslechového**, který vznikl při ministerstvu informací v září 1945. Zprvu byla největší pozornost diváků soustředěna na zpravodajství, což se postupem času změnilo především díky jeho jednostranné orientaci propagující pouze názory KSČ. Průzkum prováděli tzv. zpravodajové, kteří hodnotili procento poslechového a index spokojenosti posluchačů s jednotlivými relacemi, od února 1946 spolupracoval rozhlas s dobrovolníky z řad posluchačů formou tzv. rodinných deníků. Zřízena byla rozhlasová komise při ÚV KSČ, jejíž členové hodnotili jednotlivé pořady. [5]

1.2.2 Rozhlas pod vlivem totalitního režimu (1949 – 1958)

Od roku 1949 situace začala „přituhovat“ a Československo se ocitlo pod trvalým dohledem Sovětského svazu řízeným přes KSČ. Na stupňování atmosféry se podílel i rozhlas např. přenosy ze soudních síní a organizováním odsuzujících kampaní. V rozhlase nastalo další propouštění a to lidí „nespolehlivých“, nábožensky založených nebo také příslušníků bývalých západních vojenských jednotek. Prověřování pracovníků se dělo až do roku 1951 prostřednictvím akčních výborů. Zakázaná byla činnost západních tiskových agentur, následovalo uzavření hranic a kontrola listovních zásilek. Ne všichni tyto zákazy respektovali. V roce 1950 zahájilo svoji činnost Radio Svobodná Evropa, které zprvu vysílalo z nákladního automobilu projíždějícího podél západních hranic, od 1. května 1951 již vysílalo ze stálého vysílače. Dále bylo možné zachytit vysílání ze zahraničí v češtině a slovenštině na Hlasu Ameriky, BBC a stanicích v Kanadě, Jugoslávii, Vatikánu, Madridu a Paříži. Proti těmto vysíláním byly vystavěny silné vysílače a rušící centra. [5], [13]

V čele rozhlasu stál od roku 1952 Československý rozhlasový výbor za předsednictví ministerstva informací (Václava Kopeckého), který byl zrušen společně s ministerstvem informací v roce 1953 a od roku 1954 působil další tři roky jako samostatná rozpočtová organizace ministerstva kultury. Roku 1957 byl posléze zřízen Československý výbor pro rozhlas a televizi (ČSVRT) jako samostatný orgán státní správy řídící Čs. rozhlas a Československou televizi, v roce 1959 již fungovaly jako samostatně. [5]

Všechny vysílací dokumenty schvalovala **Hlavní správa tiskového dohledu** (HSTD) a nic nesmělo být odvysíláno bez schvalovacího razítka, tento dohled trval až do roku 1968. V březnu 1953 se situace výrazně změnila úmrtím Stalina a následně také Gottwalda. V Sovětském svazu byl stalinský režim tvrdě odsouzen. V roce 1956 na II. sjezdu vystoupili František Hrubín a Jaroslav Seifert na obranu vězňů a

pronásledovaných. V rozhlasu se snažili o vysílání příspěvků z tohoto sjezdu. V roce 1957 byla založena redakce Aktualit a zajímavostí, byli zváni odborníci (i dříve zakázaní). Byly provedeny změny u vysílání hudebních pořadů, rozhlas se snažil o výměnu hudebních nahrávek se západními a asijskými zeměmi, ale také o výměnu vzdělávacích pořadů a různých cyklů. Do Čs. rozhlasu pronikala modernější hudba taneční a jazz. [5], [13]

Zákazy spolupráce se západním světem a zaměstnanecké čistky znemožnili vývoj rozhlasové techniky. V roce 1953 se situace trochu zlepšila díky diskusním pořadům a besedám s posluchači, kdy bylo vybudováno diskusní studio s čtvercovým stolem a všesměrovým mikrofonom. Studia byla vybavována profesionálními rozhlasovými magnetofony, pro reportáže z různých událostí sloužily krátkovlnné vysílačky. Již v roce 1948 došlo k přerozdělení vln v Evropě. **Zpravodajské pořady** se v zásadě nijak výrazně ani po roce 1949 nezměnily. Od 19. hodiny byly vysílány Rozhlasové noviny, které trvaly 60 minut na dvou hlavních programech (národní okruh Praha a Bratislava a celostátní okruh Československo I), v krajských studiích probíhalo od 19:45 vlastní regionální zpravodajství (v roce 1954 byly přesunuty na 20. hodinu), později byly zkráceny na 40 minut a po nich následovalo 20 minut hudby. Začaly se objevovat i pořady se sovětskou tematikou a některé přímo pořádané moskevským rozhlasem (Hovoří Moskva – pořad připravovaný českou redakcí moskevského rozhlasu). Díky pořadům z předchozího období vysílání MEVRO vznikaly pořady podobné a postupně byly vytvořeny tzv. **estrády** plně lidové zábavy, jejich součástí byla také vysílání z průmyslových závodů, vesnic či mezi rekreanty. Nejoblíbenějšími mezi posluchači byly **rozhlasové hry** (zaveden např. cyklus Nedělních divadelních večerů – jednou měsíčně byla zařazována i velká operní díla) a četba na pokračování v podání předních českých herců. **Hudební program** zabíral nadpoloviční většinu vysílacího času (asi 62 %), nebyl však vysílán, až na několik výjimek, v hlavním vysílacím čase. Nejoblíbenější se stal hudební pořad Anny Hostomské Co máte nejraději. **Žurnalistika** byla rozdělena na několik redakcí: zpravodajství, mezinárodního života (poznámky ke světovým událostem), tělovýchovy a sportu (sportovní události, utkání, čtvrtodinky ranního sportu), průmyslová redakce (budovatelská tematika, byly jí přiřazeny nejatraktivnější časy), zemědělská redakce (otázky zemědělské, psychologické a sociální), vysílání pro ženy a zrcadlo kultury (každodenní ranní kulturní informace, Filmové okénko, Okénko do zahraniční kultury). [5]

V oblasti **vzdělávacích pořadů** vznikl pořad nový a to Rozhlasová univerzita, jejímž cílem bylo obnovit povědomí o světové vědě, postupně se však i tato redakce stala nástrojem propagandy a prosazování socialistických dějin, vědy a ideologie. Za podobným

původním záměrem byla založena také redakce vědy a techniky. Účelům komunistické agitace měla sloužit redakce propagandy marxismu-leninismu. Nadále přetrvává povinný poslech školního rozhlasu pro mateřské a základní školy, pro střední školy poslech doporučený. Rozhlas úzce spolupracoval s pionýrskou organizací a Čs. svazem mládeže, někdy i spoluorganizoval jejich akce. [5]

1.2.3 Částečné uvolnění poměrů (1959 – 1968)

Od 30. září 1959 se Československý rozhlas a Československá televize staly samostatnými ústředními organizacemi a rozpočtovými jednotkami. Rozhlas tak byl pod přímým řízením Ústředního výboru KSČ. Došlo k určité politické liberalizaci, kterou média využívala, tato doba bývá označována jako Pražské jaro či renesance rozhlasu. Nejvíce prostoru ve vysílání zabíralo politické vysílání a zpravodajství vedené **Hlavní redakcí politického vysílání** s několika oblastmi: propagandy, publicistiky a domácího a zahraničního zpravodajství. Jejich součástí byla rovněž kampaň o ateismu, přednášky a kurzy marxismu-leninismu. K nejdůležitější části však patřily Rozhlasové noviny obsahující aktuální zpravodajství a vnitropolitický komentář. Většina zpravodajství byla dodávána prostřednictvím vlastních zpravodajů rozmístěných ve všech českých krajích, ze Slovenska poskytovala zprávy bratislavská zpravodajská redakce (zbývající zprávy dodávány z ČTK a jiných agentur). V tomto období fungovala tzv. Rubrika mezinárodního života, jež čerpala z příspěvků zahraničních korespondentů a jejich nezaujatých pohledů na dění v cizině (např. Jiří Diensbier, Miloslav Pátek, Karel Kyncl, Jiří Ruml, od druhé poloviny šedesátých let se k nim přidal například Ondřej Neff). V rámci zpravodajství vznikaly tzv. problémové pořady reagující na nedostatky a chyby tehdejšího režimu. Průmyslová redakce se zabývala problémy v průmyslu a stavebnictví. Zemědělská redakce se zase věnovala plnění plánů osevů, sklizní, agrotechnickým lhůtám, vybízela k vyšším výnosům a úsporám. [5], [13]

V rozhlasové **literárně-dramatické tvorbě** došlo k podstatné změně – tvůrci dříve potlačovaní a zamlčovaní jak z domácí tak zahraniční tvorby se dostávali do většího povědomí. V roce 1964 se Čs. rozhlas začal opět účastnit mezinárodní soutěže rozhlasové tvorby Prix Italia – dokonce hra Ludvíka Aškenázyho *Bylo to na váš účet* vyhrála druhé místo Ceny Italského rozhlasu a televize, o dva roky později pak vyhrál cenu hlavní Miroslav Stehlík se svojí hrou *Linka důvěry*. Zásah cenzury do rozhlasových her byl v této době minimální a počet rozhlasových autorů rychle narůstal. Rozhlas vysílal ukázky z naší i zahraniční literatury autorsky komentované nebo rozhlasově tvarované, patřila mezi ně

také Četba na pokračování a různé tematické literární cykly. Vznikaly také rozhlasové fejetony a drobná literární publicistika. Natačela se různá satirická pásma, dějiny světového humoru a satiry, ale také týdeník pro automobilisty (Šťastnou cestu) a několika hodinové silvestrovské večery skládající se z nahrávek kabaretů a estrád vznikajících po celý rok a upravovaných několik týdnů před jejich vysílání podle potřeb aktuální politické situace. [5]

Vysílání pro děti a mládež bylo rozděleno do několika redakcí: literární, hudební, vědy a techniky, Pionýrské jitřenky, redakce pro mládež, armádní rozhlas a režisérské oddělení Hlavní redakce pro děti a mládež (HRDM). Byly připravovány hry a pohádky (např. pořad Dobrou noc, děti! s postavou skřítky Hajaji) pro děti a mládež, hudebně a literárně-vzdělávací pořady pro děti, školské vysílání, Hovory s rodiči, pořady věnované vědě a technice, pořady vysílané pro vojáky a publicistika rozvíjená v různých debatních pořadech (např. Mládí republiky) s pedagogy, vědci, umělci a spisovateli. Pořady umožňovaly mládeži vyjadřovat se k probíraným problémům. Zabývali se také tvorbou mládežníků (hudba, poezie, zájmová a literární činnost apod.) a závažnými otázkami a problémy mladých lidí. Byl vytvořen pořad Mikrofórum vysílající atraktivní hudbu pro mladé, který také spojil zábavu s vážnými otázkami dne. Pozvaný host v tomto pořadu odpovídal na telefonické dotazy. Vysílány byly různé manifestace a protesty. Prostřednictvím pořadu Podvečer s písničkou (redaktor Ludvík Čermák) byly prezentovány lehčí hudební žánry z celého světa. Armádní rozhlas obsahoval vysílání příběhů vzorných vojáků, lidové tvořivosti, četby s válečnou tematikou, zprávy z vojenského prostředí, rozhovory s vojáky a jejich příbuznými, reakce na dopisy, ukázky z literární tvorby a satiru. Mezi významné redaktory vojenského rozhlasu patřili Karel Kyncl, Karel Šiktanc a Miloň Čepelka (věnující se především písni) a Zdeněk Svěrák (drobný pořad o knihách). Působením Zdeňka Svěráka a Jiřího Šebánka vznikla smyšlená postava Járy Cimrmana. Hudební pořady měly především funkci vzdělávací a naukovou, uváděny byly Koncerty pro mládež s výkladem odborníků, častým účastníkem byl Dětský pěvecký sbor pod vedením Bohumila Kulínského. Byl uspořádán také festival mladých interpretů Concertino Praga pořádaný každoročně a úspěšné také v zahraničí. [5]

Z důvodu rozličných zájmů posluchačů byl programově Čs. rozhlas rozdělen na tři **vysílací programy**: I. program (národní) Praha, Bratislava – pro široký soustředěný poslech spíše pro starší posluchače, II. program (celostátní) Československo I – lehčí program spíše pro mladší posluchače, III. Program (celostátní) Československo II – pro

náročné posluchače s úzce specializovanými zájmy. Některá vysílání byla přesunuta na krátké vlny z nedostatku místa a možností na středních a dlouhých vlnách. [5]

Šedesátá léta znamenala v mnoha směrech uvolnění poměrů, v roce 1968 nově vydaná novela tiskového zákona zrušila cenzuru, rozhlas tak měl možnost podporovat svobodné myšlení a ovlivňovat život celé společnosti. Vzrostla souběžně kultura jazyka, vedly se otevřené diskuze na rozličná témata, přenášeli se veřejná shromáždění účastníků se politici, spisovatelé vědci a sportovci, živě vysílané besedy se děli za účasti představitelů progresivních proudů a jejich oponentů. [5]

1.2.4 Období normalizace (1968 – 1989)

V srpnu 1968 se situace vyostřila a někteří konzervativní členové KSČ poslali zvací dopis do Sovětského svazu. Byli svoláni také hlavní představitelé rozhlasu, aby o této vyhrocené situaci informovali posluchače. V noci z 20. na 21. srpna 1968 mělo být odvysíláno stanovisko ÚV KSČ, což se také začalo dít, ale tehdejší ředitel Ústřední správy spojů Karel Hoffmann nechal pod hrozbou signál středovlnných vysílačů vypnout a zpráva tak mohla být odvysílána pouze pro posluchače rozhlasu po drátě. Vysílače byly zapnuty až v ranních hodinách a bylo odvysíláno stanovisko ÚV KSČ odsuzující vstup cizích vojsk na naše území. Ruské tanky se přesunuly k budově rozhlasu na Vinohradech a začali ji ostřelovat, vysílání pak bylo asi na dvě hodiny umlčeno (téměř všechna studia až na jedno byla vyřazena z provozu) a pak až do 27. srpna podával informace, zprávy, komentáře a sdělení. Zprávy vysílané v tomto týdnu byly rozděleny do několika skupin: oficiální zprávy vlády a předsednictva ÚV KSČ (s projevy jejich členů), rezoluce k různým otázkám momentální situace, situační zprávy s informacemi zpravodajů, telefonickými informacemi ze všech oblastí republiky, informace praktického rázu (tramvajové trasy v Praze, zásobování a zprávy osobní o onemocněních a úmrtích, pobytu dětí na rekreačních táborech, lidí na dovolené a služebních cestách, ...) a zvláštní skupina zpráv situačních (o zatýkání, konfidentech, zrádcích, výzvy k bojkotu vojsk atd.). Ihned bylo odvysíláno každé prohlášení vlády nebo Národního shromáždění. Konečným pak pro tento boj byl projev tehdejšího prezidenta Alexandra Dubčeka a návrat do opětovného područí Sovětského svazu. Od večera 27. srpna 1968 se ve vysílání opět vyskytuje převážně hudba a vše se vrací do „normální“ podoby. Po těchto srpnových událostech začalo období normalizace a na rozhlas opět dolehla cenzura a státní dohled. Posledním větším protestem vůči tehdejším poměrům se na dlouhou dobu stal pohřeb Jana Palacha, studenta Univerzity Karlovy, který se na protest proti normalizaci upálil. [5]

Po podpisu tzv. moskevských protokolů v srpnu 1968 byla v rozhlase opět zavedena zvláštní opatření a personální změny, zejména v jeho vedení, následovalo posuzování kádrů a komplexní hodnocení. Vláda vydala opatření ke kontrole prostředků hromadných informací a rovněž zřídila Úřad pro tisk a informace starající se o cenzuru médií. Hlavní budova rozhlasu byla zničena a pracovníci se do ní mohli vrátit až v září 1968, v roce 1970 bylo zrušeno Studijní oddělení Čs. rozhlasu. Náměstkem a ředitelem Čs. rozhlasu se od roku 1969 stal Karel Hrabal. Noví pracovníci byli přijímáni podle přesně vypracovaných kritérií, kde na prvním místě byly kádrové předpoklady a politické postoje, až pak odborná způsobilost. Všichni pracovníci pak museli projít politickým a odborným školením a pro podobné účely bylo založeno Středisko pro výchovu kádrů Čs. rozhlasu v Liberci. **Organizace rozhlasu** byla na počátku 70. let rozdělena na několik větších celků: útvary generálního ředitele – Ústřední vysílání politického zpravodajství a publicistiky (stanice Hvězda – zpravodajství 24 hodin denně), Český rozhlas (Hlavní redakce programu, Hlavní redakce hudebního vysílání, Hlavní redakce literárně-dramatického vysílání, Hlavní redakce vysílání pro děti a mládež, Hlavní redakce zábavy a Ústředí krajských studií), Slovenský rozhlas – obdobně jako Český rozhlas, Zahraniční vysílání a technické, ekonomické a správní složky. Rozhodující zodpovědnost nesl šéfredaktor – pod ním stáli vedoucí dílčích redakcí, pod nimi pak jednotliví redaktoři. Pořad směl být odvysílán, až když získal podpisy všech tří zodpovědných pracovníků. Poslechu zahraničního vysílání se stát pokoušel zabránit instalacemi rušiček, které na našem území fungovaly až do roku 1988, byl také bedlivě sledován monitorovacím střediskem Čs. rozhlasu (od roku 1974 v Nuslích). V osmdesátých letech se do vysílání postupně začali dostávat představitelé nové vlny sovětských autorů i někteří domácí autoři původních rozhlasových her a literárních pořadů. [5], [13]

V roce 1970 začalo fungovat stereo vysílání, v roce 1987 vysílal rozhlas automatizované dopravní informace (Zelená vlna) a to hlavně díky vysílačům Cukrák, Kojál a Kamzík. V roce 1989 byla do provozu zavedena kvalitnější výpočetní technika ve zpravodajství. Koncem devadesátých let úplně zanikl rozhlas po drátě.

V **programu** nastaly **změny** hlavně převážným zrušením přímých přenosů a do role komentátorů museli být nasazeni pouze „spolehliví“ lidé podporující normalizační politiku. Zpočátku někteří redaktoři projevili snahu bojkotovat cenzurní nařízení – například Ivan Ruml přečetl Palachův dopis v pořadu kolotoč (musel z rozhlasu odejít), manželé Černí zase v pořadu Houpačka odvysílali píseň Běž domů, Ivane, jejíž text a název za účelem schválení pozměnili (byli propuštěni). Do vysílání opět nastoupila

politická školení. Některé literárně-dramatické pořady se podařilo přece jen zachránit, vedení si uvědomovalo jejich oblibu a možnou ztrátu velké části posluchačů a snažili se také o zachování jejich dosavadních kvalit. Změny se dotkly také přestavby vysílacích okruhů: okruh Československo I nahradil zpravodajský okruh Hvězda (dvojjazyčná podoba, zpravodajské informace, komentáře, publicistika, zábavná hudba) vysílající od roku 1973 po celý den 24 hodin a od roku 1980 také stereofonně. V září 1972 vznikla nová stanice Vltava (vysílání zahájeno znělkou stejnojmenné symfonické básně Bedřicha Smetany) a v Bratislavě stanice Děvín a nahradily tak Třetí program, měly místo něj poskytovat posluchačům estetické zážitky a rozšiřovat poznání a vzdělání socialistického člověka. Vysílání dvou národních okruhů Praha a Bratislava se nijak zásadně nezměnilo. Československý rozhlas dále vlastnil deset krajských studií, zvláštní studia pro Prahu a Bratislavu a Zahraniční vysílání Radio Praha. [5], [13]

Ve **zpravodajství** se uplatnily snahy o jednotnou informovanost na celém území Československa ve prospěch komunistické ideologie a v podstatě se situace vrátila do stejných kolejí jako před změnami v šedesátých letech. Hlavní zpravodajskou relaci tvořili Rozhlasové noviny začínající budovatelskou znělkou Kupředu levá (od Jana Seidla). Součástí zpravodajského vysílání se také staly hojné přímé přenosy z různých politických událostí. Zpravodajství a publicistice bylo denně vyčleněno osm a půl hodiny vysílání. Dále byly jeho součástí hudební a kulturní pořady, sportovní přenosy a pořady věnované turistice. V osmdesátých letech se začínají objevovat i pořady kritické, převážně kritika ekonomiky a ekologie. Když pak přišly listopadové protesty v roce 1989, rozhlas se k nim stavil rozpačitě, často i odmítavě a nijak zvlášť (až na pár výjimek) se na nich nepodílel.

Zahraniční vysílání probíhalo především v rámci spolupráce se sovětským partnerem a východoněmeckým Radio Berlin International. Úspěchy socialistického národa v Česku měl propagovat Interprogram Radio Praha určený především posluchačům ze západní Evropy a severní Ameriky a vysílaný na krátkých vlnách. Zprávy byly vysílány každých 15 minut v češtině a slovenštině, dále pak v angličtině, němčině a francouzštině. Od roku 1981 fungovalo sezonní vysílání pro Čechy trávící dovolenou v jihovýchodní Evropě. Od roku 1987 zahájil Interprogram stereofonní vysílání. [5], [13]

Literárně-dramatické pořady se do jisté míry podařilo zachovat (dále např. pokračuje armádní redakce s pořadem Dnes opět Vinárna U pavouka – Cimrmanův Liptákov), vrcholným dílem redakce zábavy měly být každoroční silvestrovské pořady. Také se však nevyhnuli cenzuře, sedmdesátých letech pak byla ukončena účast na prestižních světových přehlídkách rozhlasové tvorby Prix Italia. Musely být dodržovány

přísně realistické postupy. Často se stávalo, že autory zakázané kryli jiné osoby svým jménem. V polovině sedmdesátých let začal své vysílání nekoneční rodinný seriál s úkolem koncepce základu rodiny a jejich jednotlivých typů (dramaturgie – Jaroslava Strejčková), který trval až do konce osmdesátých let. V roce 1977 vzniklo také samostatné oddělení rozhlasových seriálů. Tyto seriály byly ostře odsouzeny v kritice Jana Lopatky vydané v samizdatu (edice Expedice). V této době vznikaly nahrávky divadelní klasiky české i světové (Tyl, Vrchlický, Klinera, Goethe, Wild, Shakespeare ad.), které se ve vysílání dodnes uplatňují. Od června 1976 byl každé dva roky pořádán festival původní české rozhlasové hry Prix Bohemia. Hry měli obsahovat jednu z následujících témat: hra z pracovního prostředí, oslava prostého pracujícího člověka, konstruktivní kritika, pozitivní vyznění a hledání kladného hrdiny. Pravidelně byly adaptace divadelních dramát vysílány v pořadu Nedělní divadelní večery na stanici Praha. Objevovaly se také různé naučné literární pořady, dále trvala četba na pokračování a vysílání poezie a naučné cykly o poezii. V roce 1974 byla zřízena Redakce zábavy, pod jejímž vedením byly natáčeny estrády, různé soutěžní pořady, rozhlasový kabaret, autorské pořady a talk show (Waldemar Matuška, Jiřina Bohdalová, Vladimír Dvořák ad.). V roce 1989 vznikla nová stanice určena mladým posluchačům – stanice EM s osmihodinovým vysíláním jak živým, tak i s informacemi o politice, ekonomice a kultuře a z větší části s hudebními pořady (65-70%) zejména menšinových žánrů. Fungovala až do roku 1990. [5]

1.2.5 Československý rozhlas po sametové revoluci (1990 – 1992)

V době demonstrací od 17. listopadu 1989 čerpali posluchači necenzurované informace především z rádií BBC, Hlas Ameriky a Rádio Svobodná Evropa. Rozhlas v této době sloužil spíše potřebám komunistické propagandy a o událostech informoval zkresleně, krom okruhu EM, který podal zprávy z 20. listopadu 1989 ve dvou pořadech Magazín Mikrofóra a Kontinenty, kde přinesl názory různých skupin mladých lidí a požadavky stávkujících studentů a herců, informace o těchto událostech byly také odvysílány na Vysílání pro hlavní město Prahu díky jeho pracovníkům. V listopadu 1989 se vzbouřili zaměstnanci Čs. rozhlasu a vydali ustanovení Občanského fóra Čs. rozhlasu s požadavkem pravdivého a objektivního informování veřejnosti, svobody slova ve vysílání a zásadní změny ve vedení Čs. rozhlasu. Dále pak požadovali rehabilitaci pracovníků Čs. rozhlasu, kteří museli rozhlas z politických důvodů opustit. Navrátilo se také k hlavním cílům Čs. rozhlasu: nezaujatě informovat, vzdělávat a bavit. 30. listopadu 1989 začalo na celostátním československém okruhu Hvězda pravidelné

vysílání Občanského fóra – živé vysílání, necenzurované zpravodajství a publicistika. [5], [13]

V Československém rozhlasu jako kontrolní a cenzurní orgán působil až do července 1990 Federální úřad pro tisk a informace, jehož právní normu zániku schválilo Federální shromáždění. Dále vydalo novelu tzv. tiskového zákona o periodickém tisku a ostatních hromadných informačních prostředcích (demokratizace mediální legislativy). Od června 1990 byly poskytnuty volné frekvence do pronájmu soukromým provozovatelům, Rádiu Svobodná Evropa bylo povoleno používat volné vysílače na území Československa. Rozdělovali se licence k experimentálnímu rozhlasovému vysílání, které v roce 1991 vlastnilo 36 soukromých stanic. [5]

Změna byla rovněž provedena ve vedení rozhlasu a to odvoláním dosavadního ústředního ředitele Karla Kvapila (k 1. prosinci 1989) a jmenováním Karla Stránského, který dříve pracoval jako zpravodaj ve Francii, v roce 1990 však pak přešel do funkce ředitele odboru pro zahraniční vztahy a místo něj byl zvolen František Pavlíček (spisovatel a dramatik) a od poloviny roku 1991 pak Richard Seemann (původně šéfredaktor Hlavní redakce mezinárodního života) a následně téhož roku Peter Dehan. Nastaly také další personální změny, do rozhlasu se vrátili dříve vykázaní reportéři. Došlo ke změnám starých „socialistických“ znělek řady pořadů a organizační struktury – zrušení programové rady, kolegium a užší vedení fungovaly jako základní řídicí orgány. Vznikla nová redakce pro věci církevní v rámci stanice Praha (k zahájení její činnosti proběhl přímý přenos z katedrály sv. Václava v Olomouci), redaktoři se snažili poskytnout informace a diskuze o všech církvích. Československý rozhlas poskytl v rámci dohody (z roku 1990) původně francouzskému rádiu Evropa 2 jedno ze svých pásem, čímž umožnil vznik nové soukromé stanice, která měla být určena především mladým posluchačům. Zahraniční vysílání bylo přejmenováno na Radio Praha International a Radio Bratislava International a byl upraven jeho program. Občanské fórum bylo nahrazeno Radiofórem (roku 1990) vysílajícím ve stejných časech dvakrát denně publicistické pořady a rozhovory. Dále byl zaveden pořad Hovory z Lán s prezidentem Václavem Havlem. [5]

V poslední třetině roku 1991 byla vytvořena nová stanice Rádio **Mikrofórum**, která měla být určena především mladším posluchačům a vysílala čtyři hodiny denně. Obsahovala publicistický pořad pro mladé a různé specializované hudební pořady s velkým podílem hudebního vysílání. Tato stanice zanikla na konci roku 1992 (konci Československa) také především z nedostatku vysílacích sítí. Rovněž byl zaveden nový vysílací okruh **Regina** (na přelomu let 1990 a 1991) určený pro regionální vysílání a měl

být přizpůsoben zájmům a potřebám posluchačů v jednotlivých regionech a různým zájmovým skupinám, který byl ale v polovině roku 1993 zrušen rovněž z důvodu omezení přenosových cest a sítě vysílačů pro Český rozhlas, zároveň však byla rozšířena a posílena regionální studia. [5], [13]

V polovině roku 1991 byl vydán nový zákon rozdělující Československý rozhlas na Český a Slovenský rozhlas a každý pak byl upravován vlastním vedením. Podle tohoto zákona vznikl samostatný **Český rozhlas (ČRo)** k 1. lednu 1992 a byly vytvořeny tři nové řídicí útvary: stanice Praha (patřila pod něj i Regina), stanice Vltava a stanice Rádio Mikroforum. Zpočátku (a to vlastně až do ledna 1993) patřilo k organizační struktuře tohoto rozhlasu sedm hudebních těles: Symfonický orchestr Českého rozhlasu, Pěvecký sbor ČRo, Big Bang Radio Praha, Brněnský rozhlasový soubor lidových nástrojů, Orchestr Studio Brno, Ostravský rozhlasový orchestr a Plzeňský rozhlasový orchestr. [5]

V rámci rozhlasové umělecké tvorby se do rozhlasu vrátila tvorba dříve zakázaných autorů a z důvodu zhoršení finanční situace byl rozhlas nucen omezit výrobu slovesných uměleckých pořadů a počet zaměstnanců jednotlivých redakcí. V roce 1990 vzniklo nové Audiostudio s podtitulem „Studio rozhlasové paměti i slovesného a hudebního experimentu et cetera“ (zrušeno bylo v roce 1995) fungující především v okruhu ČRo 3 – Vltava. V rámci jeho zpracování vznikala řada besed, publicistických pořadů a pořadů věnujících se hudbě a to ve velké míře hudbě experimentální a elektroakustické. [5]

Po Sametové revoluci z vysílacích programů pokračoval ve vysílání populárně-vědecký magazín Meteor zaměřující se na rozbory objevů z různých vědních oborů, vysíláním pořadů s vědci a vědeckými pracovníky a organizací významných projektů s možností posluchačské spolupráce. Vznikla či byla obnovena řada pořadů snažících se postihnout různá odvětví vědy a techniky, historie, geografie, lingvistiky a dalších vědních oborů a blíže tuto tematiku přiblížit posluchačům. [5]

1.3 Český rozhlas v letech 1993 – 2011

První období po vzniku České republiky se neslo v duchu privatizace a volného trhu, které se uplatnilo také ve vztahu k médiím. Licence k rozhlasovému vysílání vlastnilo od roku 1994 již 59 provozovatelů a v roce 1995 se tento počet zvýšil na 87. V roce 1993 vysílá první soukromá celoplošná česká rozhlasová zpravodajská stanice Rádio Alfa a soukromá stanice Frekvence 1 jako rodinné rádio (od roku 1994 také první soukromá celoplošná televize Nova). Zavedením soukromých rozhlasových i televizních stanic došlo

k značnému oslabení počtu posluchačů stanic státních, především Českého rozhlasu. Po roce 1998 byl schválen nový zákon o provozování rozhlasového a televizního vysílání a novelizovány zákony o Českém rozhlasu (ČRo) a České televizi (ČT), jejichž důsledkem však bylo spíše zvýhodňování soukromých provozovatelů automatickým prodlužováním licencí, novely měly za následek prohloubení závislosti vysílatelů veřejné služby na Poslanecké sněmovně a Parlamentu ČR. [5]

Po roce 1993 získala regionální vysílání větší autonomii, mohly se tak vytvořit samostatné regionální stanice vysílající vlastní program a více se přiblížit vysílání soukromých regionálních stanic. V rámci celého Českého rozhlasu bylo nutné vydat zákon, který by upravoval autorská práva, ten platil hned od roku 1993 a stanovoval právo rozhlasu na všechna díla vyrobená právě Českým rozhlasem na území České republiky. Se vznikem České republiky souvisel výše zmiňovaný zánik společných československých stanic a zpravodajsko-publicistický okruh spadal pod **Radiožurnál**, který byl složen ze tří hlavních vysílacích bloků: Ranní proud informací a hudby, Dopolodní proud informací a hudby a Odpolední proud informací a hudby, následovalo pak dvouhodinové vysílání magazínu pro mladé Mikrofórum a Noční proud hudby moderovaný diskžokeji. V rámci snižování počtu zaměstnanců (rozhlas neměl tak velké příjmy) k 1. lednu 1993 byl omezen počet hudebních těles z dosavadních sedmi na dvě: Symfonický orchestr Českého rozhlasu a Brněnský rozhlasový soubor lidových nástrojů (ten svoji činnost ukončil k 1. prosinci 1993). Z finančních důvodů musel rozhlas omezit i počet hudebních nahrávek.

V rámci spolupráce s Rádiem Svobodná Evropa vznikl roku 1995 nový okruh **Český rozhlas 6/Rádio Svobodná Evropa**, který spolupracoval se stanicemi ve Spojených státech (Rádio Svobodná Evropa a Hlas Ameriky), Velké Británii (BBC WS ukončilo spolupráci v roce 2002) a Německu (Deutsche Welle v roce 1999 v rámci zrušení vysílání v češtině ukončila spolupráci) a byl zaměřený na politickou publicistiku, analýzy a komentáře s minimem hudby. V říjnu 2002 vypovědělo Radio Svobodná Evropa smlouvu o partnerství a z názvu zbylo jen Český rozhlas 6. Krom tohoto okruhu byl vybudován nový útvar ČRo 8 – Internet. [5], [13]

V 90. letech 20. století došlo k zásadní změně formy zpracování zvuku z analogového na digitální. V rámci rekonstrukce a modernizace pracovišť ČRo byl v roce 2000 zřízen Studiový dům v Praze v Římské ulici s moderními digitálními studii. Magnetofonové přístroje nahradil jen několikogramový minidisk. V rámci rekonstrukce byly nakoupeny také tzv. skříňové automobily se směšovacími pulty a bezdrátovými mikrofony a sloužili především k přímým přenosům a k těmto účelům používal Český

rozhlas od roku 2002 technologii digitální sítě integrovaných služeb. V tomto roce již funguje také rozsáhlý internetový zpravodajský server. [5], [13]

V **literární redakci** nadále pokračovaly oblíbené a osvědčené pořady a vznikala rovněž spousta pořadů nových, například pořady věnující se nejnovějšímu knižnímu trhu, krátké eseje, poezie doplněná hudebním podkladem (pásmo Sladké je žít za doprovodu jazzu, Souzvuk doprovázený vážnou hudbou), návštěvy rozhlasového archivu, vzpomínky významných osobností či ukázky z memoárové literatury (Osudy). Tato redakce se podílí na tvorbě mimořádných programových projektů, jako jsou Dny kultur různých národů, Silvestry, Vánoce, velikonoce a další. [5]

Významným vzdělávacím cyklem se staly od roku 1995 Toulky českou minulostí, jejichž autorem je Josef Veselý působící v redakci Českého rozhlasu Brno (tento pořad je vysílaný dodnes). Součástí vzdělávacích pořadů jsou nadále rozhovory s významnými osobnostmi, pořady zabývající se rozličnými vědními obory, životopisy slavných, náboženstvím apod. [5]

Od roku 1999 začal vycházet časopis Svět rozhlasu s funkcí mapovat a zkoumat postavení rozhlasu v dnešním světě médií. Nadále pokračuje činnost Týdeníku rozhlas přinášející kompletní přehled programů všech stanic Českého rozhlasu a televize. V krizových situacích se Český rozhlas zodpovědně ujímá služby občanů ve snaze jim pomoci a zprostředkovávat co nejvíce různých potřebných informací. Vznikl také Nadační fond Českého rozhlasu (v lednu 2001) pomáhající v oblasti charitativní, sociální, kulturní a vzdělávací.

V **současnosti** se Český rozhlas skládá ze čtyř druhů stanic: celoplošné (Český rozhlas 1 – Radiožurnál, Český rozhlas 2 – Praha, Český rozhlas 3 – Vltava, Český rozhlas 6), speciální (Český rozhlas D-dur, Český rozhlas Rádio Česko, Český rozhlas Leonardo, Český rozhlas Radio Wave), regionální (Český rozhlas Brno (+ redakce ve Zlíně), Český rozhlas České Budějovice, Český rozhlas Hradec Králové, Český rozhlas Olomouc, Český rozhlas Ostrava, Český rozhlas Pardubice, Český rozhlas Plzeň (+ redakce v Karlových Varech), Český rozhlas Regina, Český rozhlas Region – Středočeský kraj, Český rozhlas Region – Vysočina, Český rozhlas Sever (+ redakce v Liberci)) a vysílání do zahraničí (Český rozhlas 7 – Radio Praha). Pořádá soutěže a festivaly, jakými jsou mezinárodní festival rozhlasové tvorby Prix Bohemia Radio, mezinárodní hudební festival Rozhlasový podzim, mezinárodní soutěž mladých hudebníků Concertino Praga, soutěž mladých souborů a orchestrů Concerto Bohemia a různé tematické koncerty. Stanice **ČRo 1 – Radiožurnál** přináší nejnovější informace a publicistiku z domova a ze

světa, sport a dopravu po celý den. **ČRo 2 – Praha** je zaměřený na celou rodinu a snaží se postihnout pořady zábavné, hudební, dokumentární apod. **ČRo 3 – Vltava** je zaměřen především na umění, kulturu a hudbu (jak vážnou, tak moderní). **ČRo 6** se zabývá různými analýzami, komentáři a diskuzemi o politice, ekonomice a kultuře, ale také historií, náboženství a společností vůbec. **ČRo Rádio Česko** zprostředkovává zprávy, rozhovory, komentáře a reportáže z politiky, ekonomiky a společenské sféry. **ČRo Leonardo** se zaměřuje na vědu, techniku, přírodu, historii a medicínu (reportáže, diskuze, přednášky a rozhovory). **ČRo Radio Wave** je profilováno jako rádio pro mladé lidi zajímající se o progresivní hudbu, invenční kulturu a kreativní životní styl (informace, reportáže a akce pro mladé lidi). **ČRo D-dur** poskytuje posluchačům 24hodinový poslech vážné hudby od renesance po tvorbu 21. století v co nejlepší kvalitě. Vysílání všech těchto stanic je možné poslouchat i na internetu. Další součástí ČRo je **iRadio**, které poskytuje různé nahrávky pořadů nejen celostátních, ale i regionálních, speciálních a zahraničních stanic, můžeme zde najít audio archiv s rozličnými druhy pořadů. [5], [8]

1.4 Historie olomouckého studia

I když první pokusy o vytvoření rozhlasového studia v Olomouci spadají již do dvacátých (poválečných) let 20. století, nebyly však úspěšné. Další snahy nastaly v roce 1936, kdy se za podporu tohoto studia zaručilo sedm tisíc koncesionářů s nabídkou, že každý rok zaplatí kolem 800 000 Kč, ani to se však nezdařilo a vedení Československého rozhlasu tento požadavek zamítlo, přestože Olomouc v té době byla (a můžeme snad tvrdit, že i nadále je) metropolí středomoravského kraje, nejen díky profesionálnímu Městskému (dnes Moravskému) divadlu, ale také nárůstem různých kulturních aktivit. Právě Městské divadlo rovněž podporovalo vznik regionálního rozhlasu v Olomouci, operní představení z tohoto divadla byla totiž již ve 30. letech 20. století v přímém přenosu vysílání z brněnského Radiojournalu (např. roku 1935 to byla Offenbachova opera Hoffmanovy povídky, nebo za války v roce 1940 Kovařicova opera Na starém bělidle). [5], [4], [7]

Úspěchu se olomoučtí dočkali až po druhé světové válce. V červnu 1945 bylo Ministerstvu informací posláno memorandum s žádostí o zřízení olomouckého studia a s podpisy nejen zástupců národního výboru, ale i větších moravských měst. Září 1945 proběhla v Olomouci schůze zájemců o rozhlasové vysílání s ústředním ředitelem Čs. rozhlasu Mirko Očadlíkem, který Olomouci tuto stanici přislíbil. Následovala ještě jedna událost před jejím přidělením, a to přidělování radiových vln na mezinárodní konferenci v Londýně. Dne 19. listopadu 1945 bylo o zavedení olomoucké rozhlasové stanice

definitivně rozhodnuto. Studio mělo být propojeno s kabelem se sítí československých vysílačů a programově i administrativně přiděleno do sítě československých rozhlasových studií jako expozitura brněnského vysílače. Podle původního dokumentu se mělo nacházet v Hamburgerově vile v Olomouci, s čímž však nesouhlasilo ředitelství Městského divadla, a tak byly pro tyto účely vybrány prostory bývalé kavárny Ruprecht (nyní Opera) na Masarykově (dnes Horním) náměstí číslo 21. Nastalo však několik komplikací s udělením stavebního povolení, s přípravami a úpravami a s přestavbou samotnou. I když studio začalo vysílat až **9. ledna 1949**, pokusy o vysílání jsou zaznamenány již dříve a to před vánoci 1947, kdy byly vysílány z Masarykova (nyní Horního) náměstí každodenní dvouhodinové pořady hudby, zpěvu a recitace z řad členů Městského divadla, Hudebního spolku Žerotín, Nešverova spolku, Cyrilské jednoty, Orla a dalších, to vše pod vedením technického vedoucího městského rozhlasu Sýkory. [5], [4], [7]

Ještě před zahájením byla svolána rada spolupracovníků olomouckého rozhlasu z celého kraje, která projednávala programovou náplň rozhlasu. Brněnské studio vyčlenilo olomouckému rozhlasu vysílací dobu tři hodiny týdně (samo vysílalo 5 – 6 hodin denně). Byla mu dokonce navržena i témata vysílání: *jedenkrát měsíčně se mělo promluvit do éteru na téma mravnost, dále se žádal pořad z Hané, relace o různých národopisných záležitostech, přenos koncertu Moravské filharmonie, zpravodajský pořad, zahrnuta byla i zemědělská a vojenská čtvrthodinka.*² [4]

Prvním ředitelem olomouckého rozhlasu se stal Jaroslav Kanyza. Dopoledne 9. ledna 1949 probíhalo slavnostní zahájení za účasti přednášek všech stanic Československého rozhlasu, ve večerním programu byl vysílán pořad Divadlo se představuje s úvodním slovem ředitele divadla Julia Lébla a šéfa opery Iši Krejčího a následovnými úryvky ze Smetanovy opery Čertova stěna. Dalším byl pak přímý přenos slavnostního koncertu Moravské filharmonie dirigovaný Františkem Stupkou za společného účinkování s pěveckým sborem Žerotín (vedený Evženem Kutalou). Signál tak pokryl oblast celé Hané až po severní Moravu a Slezsko. V této době začala také významná spolupráce s Městským divadlem a Moravskou filharmonií trvající doposud, díky které i díky dirigentu Miloši Konvalinkovi (hudebnímu redaktorovi v letech 1951 – 1953) vznikla v Olomouci velmi kvalitní literární a hudební redakce. Nebyla to však jediná

---

² KUČEROVÁ, Alice. *Regionální vysílání a vznik olomouckého studia Československého rozhlasu* (in *Hudba v Olomouci a na střední Moravě I.: In memoriam Vladimír Hudec*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007. 337 s. ISBN 978-80-244-1763-9.), s. 218 – 219

spolupráce, účasti a vystupování v olomouckém rádiu se zúčastnila spousta různých souborů a organizací, jako tomu byla například v listopadu 1949 Závodní hudba národního podniku MILO se sólisty Krajského oblastního divadla (Jaroslava Hrubá a Otto Kubín), následovalo pak pásmo z Kojetína Mezi dvěma řekami s účinkováním Hanácké dechové hudby skladatele Gustava Voždě, dále Hanácké trio z Olomouce (lidové písně pod vedením Jaroslava Talpy), rozhovor s rektorkou Univerzity Palackého Jiřinou Popelovou-Otáhlou. Program byl pak zakončen pořadem Chvála domova Olomouckého kvarteta (komorní hudba na dobrou noc). Podobně jako tento program pokračovala různá vysílání často právě kombinující účinkování profesionálních i amatérských souborů a umělců. Hudba nebyla jediným vysílacím programem olomouckého rozhlasu, ale patřily sem i nepravidelně vysílané pořady věnující se poezii, literatuře, zemědělství, hospodářství a jiným. K pravidelným pořadům se řadilo zpravodajství Posloucháme Olomouc. [4]

Olomoucká stanice byla závislá na brněnské až do **15. října 1956**, kdy začalo **samostatné vysílání Československého rozhlasu Olomouc** v rozhlase po drátě i rozhlasem bezdrátovým. Do programu mezi léty 1956 – 1960 patřily půlhodinové zpravodajské relace Zajímavosti z Olomouckého kraje zahrnující rovněž informace ze světa politiky, kultury a sportu. Mezi dalšími to pak byly hudební pořady, koncerty a rozhlasové inscenace, přenosy operních představení Krajského oblastního divadla v Olomouci, účinkování předních olomouckých herců ve studiu, při kterém vznikl Hanácký soubor písní. Rozhlas se věnoval také tvorbě svých redaktorů – např. společným dílem Miloše Konvalinky a Aloise Rečky byl melodram Frývaldov 1931, či pásmo veršů Aloise Rečky Olomoucké kašny s hudbou Václava Kováře. [5], [4], [7]

Tato samostatnost trvala necelé 4 roky do roku 1960, kdy proběhla reorganizace státní správy, v rámci které byly zredukovány kraje i okresy a olomoucký rozhlas se ocitl pod vedením Československého rozhlasu Ostrava. Program se pak až do roku 1968 zaměřil především na zemědělství jako na tradiční oblast regionu, samostatně vytvářel estrády vysílané i na stanici Praha, věnoval se také folkloristice a kulturní publicistice. Pokračovala literární a hudební redakce, která na své kvalitě získala již v předešlém období. Na rozvoji především vážné hudby měl v této době největší podíl dirigent **Miloš Konvalinka**, za jehož působení bylo zřízeno studio pro natáčení symfonické hudby v olomoucké Redutě. Po obsazení sovětskými vojsky v roce 1968 se snažil olomoucký rozhlas posluchačům poskytnout informace, ale i útěchu prostřednictvím vstupů v přestávkách centrálního vysílání a rozhlasu po drátě. Za normalizace se personální čistky nevyhnuly ani olomouckému rozhlasu a počet zaměstnanců se z původní dvacítky zmenšil nejprve na pět,

později se sice zvedl na osm s jedním redaktorem, ale bohužel se mu nepodařilo být natolik úspěšným jako dříve, zabýval se především literárními a hudebními pořady pro nadřazenou ostravskou stanici. [5], [7]

Po Sametové revoluci se situace začala vyvíjet opět pozitivněji. K 1. prosinci 1993 bylo radou Českého rozhlasu schváleno zřízení **Regionálního studia Českého rozhlasu v Olomouci** a do jeho čela postaven Stanislav Červenka. Vlastní vysílání začalo **3. ledna 1994** ve 13 hodin. Obnovena byla slovesná redakce (dramaturg Jan Sulovský, režisér Vladimír Týřl) a hudební redakce pod vedením Antonína Schindlera, které opět začaly získávat na svých kvalitách. *V současné době je Český rozhlas Olomouc uměleckou dílnou, kam jezdí natáčet nejrůznější tvůrčí osobnosti (Miroslav Buriánek, Antonín Přidal, Ladislav Lakomý, Igor Bareš, Jan Fišar, Miloslav Mejzlík, Filip Čapka) i mladí adepti rozhlasového umění. Je to zejména díky otevřenému přístupu, zápalu, nadšení všech zúčastněných a rovněž díky podpoře absolventa pražské DAMU a ředitele Českého rozhlasu Olomouc Pavla Hekely.*³ Pavel Hekela se stal ředitelem olomouckého rozhlasu roku 2000 a je jím doposud. Za jeho vedení se počet zaměstnanců rozrostl na 50 stálých a dalších 50 externích. Hudební a literárně-dramatické pořady neslouží jen vysílání v Olomouci, ale je připravováno i pro stanice ČRo 2 – Praha a ČRo 3 – Vltava. Svoji kvalitu dozajista zvyšuje také dlouholetou spoluprací s akademickými pracovníky z olomoucké Univerzity Palackého, kteří jsou často zároveň moderátory různých tematických pořadů. [5], [7]

Olomoucký rozhlas lze dnes poslouchat také po internetu, kde si posluchači mohou stáhnout pořady z bohatého zvukového archivu. *Český rozhlas Olomouc je považován za kulturní instituci pečující o národní kulturní bohatství, za jednu z předních kulturních institucí Olomouckého kraje. Dne 14. 4. 2010 Český rozhlas Olomouc obdržel Cenu Olomouckého kraje za rok 2009 za přínos v oblasti kultury.*⁴ [7]

2 Funkce hudebního vysílání

Hudební vysílání je bezpochyby, od počátku fungování rozhlasu až do dob nynějších, nejrozsáhlejší složkou vysílání. Se zpravodajstvím patří rovněž

---

³ BUREŠ, Michal. *Český rozhlas Olomouc* [online]. 2011 [cit. 2011-03-31]. Historie českého rozhlasu Olomouc. Dostupné z WWW: <<http://www.rozhlas.cz/olomouc/about/>>.

⁴ tamtéž

k nejoblíbenějším a nejposlouchanějším vysíláním téměř všech stanic rozhlasu, proto se také rozhlas snaží vyhovět co největšímu počtu posluchačů a přizpůsobit jednotlivé vysílací stanice co nejširšímu okruhu populace a jejímu vkusu.

Dle mého názoru jednou z nejdůležitějších snah hudební redakce je přiblížit posluchači hudbu různých období a žánrů a pomoci mu v jejím bližším pochopení. Pokouší se formou různých pořadů, od vzdělávacích po diskusních či přednáškových, přiblížit její vývoj a smysl, probudit v posluchačích větší zájem a hudební cit. Snaží se posluchače přivést k pochopení a vychovat je k poslechu náročnější vážné hudby. Často právě svádí boj mezi požadavkem posluchačů na vysílání populární hudby a hudby vážné a snaží se najít rozumný kompromis mezi oběma.

2.1 1923 – 1945

2.1.1 Počátky vysílání (1923 – 1925)

Od počátků samotného **rádiového vysílání** v programu převažovala hudba, i když z důvodu ještě nedokonalých přístrojů nebylo vysílání příliš kvalitní a v žádném případě se ještě nedalo srovnat s estetickým dojmem z poslechu hudby např. v koncertní síni, přesto se však u diváků těšila nevídané obliby od hudby jednodušší instrumentální pro sólové nástroje a sólový zpěv až k hudebním produkcím menších hudebních souborů a přenosům rozsáhlých hudebních děl z koncertních síní a divadel. První pokusné vysílání hudebního pořadu proběhlo 29. března 1923 a bylo určeno pouze pro zvané hosty. Pro veřejnost pak bylo odvysíláno 15. května 1923 a pravidelně pak ze stanice Praha – Kbely od 18. května. V hudebních pořadech účinkovali mezi prvními hudebníci orchestru kina Sanssouci a první zpěvačkou byla Růžena Topinková členka hudebního odboru Osvětového svazu. Dalšími účastníky vysílání se stali žáci hudebních a pěveckých škol v Praze a posléze také profesionální operní zpěváci. Z důvodů stísněných prostorů nahrávacích studií a omezeného výkonu mikrofону, musel být počet hudebníků omezen (většinou na tria). [5], [6], [2]

Od roku 1925 se započaly vysílat první přenosy operních představení z Národního divadla (jako první Smetanovy Dvě vdovy) a koncerty České filharmonie ze Smetanovy síně (poprvé zahajovací koncert Mezinárodního festivalu soudobé hudby). Rozhlas zároveň s oběma podepsal smlouvu o společné spolupráci. Začal rovněž rozvíjet vlastní hudební produkci. Programová skladba byla rozšířena o tematické večery zajímavější se významnými osobnostmi nebo nějakým hudebním žánrem (příklady: hudby starých

českých mistrů, významní zahraniční skladatelé, moderní vážná hudba) a pořady vytvořené v rámci výročí narození či úmrtí významné hudební osobnosti často doplněné tematickou přednáškou. Tyto tematické hudební večery se často věnovaly opeře s ukázkami z árií, v roce 1924 byla odvysílána Prodaná nevěsta v klavírním provedení. Za vedení kapelníka Nademlejnského byly do vysílání zavedeny i operetní večery, večery šansonů a dechové hudby, jazzové hudby (později vysílána vždy jeden den v týdnu). V roce 1925 založil Radiojournal vlastní orchestr, který měl 6 členů. [5], [6], [2]

2.1.2 Rozvoj rozhlasového vysílání (1926 – 1929)

V polovině roku 1926 získal vedoucí funkci hudebního vysílání Jaroslav Krupka (profesor konzervatoře v Praze, sbormistr a dirigent). Radiojournal nadále spolupracoval s Českou filharmonií a podepsáním vzájemných smluv byl zároveň i jejím zaměstnavatelem. Každý týden se vysílal symfonický koncert vlastního přenosu a jednou až dvakrát týdně koncerty České filharmonie, symfonické koncerty dalších hudebních těles a přenosy z koncertů zahraničních interpretů. Největší hudební zastoupení měla hudba symfonická (Symfonické koncerty Radiojournalu). Většinu koncertů vedli dirigenti filharmonie Václav Talich a František Stupka, dále zde také hostoval šéf opery Národního divadla Otakar Ostrčil a šéf hudebního programu bratislavského rozhlasu a ředitel Slovenského národního divadla Oskar Nedbal. [5], [2]

Odpoledne obsahovalo vysílání hodinového koncertu komorní hudby, v neděli bylo do programu zařazováno matiné věnující se české moderní a klasické komorní hudbě, v pátek byl tento typ hudby přesunut do večerních hodin. Od roku 1928 byly vytvářeny koncerty uváděné každý čtvrtek ve všech rozhlasových stanicích a uváděny přednáškami většinou věnovaným jejich autorům. [5]

Další nedílnou součástí přenosů byly opery a to především z české klasické tvorby, nechyběly však ani opery zahraničních skladatelů (především Mozarta, Wagnera a Rimského-Korzakova aj.). Radiojournal nezapomněl ani na hudbu zábavnou rozdělenou na populární a lehkou zprostředkovanou především orchestrem Radiojournalu (ouvertury, suity, fantazie, koncertní tance a doprovody instrumentálních sólistů a zpěváků). Přenášely se vysílání koncertů z různých míst. Středa a sobota patřila pravidelnému vysílání jazzové, taneční a pochodové hudby. Pro potřeby rozhlasového vysílání se začaly vytvářet tzv. rozhlasové operety, jejímž prvním autorem byl Bedřich Seemann s operetou Soupeř na rozloučenou. Na operetních večerech se podílel mimo jiné i Karel Hamer. Především tomuto druhu hudby byly určeny kabaretní večery a tzv. „veselé matiné“ s účastí

kabaretních umělců z Černé sedmy v čele s Vlastou Burianem. První českou skladbou, která byla vytvořena pro rozhlas v roce 1928, se stala kantáta Stanislava Goldbacha Posluchač radia (na text Rudolfa Těsnohlídka). Radiojournal započal spolupracovat se zahraničními rozhlasovými stanicemi a výsledkem této spolupráce byl i přenos koncertu České filharmonie do Vídně (roku 1927). [5], [6], [2]

Na jaře 1929 se orchestr Radiojournalu skládal již z 24 členů a pro větší koncerty v něm vystupovali ještě někteří členové České filharmonie. Svým programem se rozhlas snažil postihnout na prvním místě rozličnou hudbu domácích autorů, pak autorů cizích od hudby vážné po hudbu moderní. Redaktoři hudebního vysílání se mimo jiné zaměřovali na výročí slavných hudebních skladatelů a ke dni jejich oslav vytvářeli tematické programy. [5]

Snahou bylo také vysílání pro hudební osvětu posluchačů, kdy měl být posluchač systematicky seznamován s vážnou i soudobou symfonickou hudbou. Pro potřeby komorní hudby bylo přijato do angažmá Ondříčkovy smyčcové kvarteto, které přijalo název Komorní sdružení Radiojournalu a podílelo se rovněž na pravidelném vysílání koncertů často doplněných průvodním slovem. Nově vznikl také Pražský dechový kvintet. Společně se věnovali koncertům soudobé hudby většinou méně známých autorů nebo děl nových. [5], [2]

Zastoupení v programu měla také písňová tvorba vycházející z českých tradic, ale i moderní české a zahraniční tvorby. Mezi účinkující patřili Otakar Mařák, interpret rozsáhlého cyklu českých písní, a Emil Pollert, zaměřený především na lidovou píseň. Sborový zpěv zprostředkovávala pěvecká sdružení typu: Pěvecké sdružení moravských učitelů, Pěvecké sdružení pražských učitelů, Smetany a Typografie. Přenášena byla rovněž duchovní hudba. V roce 1929 bylo v rozhlase zaměstnáno již 126 hudebníků. Významnou událostí tohoto období bylo 10. výročí vzniku Československé republiky, na jejichž oslavách se Radiojournal hojně podílel, nezastupitelnou část zde tvořila i hudební redakce podílející se na přípravách koncertů, přednášek a přednáškových cyklů a uměleckých večerů. Byl to do značné míry začátek a motivace k tvorbě tematických programů k významným událostem a oslavách různých svátků doplněných monotematickým sledem hudebních, dramatických, recitačních, reportážních a přednáškových relací. [5]

2.1.3 Zlatý věk předválečného rozhlasového vysílání (1930 – 1938)

S rostoucím počtem posluchačů rostly také nároky na hudební vysílání a jeho programovou sestavu. Hlavním cílem hudební redakce bylo šířit hudební kulturu mezi

posluchači. Snažilo se tedy poskytnout co nejširší hudební výběr. Ohlas mělo především uvádění hudby soudobé. Rozvoj zaznamenaly také přenosy koncertů a festivalů jak ze zahraničí (především ze Salcburku a Bayreuthu), ale i naopak domácí koncerty vysílané právě za hranicemi. [5], [2]

Posluchači si zvykli na zvyšující se kvalitu a rozšiřující se nabídku hudebních žánrů a již jim nestačilo pouze vysílání hudby, ale většina z nich požadovala hudbu modernějšího, odpočinkovějšího rázu. Rozhlas, aby neztratil zájem svého posluchače, se nakonec rozhodl mu jeho přání splnit a dal přednost vysílání hudby spíše lehké a melodické ve větší míře, neznamenalo to však opuštění hudby vážné. Hudby se pak rozdělila na tři části – hudbu vážnou, populární a lehkou. Hudební sekce si dobře uvědomovala situaci tehdejších posluchačů a jejich možnou předchozí neznalost a špatnou orientaci v hudbě náročnější. Proto se snažila ke zpřístupnění hudebního bohatství i těmto posluchačům bez základní hudební průpravy. Zejména v Brně byly vytvářeny programy provázející posluchače střídáním hudby s mluveným slovem, které jim měly usnadnit a lépe porozumět skladbám. V Praze byl tento projekt zprvu odmítán, velice se však osvědčil a později byl rozvinut v různých podobách výkladových až po různá pásma. Stal se velmi populární u posluchačů. [5], [6]

Hudební oddělení se snažilo dokázat úzkou spjatost poezie s hudbou. Bylo tak tomu při události Puškinova výročí, kdy byly posluchačům představeny skladby od Glinky až po Stravinského. K hudebním rozhlasovým tělesům této doby patřily: Pražský rozhlasový orchestr, malý rozhlasový orchestr, orchestry stanic s menším obsazením a orientací populárnější (brněnský byl zaměřen na předromantickou tvorbu a současnou hudbu moravskou), dále pak Ondříčkovo smyčcové kvarteto, komorní sdružení Radiojournalu a další. Mezi stálé hosty patřily: Český pěvecký sbor, Dětský pěvecký sbor a Česká filharmonie a orchestr FOK. [5]

Roku 1938 byl vypracován roční program vážné hudby zahrnující cyklus symfonií, variací a novodobé hudby; dalšími doplňujícími programy byl cyklus operní a projekt Pražské hudební baroko. K oslavě 20. výročí Československa uspořádal hudební odbor projekt Tisíc let československé kultury, který byl rozdělen do třinácti kapitol obsahujících umělecká díla, která postihovala události a směřování našich dějin. Tento projekt byl však zmařen Mnichovem, kdy v rámci postihnutí této situace byly provedeny operativní změny ve vysílání a rovněž byla řada členů rozhlasových těles mobilizována. [5]

Radiojournal se snažil spojit dva hlavní úkoly: získat co nejvíce posluchačů a zároveň usilovat o zvyšování posluchačské kvality, což se pokusil např. organizováním hromadných poslechnů vysílaných formou různých cyklů v určitých časech ve spojení s posluchačskými vzájemnými kontakty. Svým usilovným působením způsobil rozhlas převrat ve společenské distribuci hudby a pokusil se propagovat umění a hudební výchovu. [5], [2]

2.1.4 Rozhlas za druhé světové války (1939 – 1945)

Cenzura se v této době dotkla hudby až jako jedné z posledních. V roce 1941 byl vydán seznam 7 zcela a 66 částečně zakázaných autorů, 59 titulů hudebnin a 35 gramofonových desek. Došlo k vyřazení Židů z hudebního života (tedy skladatelů i umělců). K českým zakázaným autorům patřili např. Bohuslav Martinů, Rudolf Friml a Jaroslav Ježek. Do programu byly vnucovány pořady s fašistickými zpěvy a pochody. [5], [2]

Funkce hudby v tomto období měla povzbuzovat národní cítění a hrdost. I když vysílání české hudby bylo omezeno na 50 % z celkového hudebního vysílání, redaktoři se snažili z národních klasiků vybrat to nejlepší. V roce 1944 za záminky výročí Bedřicha Smetany, a to hned dvakrát – výročí jeho narození i úmrtí, bylo uvedeno velké množství pořadů s ním souvisejících. Veřejnost se čím dál více zajímala o národní umění a veřejné koncerty rozhlasových orchestrů se staly manifestačními shromaždišti českého lidu. [5], [2]

2.2 1945 – 1992

2.2.1 První poválečná léta (1945 – 1948)

Jako již ve válkou narušeném předchozím období i v tomto období se lidé dovolávali většího zastoupení populárnější hudby a hudby dechové ve vysílání. Ke své obraně zavedl rozhlas cykly přednášek popularizujících vážnou hudbu a zaměřujících se na hudební výchovu posluchačů. Přechodným žánrem mezi hudbou zábavnou a náročnější byl jazz, kterým pak měl být postupem času posluchač přiveden k poslechu vážnější hudby. První operou uvedenou po válce v květnu 1945 se stala Smetanova Libuše. Vznikl také cyklus Žalov české hudby, který byl věnovaný obětem války. V Brně byly jednou za dva týdny vysílány čtvrthodinky hudební výchovy (autorem byl Bohumír Štědroň). Cyklus Oživená hudební minulost se věnoval hudbě starých českých mistrů.

V červnu 1946 vznikl Syndikát českých hudebních skladatelů, jeho součástí byla také koordinační komise pro věci rozhlasu. Téhož roku zařadil rozhlas do svého programu vysílání skladatelských programů, které měly posluchače seznámit především s novou tvorbou, na něž pak v roce 1947 navázal pořad Skladatel týdne – přednášky o autorovi a jeho dílu. Dále sem patřil noční koncert z děl soudobých českých skladatelů (vysílaný jednou týdně) a cyklus Soudobá česká hudba. Nadále byly pořádány veřejné koncerty rozhlasového orchestru, u posluchačů velmi oblíbené. Poprvé došlo také k vysílání koncertu z rozhlasového studia za účasti publika. Mezi novými byl uveden cyklus Slovanská komorní hudba, historický hudební cyklus Cesty naší hudby a pokračovaly Dějiny hudby v kostce. V rámci zlepšení situace populární hudby byla vyhlášena soutěž na veselou, optimistickou hudební skladbu (první cenu dostali Jaroslav Řídký za Radostnou sonatinu pro housle a klavír, Evžen Illín za Scherzo pro orchestr a Václav Trojan za Pohádku pro orchestr). O rok později pak byla vyhlášena soutěž na pochod roku 1948. [5], [2]

Nejslabší stránkou rozhlasu byly humorné a zábavné pořady, kterých se však lidé čím dál více dožadovali. V rámci hudební redakce byla vytvořena rozhlasová forma kabaretu, který byl připravován ve všech stanicích Čs. rozhlasu (Praha, Brno, Ostrava, Plzeň, České Budějovice, Ústí nad Labem, Liberec a Teplice). Jejich předními autory byli Jiří Štuchal, Vladimír Dvořák a Oskar Krejčí, vedení se rovněž snažilo získat Voskovce a Wericha a pokračovat ve spolupráci s Oldřichem Novým. Dále byly připravovány hudebně literární pásma, uváděny veselohry a řada kvízů – např. velmi oblíbený pořad Hudební hádanky (Anny Hostomské). V rámci vokálního a folklórního oddělení byly vytvářeny písně z krajů, vystupovaly pěvecké soubory a organizoval se sběr národních písní. [5]

2.2.2 Rozhlas pod vlivem totalitního režimu (1949 – 1958)

Československý rozhlas se již od vzniku mezinárodního hudebního festivalu Pražské jaro podílel na přenosech a záznamech všech koncertů, podílel se na nich rovněž interpretačně. V roce 1952 prošla hudební redakce stejně jako ostatní součásti rozhlasu reorganizací. Do čela Hlavní redakce hudebního vysílání byl jmenován Vlastimil Musil, ta pak byla dále rozdělena na: redakci hudby symfonické, vokální a komorní (pod vedením Jiřího Berkovce, později Jiřího Hlaváčka), redakci operní hudby (Anna Hostomská), redakci hudebního vzdělání, redakci hudby ruské a sovětské a redakci hudby zahraniční (byli následně spojeny v jednu), redakci hudby zábavné a operativní a redakci písní a lidové tvořivosti. Především působením Zdeňka Nejedlého (ministra školství) bylo

prosazeno převážné (až nadměrné) vysílání hudby Bedřicha Smetany na počátku padesátých let. Rok 1954 byl vyhlášen jako Rokem české hudby a rovněž byl tento rok padesátiletým výročím úmrtí Antonína Dvořáka a sto let od narození Leoše Janáčka, proto se hudební redaktoři rozhodli odvysílat soudobé provedení všech Dvořákových symfonií. Oběma, ale i jiným autorům, pak tohoto roku byly každou neděli dopoledne věnovány pořady a různé hudební cykly. [5], [2]

Oblibě posluchačů se těšila opera, a tak byl v polovině padesátých let zaveden každoměsíční devadesátiminutový sestřih opery a dvakrát měsíčně byl vysílán pořad Velikáni oper (střídavě z různých operních divadel). Jednou měsíčně bylo přenášeno celé operní představení v rámci pětiletého cyklu nedělních divadelních večerů. Operu se podařilo zpopularizovat také Anně Hostomské pořadem Co máte nejraději. Byl vytvořen pořad Hudební beseda a Lidová konzervatoř, populární formou seznamující posluchače se základními otázkami hudebního umění, dále pak cyklus Obrazy z dějin české hudby (od doby předhusitské po současnost). V roce 1957 vznikl hudebně vzdělávací cyklus O hudbě před mikrofonom zabývající se současnou hudební kulturou u nás i ve světě. Rozhlas také podporoval hudbu nových autorů, pro posluchače pak zavedl cyklus koncertů Hudba našich dnů obsahující nejznámější díla posledního desetiletí vytvořená českými a slovenskými skladateli. [5]

Požadavky vlády na prezentaci pokrokových tradic lidového umění daly za vznik programům věnujícím se lidové písni a folkloru, byl vytvořen Brněnský rozhlasový orchestr lidových nástrojů a pořad Hrají a zpívají Plzeňáci (pod vedením Zdeňka Bláhy). Zahájen byl také cyklus školení pro soubory lidových písní a tanců (r. 1952) s velkým množstvím hudebních ukázek a pořad Co je nového v lidové umělecké tvořivosti. V roce 1955 byl vysílán přenos z prvního celostátního festivalu lidové umělecké tvořivosti (konaný jako součást spartakiády). Téhož roku se začal vysílat program Země zpívá s nejvzácnějšími snímky českého a slovenského lidového umění. [5]

Cenzura měla asi největší vliv na moderní hudbu, v jejímž rámci byla zakázána západní hudba a jazz. Starší písně s pro tehdejší režim nevyhovujícím textem byly často hrány beze zpěvu. Oblíbeným žánrem byla dechovka denně vysílaná stanicí Praha i Československo, k jejím nejčastějším interpretům patřily závodní kapely, Švitorka, Hudba Hradní stráže, Ústřední hudby Čs. armády a Dechový orchestr Gramofonových závodů. Snahou tehdejšího režimu bylo, aby rozhlas vysílal také četné budovatelské písně, na jejichž tvorbu byly vypisovány soutěže. Do vysílání byla zařazována také sovětská písňová tvorba. K příležitosti 1. máje byl vytvořen pořad S písní na 1. máj s funkcí nacvičit

nejoblíbenější české, slovenské a sovětské prvomájové písně. Od druhé poloviny padesátých let začalo uvolňování poměrů a kontroly a do programu se začaly dostávat prvky jazzu, moderní taneční hudby a nové poetiky a vtipných textů. V říjnu 1958 se v Praze uskutečnila mezinárodní rozhlasová konference o zábavné hudbě a s ní také festival zábavné hudby. [5]

2.2.3 Částečné uvolnění poměrů (1959 – 1968)

Na počátku šedesátých let zabírala hudba v Československém rozhlasu v průměru asi 65 % vysílacího času (na různých okruzích však byla zastoupena v různé míře, více byla zastoupena na okruhu Československo I a VKV okruhu Československo II). Zpočátku ještě přetrvával požadavek z minulého období na zařazení tzv. budovatelských písní do vysílání. Do hudebního programu začal postupně pronikat jazz a moderní taneční hudba. Hlavní funkcí rozhlasu byla funkce výchovná, ostatní funkce zůstávaly do jisté míry opomíjeny. Pod vlivem politiků a ideologů byly pořady věnující se vážné hudbě přesunuty do časů méně vhodných a posluchačsky méně vyplněných (časná dopoledne, poledne a pozdní večery), hlavní vysílací časy zaplnila tzv. hudba lehká skládající se z dechovek, lidových a folklorních písní, ale také z písní dělnických a revolučních s budovatelskou tematikou. [5]

Rozhlas měl nadále vliv na utváření vkusu posluchačů, proto také byla jmenována speciální komise, která měla dohlížet na program hudebního vysílání s cílem o hudební výchovu pracujícího lidu. Časopisy v této době pořádaly ankety a soutěže oblíbenosti hudby (např. Mladá fronta, Mladý svět, Melodie). V roce 1962 vznikla také anketa Zlatý slavík trvajících dodnes. Rozhlas se snažil vyhovět i mladším posluchačům a opatrně začal do vysílání zařazovat nové rytmy a civilněji pojatou poezii. Produkce nové tvorby však byla značně omezena, přesto se Čs. rozhlasu podařilo vytvořit nové hudební těleso Taneční orchestr Čs. rozhlasu (pod vedením Karla Krautgartnera), v roce 1962 se z něj vyčlenil Jazzový orchestr Čs. rozhlasu. Hlavní náplní těchto dvou hudebních orgánů byla taneční a jazzová hudba s převládajícími styly světově známých orchestrů, big-bandů, comb a sólistů. Postupně se do rozhlasu začal probojovávat jazz s informacemi o jeho novinkách z celého světa a pop-music v čele hudebních programů na všech rozhlasových okruzích. V roce 1965 byla pozice populární hudby ještě posílena vznikem hudebních rozhlasových Mikrofónů na III. Programu (Československo II) a vznikem stereofonních nahrávek. S rozvojem tohoto typu hudby souvisely i různé rozhlasové pořady např. 12 na

houpačce (Mirka a Jiří Černí) nebo Desky na černo vysílané v Mikrofóru, dále byly zavedeny různé žebříčky oblíbenosti skladeb a interpretů. [5], [1]

Vážná hudba, a to jak vysílání hudby symfonické, vokální, tak i komorní a populárně zaměřené pořady, tvořila 29 % z celkového hudebního vysílání. Posluchači byli se symfonickou hudbou seznamováni v pořadech: Vrcholy reprodukčního umění či v cyklech Slavné ... (orchestry, symfonie, dirigenti) a symfonické koncerty ve večerních hodinách nebo nedělním odpoledním matiné. Dále přetrvávaly oblíbené přenosy z koncertních sál a každoroční přenos z Mezinárodního hudebního festivalu Pražské jaro. Rozhlas se snažil přiblížit posluchačům také vokální a komorní hudbu, nejvíce se o to zasloužil cyklus Václava Holzknechta besední formou seznamující posluchače s elitními tělesy naší i zahraniční vokální a komorní hudby. K dalším cyklům věnujícím se vážné hudbě patřily Lidová konzervatoř, Večerní hovory o hudbě, Slavná minulost české hudby, Kapitoly z dějin hudby a Nebojte se moderní hudby. Některé cykly byly vydány i knižně. Na rozvoj a kultivaci hudebního vkusu měly vliv mimo jiné také přenosy a snímky ze zahraničních festivalů vážné hudby. [5], [1]

2.2.4 Období normalizace (1968 – 1989)

Z celkového vysílání tvořilo to hudební v tomto období průměrně asi 50 %. Kádrová čistka na přelomu šedesátých a sedmdesátých let nejméně poznamenala redakci vážné hudby. Rozhodující slova však samozřejmě měli pracovníci z řad komunistické strany, kteří často také prosazovali především svoji „socialisticky angažovanou“ tvorbu (Jan Seidl, Zdenko Nováček, Václav Felix, Václav Dobiáš ad.). Asi nejvíce se tato doba dotkla změn v redakci populární hudby. Byla vytvořena komise k prověrce fondu zábavné hudby, která vyřazovala hudebně a textově nevhodné písně. Naopak pak byly podporovány tzv. písně propagandistické. Rozhlas pak pro podporu jejich rozvoje pořádal různé soutěže a festivaly (např. Písničky pro hvězdu nebo vysílání Festivalu politické písně Sokolov). [5]

V druhé polovině sedmdesátých let byla vážná hudba vysílána podobně jako v předchozích obdobích především formou hudebně-vzdělávacích pořadů, cyklů přenosů a záznamů významných hudebních událostí (operních sezon, festivalu Pražsko jaro ad.) a programů pořádaných k výročí významných hudebních osobností (s tím souvisí rok 1974 jako Rok české hudby). V této době byla produkována i reprodukována kvalitní hudba všeho druhu, což zvyšovalo obecný hudební vkus a podporovalo zájmovou uměleckou činnost. Nadále však také pokračuje vysílání politických písní a sociálně angažované hudby a vznikají její nahrávky. Byly vysílány a vytvářeny rovněž písně a kantáty oslavující

nejvýznamnější socialistické události. Rozvíjela se také oblast folklóru jako součásti odkazu lidové kultury. Pokud jde o populární hudbu, zde pokračoval ostrý dozor a kritika, dokonce byl stanoven ideální poměr orchestrálních a zpívaných skladeb: 60 : 40. Byly stanoveny principy postupu při zkoumání hudebního díla (Jánem Riškom), jestli je realistické, lidové a stranické. Velkou část vysílání zabírala dechová a lidová hudba. [5]

Podobně také v osmdesátých letech byla nejvíce sledována a dozírána populární hudba. Rozhlasy všech členských socialistických zemí vysílali jeden společný pořad Osm písní ve studiu věnující se populární písňové tvorbě zemí socialistického tábora. Od druhé poloviny osmdesátých let již došlo k určitému zlepšení situace a nad redakcí populární hudby nestál už tak tvrdý dozor, do vysílání tak měly možnost proniknout také skladby anglosaské a rockové hudby vysílané v pořadu Větrník a ve vysílání Hvězdy. Vážná hudba spadala pod dvě redakce: Redakce symfonické, vokální a komorní hudby a Redakce hudební publicistiky a vzdělávání; i ty měly za úkol připomínat a oslavovat různá výročí a vychovávat socialistického člověka. Dostaly však také prostor k vysílání programů pokoušejících se postihnout všechny hudební styly. Pokračují přenosy z festivalů Pražské jaro, Bratislavské hudební slavnosti a Mezinárodního hudebního festivalu Brno. Dalším přenosem byla od roku 1988 měsíční prezentace našich mladých skladatelů v provedení mladých interpretů Hudba z Atria. Do programu byly zařazeny také monotematické cykly věnující se hudebním skladatelům (převážně domácím), symfoniím, oratorním skladbám a kantátám. Redakce hudební publicistiky a vzdělávání mimo jiné musela také vytvářet programy, které měly poukazovat na pokrokové tradice v české i světové hudbě, které pak byly odvysílány v pořadu Echo s osmnáctidílným cyklem o socialistické hudební kultuře Rodná země zpívá, nebo v devadesátiminutovém hudebně publicistickém cyklu Hlas hudby – Hlas míru. K čtyřicátému výročí osvobození připravila redakce desetidílný cyklus Zápas s fašismem v české hudbě 30. a 40. let a k XVII. stranickému sjezdu byl připraven cyklus O tvořivé spolupráci českých a slovenských umělců. Krom skladeb sloužících potřebám a propagaci socialismu převažovala tvorba kvalitní hudební publicistiky zaměřená na velké spektrum námětů, vytvářela pořady rozhlasové montáže či pásma (trvajících 25 – 60 min) formou rozhovorů, besed, poznámek, komentářů, přednášek a fejetonů, včetně zařazení různých anket, glos, osobních zpovědí a vyprávění. V listopadu 1985 byl proveden první digitální přenos koncertu z pražské Dvořákovy síně do japonského Tokia (skladby Beethovena, Smetany a Suka). V květnu 1986 vznikla nová bratislavská rozhlasová stanice Melódia zabývající se převážně vážnou hudbou. [5]

Od roku 1988 došlo v rámci technického vývoje ke změně hudebních nosičů, kterými se staly kompaktní disky. Pokračovalo rovněž každoroční vysílání hudebního festivalu Prix musical de Radio Brno a festivalu mladých interpretů Concertino Praga. Také přetrvává značná míra hudby folklórní se snahou podpořit především jeho ideologickou formu (např. cyklus Barevný zpívající svět), patřili sem ale také kvalitní nahrávky lidových písní (např. cyklus Cesty za folklorem stanice Vltava, Na pěknú notičku, Špalíček, Klenotnice lidových písní, Hrají a zpívají Plzeňáci atd.). [5]

2.2.5 Československý rozhlas po sametové revoluci (1990 – 1992)

Stejně jako v období předešlém zabírala hudba asi polovinu veškerého rozhlasového vysílání. Posluchači začali být obeznamováni s hudbou zahraniční jak umělejší, tak neartifickální, hudbou dříve zakázaných autorů a interpretů, ale i s hudbou duchovní. V květnu 1992 byla zrušena hlavní redakce hudebního vysílání a nové týmy pracovaly přímo pod vedením jednotlivých vysílacích okruhů. Z důvodu vzniku soukromých stanic a následovného úbytku posluchačů se snížil také podíl nahrávek vážné hudby. V rámci stanice ČRo 3 – Vltava byla nově vytvořena redakce vážné hudby zaměřující se na symfonii, operu, komorní a vokální hudbu, hudební publicistiku a hudební vysílání pro děti a mládež. Rovněž byla v roce 1992 zřízena redakce jazzové a populární hudby. Jazzové pořady byly vysílány převážně na stanicích ČRo 2 – Praha a ČRo 3 – Vltava. Načala se tak nová éra hudebního vývoje především v k tomu určených rozhlasových stanicích, která se dotváří v letech současných. [5]

2.3 1993 – 2011

Po vzniku Českého rozhlasu nadále přetrvával padesátiprocentní podíl hudby v celkovém vysílání, výrazně se však lišil mezi jednotlivými hudebními stanicemi – např. největší podíl hudby vykazoval ČRo 3 – Vltava s asi 70 % (s 50 % hudby vážné), následoval pak ČRo 1 – Radiožurnál se 47 % hudebního vysílání – především hudba populární, pak ČRo 2 – Praha s 36% různých hudebních žánrů (od lehčí klasiky až k dechovce). Český rozhlas vstoupil také do Evropské vysílací unie a prostřednictvím stanice ČRo 3 – Vltava od těch dob až do současnosti můžeme poslouchat koncerty a důležité hudební události na významných evropských i zámořských pódii (např. přímé přenosy z Metropolitní opery v New Yorku), ale nabízí také snímky z našich koncertů a festivalů (dnes jsou vysílány každé pondělí od 20. do 22. hodiny). Pravidelnými akcemi Evropské vysílací unie byly Speciální dny Euromedie a koncerty v rámci Jazzové sezony.

Doposud je Český rozhlas přítomný u všech významných hudebních akcí (Pražské jaro, Pražský podzim, Moravský podzim, Mezinárodní festival Český Krumlov, Festival Bohuslava Martinů ad., přenosy abonentních koncertů České filharmonie). [5], [8], [15]

Největší podíl hudebního vysílání patří, jak již bylo zmíněno, především stanici ČRo – Vltava, ve které začala vznikat řada výborných hudebních pořadů – např. portréty předních hudebních skladatelů z jejich života, odpolední komentovaná půlhodina barokní hudby Trylek či změnou podoby dřívějšího programu Matiné, které se v současnosti zabývá vždy nějakou významnou osobností, také vznikl speciální kritický pořad Rondo. Redakce vážné hudby se také podílí na soutěži mladých hudebníků Concertino Praga, v roce 1992 vznikla také soutěž žákovských a studentských orchestrů Concerto Bohemia. V průběhu devadesátých let byly výrazně zredukovány pořady pro děti a mládež, v roce 1998 vznikl půlhodinový hudební pořad Sluchátko (vysílaný dvakrát měsíčně v neděli) pro děti ve věku 10 – 14 let. [5], [8], [15]

Velmi významný a ve světě ojedinělý je projekt Varhany a Zvony, který vznikl ve snaze zmapovat nejvýznamnější české dechové hudební nástroje a reflektovat evropskou varhanní tvorbu a také zaznamenat různé zvony nacházející se po celé České republice. Všechny tyto záznamy a koncerty jsou postupně ukládány v archivu Českého rozhlasu. [5], [8], [15]

Do stanice ČRo 3 – Vltava byly postupně přesouvány jazzové pořady (v roce 1994 tvořily 8 % vysílání, v roce 1995 – 12 %, 1996 – 16 % a 1997 již 18 %, dnes již tvoří bezmála pětinu vysílání). Dnes k jazzovým pořadům patří: záznam koncertů Jazz live, pořad jazzové klasiky Jazzofon (tematika digitalizování historických gramofonových desek), Jazzový podvečer (různé druhy jazzové hudby, osobnosti jazzu, jazz a poezie apod.), Big band panoráma (jazzový skladatelé a jejich hudba), Mezi proudy (osobnosti jazzu) většinou vždy v rámci Jazzového podvečeru a další. Krom jazzu se rozhlas věnuje také vysílání šansonů, experimentální rockové hudby, new age a world music (pořady Hudba na pomezí, Svět jiné hudby, Alternativa). [5], [8], [15]

Ve stanicích celoplošně vysílaných se uplatňují žánry populární hudby (ČRo 1 – Radiožurnál), folku, country a dechové hudby (ČRo 2 – Praha). Cílem těchto stanic je získat co největší počet posluchačů, jejich hlavní náplní je především proudové a blokové vysílání, hudba zde plní pouze funkci výplňovou mezi jednotlivými vstupy. V devadesátých letech věnují několik pořadů také hudbě a hudebním žánrům – v Radiožurnálu např. Discoklub Bravo (populární hudba pro náctileté), Country dostavník,

Hot pop 100 – Billboard (americká singlová hitparáda týdeníku Billboard), Rozhlasová hitparáda – později Radiohity (nejhranější tituly na českých radiích), Noční proud.

Na ČRo 2 – Praha profilovanému jako rozhlas pro celou rodinu sem patřily pořady: Poledne s dechovou hudbou, Trubte nám, trumpety! (česká lidová hudba a dechovka), Pojd' do chambre séparé ... (svět opery). Dnes jsou na této stanici hudbě věnovány tyto pořady (protože má široké zaměření, věnuje se hudbě téměř všech žánrů od populární, přes dechovou a folklórní k hudbě jazzové a vážné): koncerty jazzové a taneční hudby Big band Českého rozhlasu, Country pohoda Mirka Černého, Dvorana Mirka Černého (hudba a autoři české country), Felixír na vlnách Českého rozhlasu dvojky (nahrávky Big bandu pod vedením Felixe Slováčka), Folklórní notování, pořad s písničkami pěti kontinentů Hudební cestopis a Hudební globus, Kulaté noty (tematické pořady s hudebními ukázkami ke „kulatým“ jubileům domácí populární hudební scény), Muzikál expres (komentáře, recenze, ukázky muzikálů a hudebních filmů), Písničky od srdce (písničky na přání), Putování za folklórem (lidová hudba), Šlágry od srdce (nahrávky Hybšova orchestru) a další. [5], [8], [15]

Speciálně vážné hudbě (od renesance po tvorbu 21. století) se věnuje stanice ČRo – D dur. Věnuje se hudebním skladatelům v různých tematických pořadech (většinou pořad s názvem aktuálně probíraného autora), jejich tvorbě a vysílá koncerty vážné hudby a také různé skladby na přání (24 hodin denně vysílá vážnou hudbu). [8]

Stanice pro mladé Radio Wave se zajímá především o aktuální hudební dění a alternativní styly taneční hudby, jazzu, elektronické hudby, reggae a další. Mezi vysílané hudební pořady patří například Dark wave (příšeří moderní hudební scény), Music Check (hodina plná hudby bez přerušení). [8]

Jednotlivé stanice nabízejí nespočet svých programů v archivu iRadii, kde je možné si je poslechnout. Samotný ředitel Českého rozhlasu připouští, že hudba vysílaná na některých stanicích bohužel ještě přebírá koncepci hudebního vysílání z let předešlých a pro značnou část posluchačů je neatraktivní. Přiznává, že bude třeba udělat spoustu změn tak, aby se Českému rozhlasu podařilo přilákat více posluchačů a aby se vysílání pro ně stalo atraktivnější. Rovněž se snaží proniknout do dnes velmi oblíbených sociálních sítí a jejich prostřednictvím se zviditelnit. Budoucnost vidí především v ČRo 8 On-line pod vedením Ladislava Píchy.⁵

---

⁵ POTŮČEK, Jan. *Digizone.cz* [online]. 30. 3. 2010 [cit. 2011-04-03]. Hudba je náš katastrofální problém, připouští ředitel Českého rozhlasu. Dostupné z WWW: <<http://www.digizone.cz/clanky/hudba-je-nas-problem-pripousti-reditel-rozhlasu/>>.

3 Hudba v Československém rozhlasu

Tato kapitola se pokouší zachytit neprofilovanější vrstvu hudby v jednotlivých vývojových obdobích Československého rozhlasu a podrobněji popsat vývoj hudebních programů a těles v rámci Regionální (československé) stanice v Olomouci do značné míry také přiblížením nejvýznamnějších osobností působících v hudební redakci olomouckého rozhlasu.

Podkapitola 4.1 Československý rozhlas byla sepsána z následujících zdrojů: [5], [8], [6], [2]; podkapitola 4.2 Regionální stanice v Olomouci ze zdrojů: [4] a [3]

3.1 Československý rozhlas

V **prvním období** svého **vzniku** převažovala hudba vážná nad hudbou moderní. Vysílání samotné bylo započato uváděním programů obsahujících zpočátku pouze vážnou hudbu. Z modernější hudby poprvé do Radiojournalu vstoupil jazz a to od listopadu 1924 svým každotýdenním vysíláním. Byl prvním ukazatelem zájmu radia o své posluchače a snahy vyhovět jeho nejširším vrstvám.

V období **mezi léty 1926 – 1929** se pražské studio zaměřilo především na symfonickou hudbu (ostatní složky nebyly opomenuty, ale byly přece jen vysílány v menší míře), brněnské studio se soustředilo především na komornější hudební formy moravských skladatelů a populárnější hudbu, orchestr bratislavského studia se specializoval na operetu a orchestr studia v Ostravě na moderní taneční hudbu a také především na jazz.

V **období před druhou světovou válkou** posluchači usilovali o změnu hudebního programu, který by byl zaměřen především moderní lehčí melodickou hudbu. Tento požadavek byl částečně splněn. Hudba byla žánrově rozdělena do denního programu podle cílových skupin posluchačů v jednotlivých částech dne. Radiojournal však nejprve zavedl koncertní pořady populární hudby, dále hudby vážné a potom byl teprve program doplněn hudbou ryze zábavnou a pořady z gramofonových desek. Hlavním cílem byla především výchova kulturního posluchače.

Za **druhé světové války** bylo nejhlavnějším cílem posílit národní cítění a tomu se také přizpůsobilo celé hudební vysílání.

V **prvních poválečných letech (1945 – 1948)** se rozhlas stále snaží čelit nátlaku posluchačů usilujících především o poslech dechové hudby (vyžadují také častější vysílání hudby orchestru Karla Vlacha). Pokouší se vytvořit spojovací článek mezi lehčí oddechovou hudbou a hudbou vážnou zavedením jazzových pořadů a od nich postupným

přechodem k pořadům zabývajícím se vážnou hudbou. V tomto období vzniká také posluchačsky oblíbený kabaret.

Období mezi léty 1949 – 1958 je charakteristické snahou o šíření budovatelské písně a písní sovětských. Oblibě se však v této době těšila také opera a hudba dechová, populární hudba byla značně omezena (většinou z důvodu nevyhovujících textů). Nadále se rozhlas snažil o osvětu hudby vážné.

Šedesátá léta přinesla jistý hudební převrat a to především v rozvoji populární hudby a jazzu, dříve žánrů naprosto nepřipustných (i když zprvu ještě přetrvávala tendence budovatelských písní, postupem času však ztrácela na svém ústředním postavení). Tyto dva žánry byly u posluchačů jednoznačně nejoblíbenější a ve vysílání nejzastoupenější. Tradice vychovávat posluchače k poslechu a porozumění hudby vážné nebyla porušena, množství vysílané vážné hudby však tvořilo pouze třetinu z celkového hudebního vysílání.

V **normalizačním období** došlo opět k návratu socialistické ideologie i do hudebního vysílání, upřednostňovány byly budovatelské písně a písně folklórní, ve kterých byla snaha podporovat právě ideologii této doby. Značné zastoupení ve vysílání získala také hudba dechová. Nejméně se cenzura dotkla hudby vážné, která se ve své podstatě rozvíjí v mnoha ohledech podobně jako v předchozích obdobích (opomeneme-li některé snahy zařadit do vysílání skladby autorů sloužících potřebám socialismu). Největší změny a hlavně ustavičný dohled probíhaly v redakci populární hudby (částečné uvolnění nastalo až ke konci let osmdesátých), kdy byla vyřazena řada hudební tvorby textově či hudebně nevyhovující tehdejšímu režimu.

Po Sametové revoluci zabírá hudba polovinu rozhlasového vysílání. Až **dodnes** se vytvořili stanice specializující se na určitý druh hudby – na vážnou hudbu je zaměřená především stanice ČRo 3 – Vltava a ČRo – D dur, hudbu všeho druhu se snaží postihnout stanice ČRo 2 – Praha a moderní proudy hudby stanice ČRo Radio Wave.

3.2 Regionální stanice v Olomouci (1946 – 1992)

Nejvýznamnější roli v olomouckém rozhlase hrála spolupráce s Městským (dnes Moravským) divadlem a Moravskou filharmonií. Již u zrodu rozhlasového studia od roku 1949 stál Miloš Konvalinka, který od roku 1951 působil v Moravské filharmonii nejprve jako zástupce jejího šéfa Františka Stupky, byl rovněž členem Svazu československých skladatelů a to jako interpret a skladatel. V rozhlase pracoval od roku 1954 jako vedoucí hudební redakce. Do jeho příchodu se v tomto rozhlase vysílala pouze hudba dechová a hanácký folklor.

V období, kdy olomoucká rozhlasová stanice patřila pod stanici ostravskou (od roku 1960), se hudební vysílání zaměřovalo především na soudobou hudební tvorbu, do které zařadilo i spoustu severomoravských skladatelů (např. Greror, Konvalinka, Hurník, Kubík, Hradil a další). V programu této doby nechyběla ani hudba jazzová. Pod ostravské studio spadal i olomoucký soubor opery a olomoučtí redaktoři a pracovníci.

V rámci ostravského rozhlasu byla vytvářena také v hojné míře hudba vážná. V šedesátých letech patřilo ostravské studio k předním stanicím Československého rozhlasu, napomohl tomu dozajista také **Miloš Konvalinka**, který sem přešel ze studia olomouckého v roce 1960 jako redaktor vysílání symfonické a komorní hudby (ostravské studio bylo v té době pod vedením Čestmíra Gregora). V rozhlasových studiích působil také jako dirigent významných symfonických a komorních orchestrů. V sezoně 1972/73 se postavil do čela opery tehdejšího Divadla Oldřich Stibora (od roku 1977 nastoupil do téže funkce na dvě sezóny do pražského Národního divadla). Ve funkci dirigenta se zasloužil o rozhlasové nahrávky spousty provedení symfonických děl, především skladeb soudobých českých autorů, a také o nastudování mnoho operních inscenací v českých a slovenských divadlech – v rámci olomouckého rozhlasu je důležité jeho spojení s divadlem v Olomouci. Zasloužil se o uvádění především soudobé hudby a to zvláště českých autorů. *V rozhlase a dramaturgii svazových koncertů pomáhal „odkrýt“ celý svět naší hudby, který vznikl od konce padesátých let, v šedesátých a sedmdesátých letech.*⁶ Úspěšně se mu podařilo seznámit posluchače se soudobými skladateli, a to nejen posluchače regionálního rozhlasu, ale i vysílání celostátního. Za jeho rozhlasového působení spolupracoval rozhlas s operními sólisty a divadelními orchestry z Olomouce a Ostravy, Moravskou filharmonií, Státní (později Janáčkovou) filharmonií Ostrava, brněnskými a ostravskými komorními orchestry a soubory (např. Komorní orchestr B. Martinů, Komorní orchestr L. Janáčka, Moravské kvarteto, Ostravské kvarteto, Ostravské dechové kvinteto, Musici moravienses, Pěvecké sdružení moravských učitelů). Od roku 1971 působil zároveň také jako šéf olomoucké opery.

V roce 1986 přišel do ostravského rozhlasu **Stanislav Červenka** jako redaktor a dramaturg symfonické, vokální a komorní hudby (na dřívější místo Mirka Klega) s hlavním pracovištěm v Olomouci (v předchozích letech působil Červenka jako

---

⁶ STEINMETZ, Karel. Miloš konvalinka – portrét dirigenta, skladatele a rozhlasového pracovníka (in *Hudba v Olomouci a na střední Moravě I.: In memoriam Vladimír Hudec*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007. 337 s. ISBN 978-80-244-1763-9.), s. 189

kontrabasista v Moravské filharmonii). V ostravské hudební redakci spolupracoval společně s Janou Novotnou, která měla na starosti *krajové vysílání včetně studentů konzervatoře a také amatérských aktivit, pro celostátní okruh připravovala jen publicistiku*.⁷ Stanislav Červenka pracoval z devadesáti procent pro celostátní vysílání a to v dramaturgii natáčení symfonické, vokální a komorní hudby a připravoval řadu pořadů pro stanice Čs. rozhlasu Praha, Vltava, Ostrava a občas i Hvězda. Pokračoval v Konvalinkově tradici uplatňování nahrávek vážné hudby v celostátním vysílání a v rámci něj zařazení regionálních skladatelů a interpretů do širšího celostátního kulturního orchestru. Dále se snažil o doplnění nahrávek děl českých skladatelů 20. století (V. Nováka, J. Suka, L. Janáčka, K. B. Jiráka, J. Řídkého, P. Bořce, I. Krejčího, V. Ambrose a dalších). Za jeho působení docházelo k rozvoji a výrobě nahrávek hudby vážné, symfonické a staré komorní hudby (realizované převážně Komorním orchestrem Leoše Janáčka a Olomouckým komorním orchestrem), hudby vokální a sborové, operní árie. Díky němu byly také obnoveny záznamy Mezinárodního varhanního festivalu Olomouc. V roce 1989 k natáčeným záznamům přibyly ještě záznamy vystoupení zahraničních souborů a sólistů (za Vídně, Paříže, Stuttgartu atd.).

Můžeme tedy podle předešlé charakteristiky říci, že olomoucké studio bylo z větší míry zaměřeno na hudbu vážnou, svoji pozornost však věnovalo rovněž hudbě lidové a dechové.

---

⁷ ČERVENKA, Stanislav. *Životopisné vzpomínky*. (in *Hudba v Olomouci a na střední Moravě I.: In memoriam Vladimír Hudec*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007. 337 s. ISBN 978-80-244-1763-9.), s. 231

4 Hudba ve veřejnoprávním Českém rozhlasu Olomouc a v rádiích dostupných v Olomouckém kraji (1993 – 2011)

Tato kapitola je zaměřena pouze na regionální vysílání rozhlasů v Olomouckém kraji a pokouší se objasnit situaci a vývoj hudebních pořadů na těchto stanicích od doby vzniku samostatné České republiky až dodnes.

4.1 Český rozhlas Olomouc

Po roce 1993 se hlavní funkcí rozhlasu stalo zpravodajství a publicistika, což do značné míry omezilo finanční zdroje poskytované hudební redakci, proto v regionálních stanicích byla téměř zastavena a výroba nových záznamů připadala z větší míry Praze. Rozhlas však nadále čerpá z četných nahrávek, které vznikly také z jeho velkého přičinění v minulých obdobích. Hudební redakce od roku 1999 byla zaměřena na pop, folk, dechovku, folklor a jazz. Byly pořizovány záznamy z jazzových festivalů v Olomouci, později také v Přerově a v Šumperku, dále také z folkových festivalů Mohelnický dostavník a Zahrada v Náměšti na Hané. Z vážné hudby sem patřily záznamy festivalů: Forfest Kroměříž, Podzimní festival duchovní hudby Olomouc, Baroko Olomouc, Mezinárodní Schubertova soutěž pro klavírní dua v Jeseníku a mezinárodní festival Karla Ditterse z Dittersdorfu v Javorníku. Pro ČRo 3 Vltava byl vytvořen přímý přenos z Olomouce z koncertu českého varhaníka B. Janáčka a pro Deutschland Radio Berlin přímý přenos koncertu varhaníka A. Bárty z chrámu sv. Mořice, pro Niederösterreich Wien a ČRo 3 Vltava koncert ze sněmovního sálu zámku v Kroměříži k 150. výročí Kroměřížského sněmu a další přímé přenosy významných koncertních událostí. Za velký úspěch a pravidelné přispívání svými programy do celoplošného vysílání stanic Českého rozhlasu vděčí olomoucké studio především svému někdejšímu řediteli Stanislavu Červenkovi (ředitelem od 1993 do 2000). [4]

V olomouckém studiu je velmi důležitou složkou hudební redakce také hudba dechová, které se také ve větší míře věnuje pozornost. Zpočátku byla vysílána každou sobotu v pořadu s písničkami na přání Hrajeme pro radost, jejímž redaktorem se později stal Vladimír Hrabal, herec Moravského divadla. Mezi dalšími vznikl polední pořad Vyhrávala kapela, představující posluchačům známé i zcela nové dechové kapely (pořad byl za vedení Pavla Hekela zrušen). K hudebním tělesům dechové hudby patřily moravské

dechovky malého obsazení: Moravanka, Moravěnka, Bojané a další. Po poklesu počtu posluchačů v roce 2000 se redakce hudby snažila zaměřit na seniory a dechové publikum, byl vytvořen program Dechová paráda (redaktoři: Lucie Brázdová a Antonín Schindler) a nedělní Dechovková samoobsluha (vysílané dodnes). Dnes je obdobou pořadu Hrajeme pro radost pořad Písničky na přání, diváci si mohou dle předem stanovených pravidel vybírat písně nejen formou telefonátů a dopisů, ale i sms a emailů, krom toho jsou posluchači seznámeni s novými nahrávkami dechových kapel, významnými jubilei skladatelů, kapelníků či textařů. ČRo – Olomouc se zasloužila také na prezentaci dechových kapel z Olomouckého kraje, např. představováním jejich CD a různých hudebních nahrávek ve vysílání. [4]

Zmiňme ještě některé z ostatních hudebních pořadů vysílaných na této rozhlasové stanici. K pořadům věnujícím se především hudbě vždy s určitým žánrovým zaměřením či zaměřením na posluchače samotného patří například: Hrajeme na vaše přání (diváci mohou posílat různá blahopřání s písničkou), Starý pecky (nejoblíbenější písně dřívějších let s profily známých kapel), Bluesová noc (sestřihy z bluesových festivalů na Moravě), Na šťastné vlně (evergreeny v podání Orchestru studio Brno, Orchestru Jamese Lasta a Orchestru Gustava Bromy), Club country and western (to nejlepší z country domácí i zahraniční hudební scény), Jazzoviny (profily hudebníků, hudební alba, nové nahrávky a vlastní nahrávky ČRo – Olomouc z festivalů pořádaných v tomto regionu), Na cestě folk a country (profily kapel a informace o dění na folkové scéně, nahrávky z hudebních festivalů z Olomouckého kraje), Cimbál a husle (tradiční a lidová hudba národopisných oblastí z Moravy a Čech), Nestárnoucí melodie (operní a operetní melodie), To byl swing (s nahrávkami swingových skladeb), Hitparáda Rockle (nejrůznější odvětví rockové hudby, ukázky většinou moravských, ale i českých a světových, kapel). [9]

Mezi hudebně vzdělávací pořady bychom mohli zařadit například: Hudební kalendář (hudební legendy a současní interpreti), Šedesátka (představení pestré škály hudebních stylů), Hudební vzpomínky (vzpomínky na slavné, ale i zapomenuté zpěváky a kapely 50. a 60. let), Putování za moravskou písni (hudební ukázky moravských písní napříč všemi možnými hudebními žánry s pojednáním o původu písně, reáliích, které se v písni objevují a o lidové poetice), Mr. Evergreen (pojednání o tom, jak vznikají písničky, jaký mají život, jaké příběhy se s nimi pojí), Hudba ze zapadlých vesnic (přiblížení světové lidové hudby 21. století s historickými souvislostmi, ukázky z hudby nejrůznějších národů a etnik). [9]

Již z předešlých odstavců můžeme vidět, že je ČRo – Olomouc zaměřen na široký okruh posluchačů, snaží se tomu také uzpůsobit svůj program. V rámci celého Českého rozhlasu v Olomouckém kraji je jednou z nejposlouchanějších stanic a těší se velké oblibě svých posluchačů.

4.2 Rádío Haná

Rádío Haná je olomoucké rádio, které začalo vysílat v roce 1992 jako první soukromá stanice na území regionu střední Moravy. Ve vysílacím programu se zaměřuje především na hudbu, a to hudbu populární osmdesátých (např. denní hodinový pořad 80ka) a devadesátých (např. denní hodinový pořad 90ka) let a současnou. Poskytuje také kompletní informační servis s důrazem na informace z regionu střední Moravy. [18]

Mezi jejími hudebními pořady jmenujme například: Jukebox Rádía Haná (dvouhodinový pořad písniček na přání), Dopolodní panorama (starší oblíbené songy), Procházka pamětí (hudební soutěž, hodina plná písní z nějakého roku, který se diváci snaží uhodnout), Odpolední panorama (nejlepší hudební výběr). [18]

Rádío Haná patří k jedněm z nejoblíbenějších a nejposlouchanějších regionálních rádií v Olomouckém kraji. Svými pořady je zaměřeno především na střední generaci.

4.3 Kiss Morava

Kiss Morava je ostravské studio a v Ostravě vysílá již od roku 1991, později zavedla také vysílače pokrývající oblast Olomoucka a Šumperka. Jejím hlavním zaměřením je vysílání nejnovějších hitů, doplněné o regionální a dopravní zpravodajství, hitparády a soutěže. [12]

Uvedme na závěr ještě některé z jejich pořadů: Kissfresh (přehled o nejnovější populární hudbě), Discopříběh (pořad Michala Davida a Martina Hájka s největšími diskotékovými hity osmdesátých a devadesátých let), Kissparáda (hitparáda nejoblíbenějších písniček, o které mohou posluchači hlasovat), Jukebox (písničky na přání), Partymachine (elektronická hudba s rozhovory s lidmi z této hudební scény). [12]

4.4 Rádío Čas

Rádío Čas je ostravské rádio s pobočkou v Olomouci. Zaměřuje se především na české a slovenské hity. K pořadům patří: Vzkazy z práce do práce (ranní vysílání, hodina vzkazů a písniček), Hodina českých písniček, Písničky z lásky (večerní program hudby na přání), Sobotní mejdan Radia čas (diskotékové hity), Slezina (pozvánky na různé kulturní

akce, pohledy do historie country a trampské muziky), České pátky (celý den plný českých a slovenských písniček). [17]

4.5 Rádio Rubi

Rádio Rubi začalo vysílat v roce 1993 jako regionální rádio z Uničova, kde doposud sídlí. Základem vysílání je výběr světových a domácích hitů. Jak sami na své internetové stránce uvádí, zaměřují se především na věkovou skupinu 18 – 45 let. [20]

Hudební pořady vysílané Rádiem Rubi jsou: Hudební maraton (šestihodinový výběr hudby vysílaný bez vstupů moderátora), Odpolední relax – po práci muziku, Ošéfuj si muziku (písničky na přání), Klub 90 (výběr z populární hudby devadesátých let), Maroshův DJ kufřík (ty nejlepší hity za posledních 20 let), Factory TOP 40 (hitparáda sestavená na základě prodeje singlů, playlistů DJ, tanečních rádií a oblíbenosti na českých diskotékách). [20]

Rádio Rubi bylo v roce 2010 vyhlášeno jako nejposlouchanější regionální rádio v Olomouckém kraji.

4.6 Fajn rádio Hity

Fajn rádio Hity je soukromá regionální stanice s pobočkou v Olomouci. Podobně jako většina soukromých radiových stanic se zaměřuje spíše na populární hudbu. Kromě pořadů Fajn ráno, Fajn dopoledne a Fajn odpoledne, které posluchači nabízí výběr z nejnovějších hitů populární hudby s komentáři a poznámkami, k dalším hudebním pořadům patří: To nejnovější (nejnovější české i světové songy), Je to tvoje! (písničky na přání), Party time (oblíbené party a diskotékové písničky), Fajn black chrt (to nejnovější z r'n'b, hip hopu a rapu), Fajnparáda (nejoblíbenější songy Fajn rádia zvolené posluchači). [10]

Dle výčtu programů a jejich stručných charakteristik by se dalo toto rádio charakterizovat jako „rádio pro mladé“, zaměřené spíše na mladší generaci posluchačů.

4.7 Hitrádio Apollo

Rádio Apollo patří mezi olomoucká regionální rádia, v současnosti patří do skupiny Hitrádií České republiky (stejně jako např. Rádio Orion). Poprvé začalo vysílat v roce 1994. Jejich hlavní programovou náplní je populární hudba a zpravodajství se zaměřením na dění v regionu. Jmenujme opět několik pořadů připravených tímto rádiem: Hodina splněných přání (písničky na přání), 80ka (hudební speciál toho nejlepšího

z osmdesátých let), 90ka (to nejlepší z devadesátých let), Zóna láska (tříhodinové vysílání zamilovaných hitů a romantických balad), Párty zóna (pětihodinový výběr taneční populární hudby).

Pokud bychom měli hodnotit toto rádio podle pořadů, kterým se věnuje, zařadili bychom jej mezi rádia zaměřující se na střední věkovou skupinu.

4.8 *Rádio Orion*

Rádio Orion vysílá z Ostravy již od roku 1991. V současné době je členem Hitrádií České republiky. Krom zpravodajství, počasí, informací z dopravy a tipů na výlet (za krásami Moravy) se zaměřuje spíše na hudbu osmdesátých a devadesátých let a současnou populární hudbu. Má podobné složení (včetně názvů) programů jako Hitrádio Apollo. [19]

5 Posluchači regionálních stanic rozhlasu v Olomouckém kraji v současnosti

V následujících podkapitolách jsou znázorněny výsledky dotazníku, který jsme vytvořili pro informaci, jaké stanice v olomouckém kraji lidé poslouchají, jaký typ hudby a pořadů preferují jednotlivé věkové skupiny.

Dle státních průzkumů poslechovosti rádií Radio projekt 2010 (viz obr. 1), realizovaného společností STEM/MARK a MEDIAN v období 1. 4. 2010 až 30. 9. 2010, kdy byli dotazováni náhodně vybraní respondenti, vyplývá, že nejposlouchanějším regionálním rádiem je Rádio Rubi a Rádio Haná, z celoplošných rádií to je pak Rádio Impuls, Evropa 2 a Frekvence 1. Český rozhlas Olomouc se mezi regionálními rádií umístil na 3. místě.

Olomoucký kraj	poslechovost včera (v tis.)	share (v %)
Rádio Impuls	111	22,3
Evropa 2	81	14,4
Frekvence 1	68	13,5
Rádio Rubi	51	7,9
Rádio Haná (Skyrock)	47	6,8
ČRo 1 - Radiožurnál	41	6,7
ČRo Olomouc	27	4,6
Radio Čas	24	5,2

Obrázek 1. Nejposlouchanější rozhlasové stanice v Olomouckém kraji pro rok 2010 [14]

5.1 Výsledky dotazníku

Pro potřeby vlastního výzkumu jsme sestavili dotazník zabývající se především poslechovostí rozhlasových stanic a výběrem jejich programu. Výzkum byl proveden náhodně na vzorku populace z Olomouckého kraje čítajícím 100 zástupců ve věku od 15 let. Data byla zpracována pomocí matematického programu Matlab.

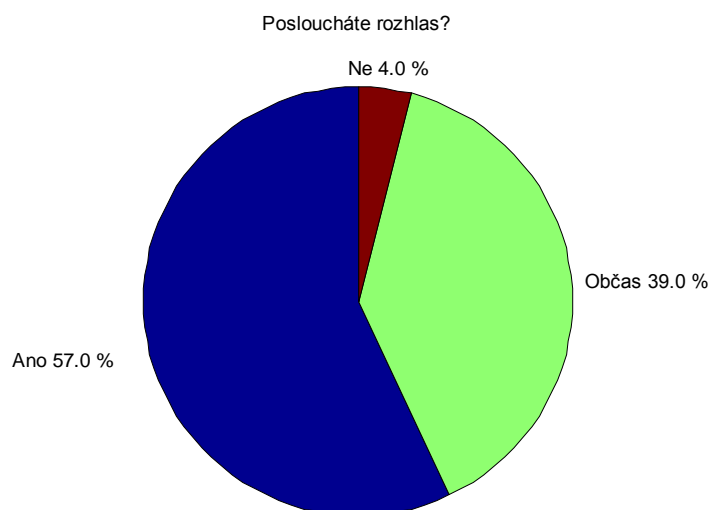

Zkoumaní respondenti byli rozděleni do 4 věkových skupin: 15 – 19 let, 20 – 30 let, 31 – 50 let a od 51 let, dále jsme sledovali zařazení dle jejich povolání (student, pracující, nepracující), vzdělání a pohlaví. U takto rozdělených dotazujících jsme pak dále zkoumali, při jaké příležitosti rozhlas poslouchají, jaký typ hudby rozhlasové stanice nejraději poslouchají, a zdali, krom hudby, poslouchají také jiné rozhlasové stanice (viz Příloha I).

5.1.1 Celková poslechovost

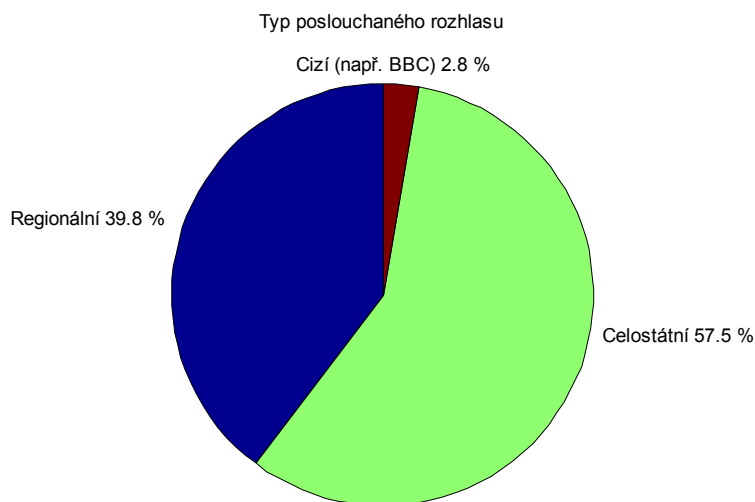
Na následujících obrázcích jsou formou koláčového grafu znázorněny odpovědi dotazovaných respondentů bez jejich rozdělení do skupin (ať už věkových, dle povolání či vzdělání apod.).

Na otázku, jestli dotazovaní rozhlas vůbec poslouchají odpověděla převážná většina, že ano, nebo alespoň občas, 4 % dotazovaných rozhlas vůbec neposlouchá.

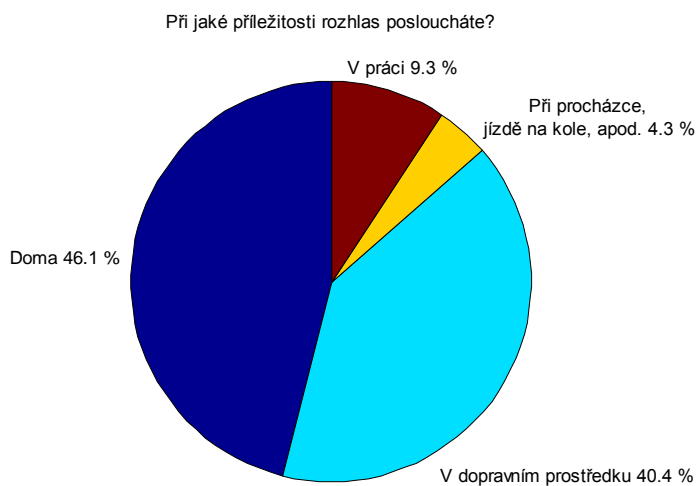
Obrázek 2. Poslechovost rozhlasu

Většina respondentů poslouchá rozhlas celostátní a regionální, necelé 3 % pak také rozhlas zahraničních stanic.

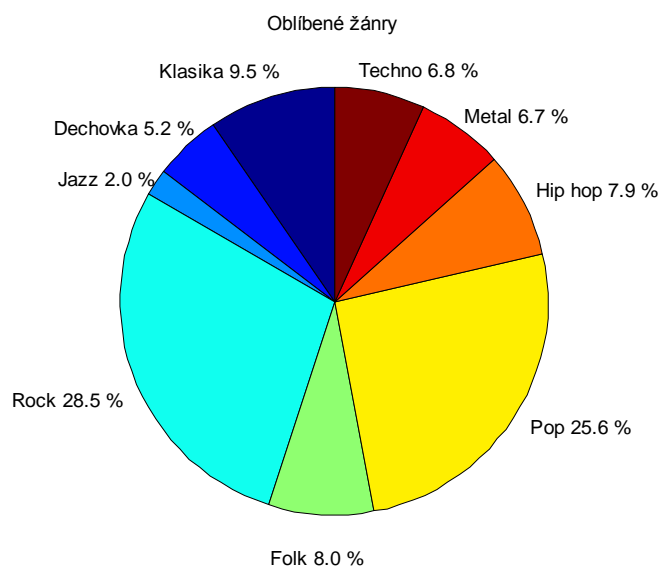
Obrázek 3. Typ poslouchaného rozhlasu

Olomoučtí posluchači si rozhlas zapínají nejvíce doma nebo v nějakém dopravním prostředku, menší část pak v práci či procházce, jízdě na kole a podobných aktivitách.

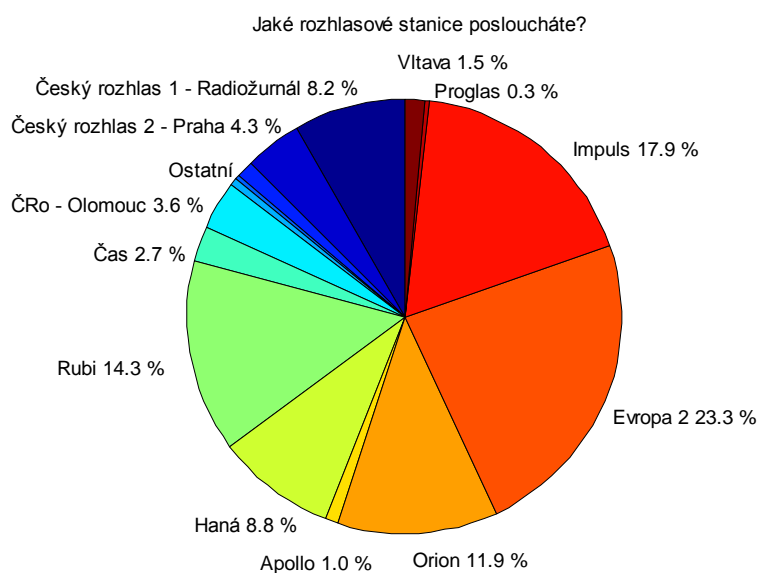
Obrázek 4. Místo poslechu rozhlasu

V dotazu na oblíbenost žánrů se téměř shodně umístila hudba popová a rocková, velkým dílem však byla zastoupena také hudba vážná a folková.

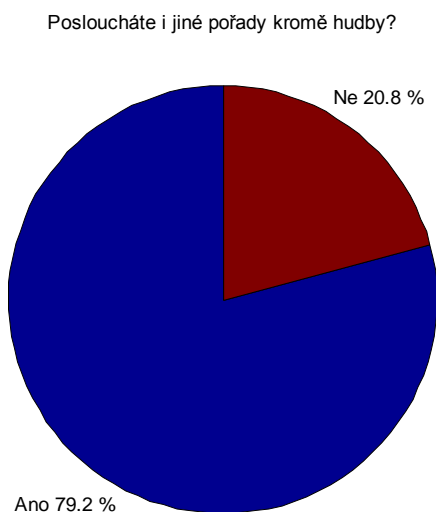
Obrázek 5. Oblíbenost poslouchaných žánrů

Mezi nejposlouchanějšími celoplošnými rozhlasovými stanicemi se umístila Evropa 2 a Rádio Impuls (podobně jako ve státních průzkumech v Olomouckém kraji), mezi regionálními rádii zvítězilo Rádio Rubi a hned za ním Rádio Haná (opět obdobně jako při již uváděných státních průzkumech), Český rozhlas Olomouc skončil mezi regionálními rádii na 3. místě.

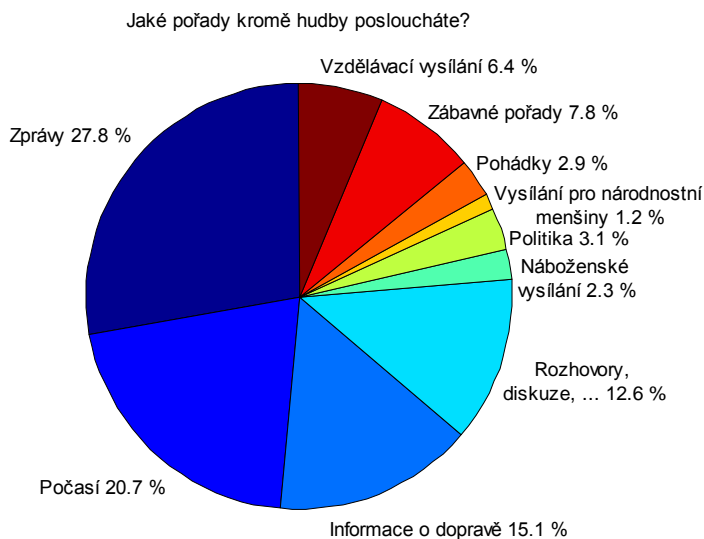
Obrázek 5. Poslechovost rozhlasových stanic

Na otázku, zda dotázaní poslouchají také jiné pořady kromě těch hudebních, odpověděla převážná většina kladně.

Obrázek 6. Poslech jiných nehudebních pořadů

Z nehudebních pořadů bývají nejvíce poslouchány zprávy a počasí, velké zastoupení mají také pořady diskusní, zábavné a vzdělávací, ostatní typy pořadů jsou zastoupeny již v menší míře (viz obr. 7).

Obrázek 7. Přehled poslechu jiných než hudebních pořadů

5.1.2 Rozdělení poslechovosti dle profilových skupin

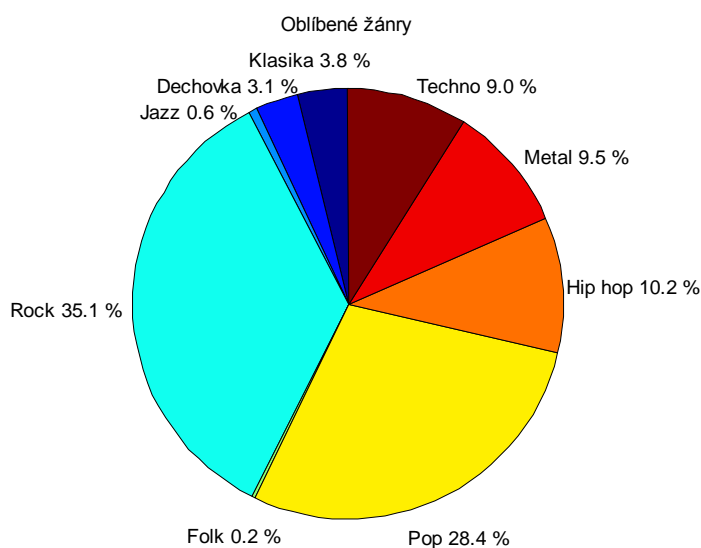
V této podkapitole je již znázorněno, jak vypadá poslechovost rádií v jednotlivých profilových skupinách, především se zaměřením na průzkum poslechu žánrů, rozhlasových stanic a jiných nehudebních pořadů.

5.1.2.1 Rozdělení dle věku

Jak již bylo zmíněno v kapitole hlavní, dotazy byly pokládány lidem starším patnácti let, které jsme rozdělili do čtyř následujících skupin: 15 – 19 let, 20 – 30 let, 31 – 50 let a skupina od 51 let výše.

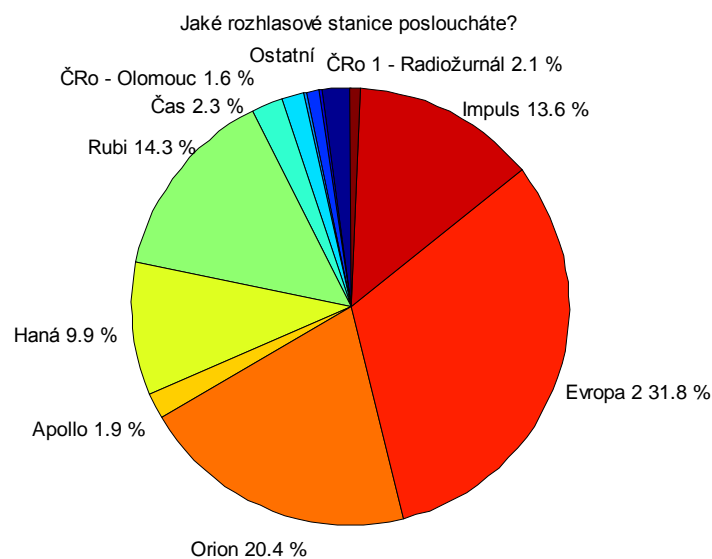
a) 15 – 19 let

U této věkové skupiny jsou poslouchanějšími hudebními žánry hudba rocková a populární, mezi velmi časté dále patří hip-hop, metal a techno. K méně poslouchaným patří hudba vážná a dechová. Ostatní žánry nejsou u této věkové skupiny našimi respondenty téměř vůbec zaznamenány.

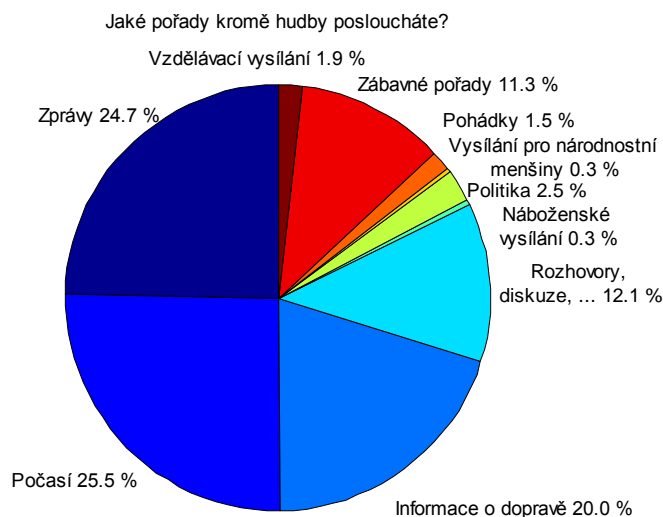
Obrázek 8. Oblíbenost poslouchaných žánrů

Z celoplošných stanic je nejoblíbenější Evropa 2 (ta se umístila i celkově na prvním místě), dále pak Impuls, z rádií Českého rozhlasu se nejlépe umístil ČRo 1 – Radiožurnál. Pokud jde o regionální vysílání, patří k nejposlouchanějším Rádio Orion, Rádio Rubi a Rádio Haná.

Obrázek 9. Poslechovost rozhlasových stanic

Pokud poslouchá tázaná skupina respondentů jiný než hudební pořad, většinou se jedná o počasí, zprávy a informace o dopravě, méně pak rozhovory a diskuze a zábavné pořady.

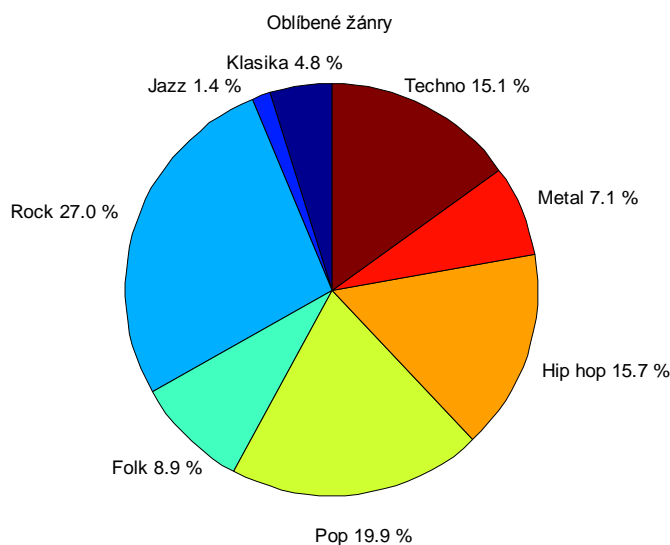

Obrázek 10. Přehled poslechu jiných než hudebních pořadů

b) 20 – 30 let

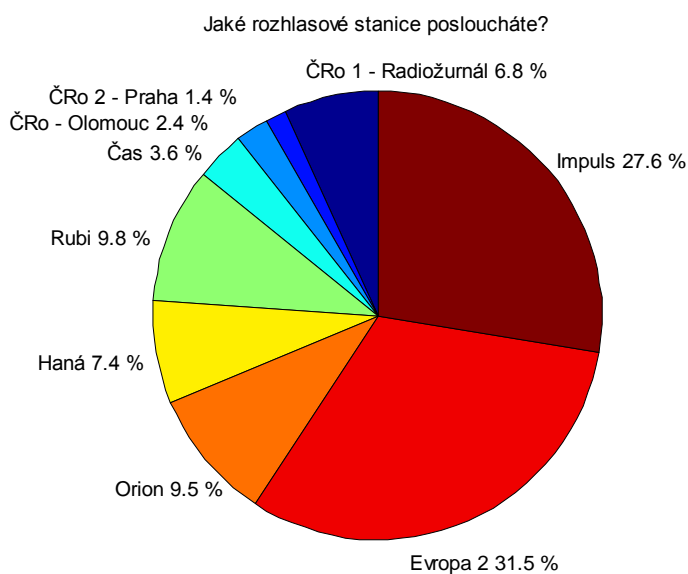
V porovnání s předešlou věkovou skupinou je rozložení žánrů poněkud pestřejší. Nejoblíbenějším je rocková a dále populární hudba, téměř vyrovnaně následuje poslech

techna a hip-hopu, není zanedbatelný ani vcelku ještě v dost vysokém poměru zastoupený žánr folkový a metal. U této věkové skupiny můžeme pozorovat nárůst zájmu o vážnou hudbu.

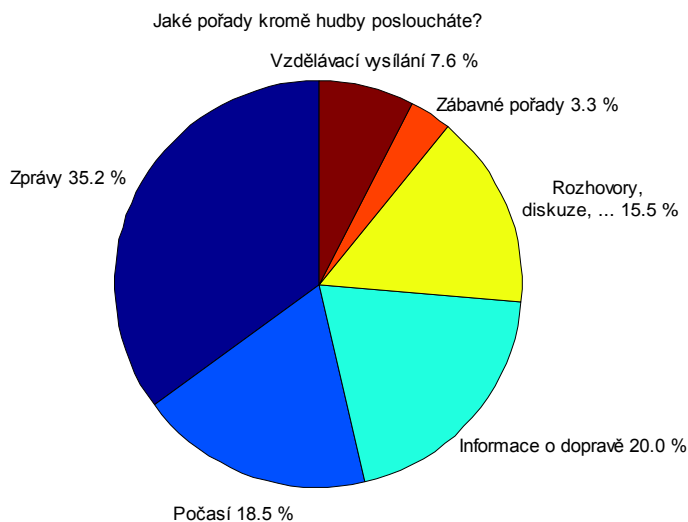
Obrázek 11. Oblíbenost poslouchaných žánrů

Stejně jako u mladší věkové skupiny získala největší počet hlasů Evropa 2, velkou mírou bylo zastoupeno i rádio Impuls, narůstá zájem o ČRo 1 – Radiojournal. Mezi regionálními stanicemi se téměř vyrovnaně umístily radia Rubi a Orion, následuje Rádio Haná. Mírně se zvedl zájem o ČRo Olomoc ve srovnání se skupinou předchozí.

Obrázek 12. Poslechovost rozhlasových stanic

K naprosto nejposlouchanějšímu nehudebnímu pořadu patří u této skupiny zprávy, oblíbené jsou i informace o dopravě a předpovědi počasí. Zvýšil se zájem o rozhovory a diskuze a o vzdělávací pořady, naopak ustupuje obliba zábavných pořadů.

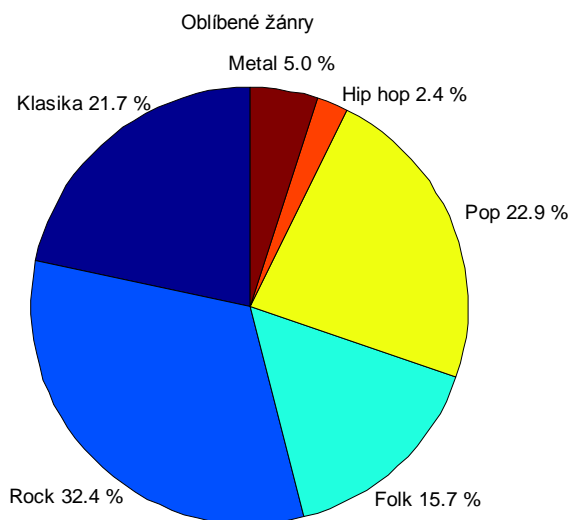

Obrázek 13. Přehled poslechu jiných než hudebních pořadů

c) 31 – 50 let

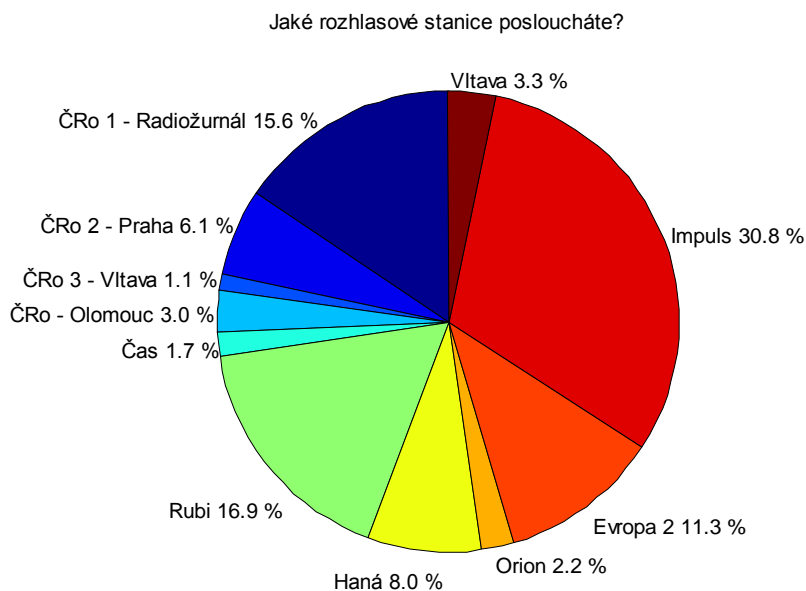
V oblíbenosti poslechu hudby se umístila nejlépe hudba rocková, dále pak populární. Pokud opět budeme porovnávat se skupinami předešlými, musíme konstatovat, že nastává obrovská změna a to v oblíbenosti vážné hudby, která se u této věkové skupiny přesouvá na třetí místo. Zaznamenat můžeme také nárůst posluchačů hudby folkové, naopak pokles posluchačů metalu a hip-hopu.

Obrázek 14. Oblíbenost poslouchaných žánrů

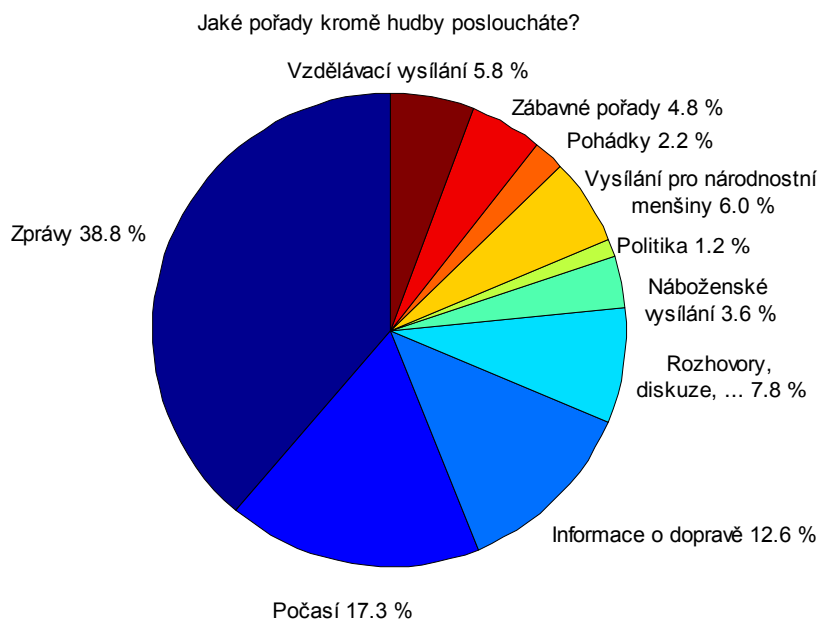
Co se týče rozhlasových stanic, zde lze pozorovat prvenství Impulzu, poprvé se na druhé místo dostává regionální stanice a to Rádio Rubi, hned následuje ČRo 1 – Radiožurnál. ČRo – Olomouc získává u této věkové skupiny na posluchačích.

Obrázek 15. Poslechovost rozhlasových stanic

Mezi nehudebními pořady stále roste zájem o zprávy, informace o počasí předstihly informace o dopravě, téměř vyrovnaně pak následují rozhovory a diskuze,

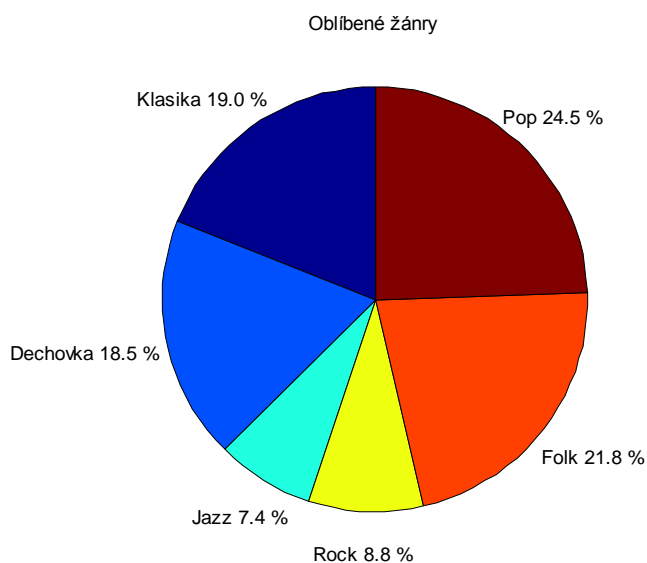
vysílání pro národnostní menšiny (které zde získává na větší oblibě ve srovnání s ročníky mladšími) a vzdělávací pořady. Zvyšuje se zájem o pořady náboženské.

Obrázek 16. Přehled poslechu jiných než hudebních pořadů

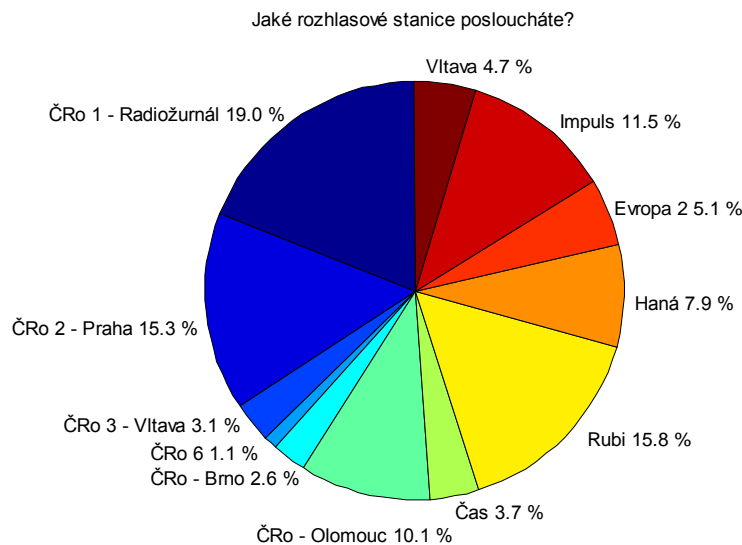
d) od 51 let výše

Zde můžeme pozorovat značný rozdíl od mladších věkových skupin v oblíbenosti žánrů. I když je stále nejoblíbenější hudba populární, bez příliš velkého rozdílu jí následuje hudba folková, vážná a dechová. Zvyšuje se také obliba jazzu, naopak ustupuje zájem o rock, ostatní žánry se u posluchačů nevyskytují vůbec.

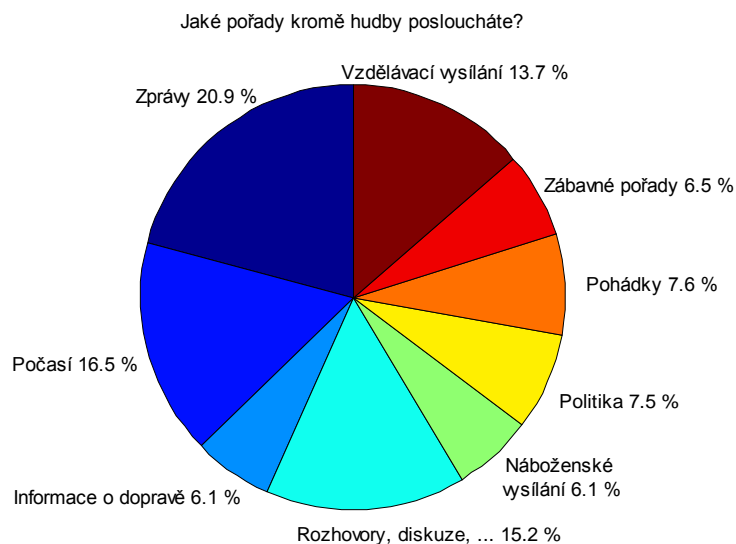
Obrázek 17. Oblíbenost poslouchaných žánrů

Jednoznačně nejposlouchanějším je ČRo 1 – Radiožurnál, následuje ho Rádio Rubi a ČRo 2 – Praha, který se v oblíbenosti mezi mladšími respondenty vyskytoval spíše jen ojediněle. Důležitou pozici zastupuje i ČRo – Olomouc, který se v oblíbenosti umístil téměř stejně jako Rádio Impuls a pro tuto věkovou skupinu je daleko oblíbenější než pro věkové skupiny mladší.

Obrázek 18. Poslechovost rozhlasových stanic

Přestože se zprávy pořád ještě umístily mezi nehudbními pořady na prvním místě, zaznamenáváme v jejich oblíbenosti jistý pokles, to samé můžeme tvrdit i o předpovědi počasí a informacích o dopravě. U ostatních pořadů typu: rozhovory a diskuze, vzdělávací vysílání, pohádky, politika, zábavné pořady a náboženské vysílání můžeme pozorovat jistý nárůst. Rozhovory a diskuze a vzdělávací vysílání jsou v zastoupení oblíbenosti z této skupiny největší. Zájem o pořady pro národnostní menšiny vymizel.

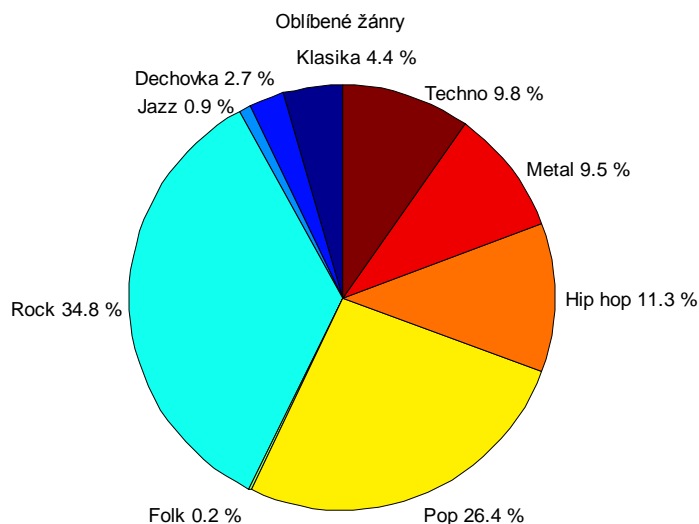
Obrázek 19. Přehled poslechu jiných než hudebních pořadů

5.1.2.2 Povolání

a) Studenti

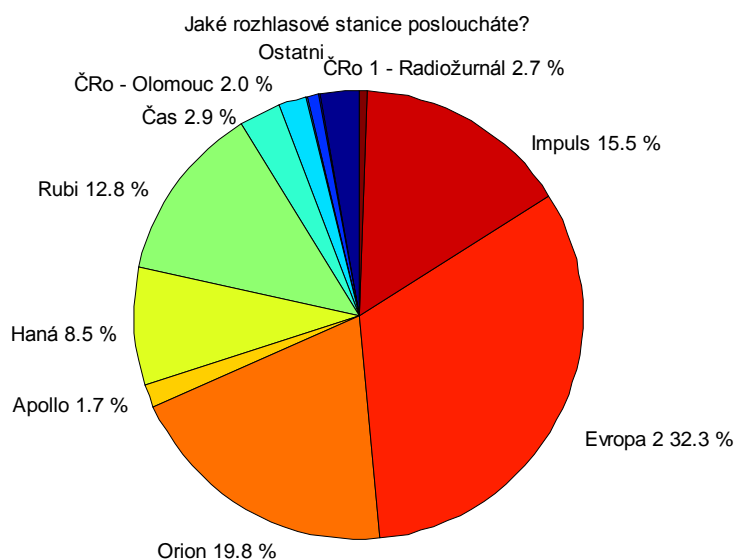
U poslechu žánrů se zde setkáváme téměř se stejnými data jako ve vyhodnocení předchozí podkapitoly u věkové skupiny 15 – 19 let, nepochybně tedy byli téměř všichni tázaní studenty, proto předpokládáme, že vyhodnocení skupiny studenti bude korespondovat s vyhodnoceními předchozího rozdělení věkového (15 – 19 let).

Nejposlouchanějším žánrem je u studentů hudba rocková a populární, mezi oblíbenými se téměř vyrovnaně vyskytují hip-hop, techno a metal.

Obrázek 20. Oblíbenost poslouchaných žánrů

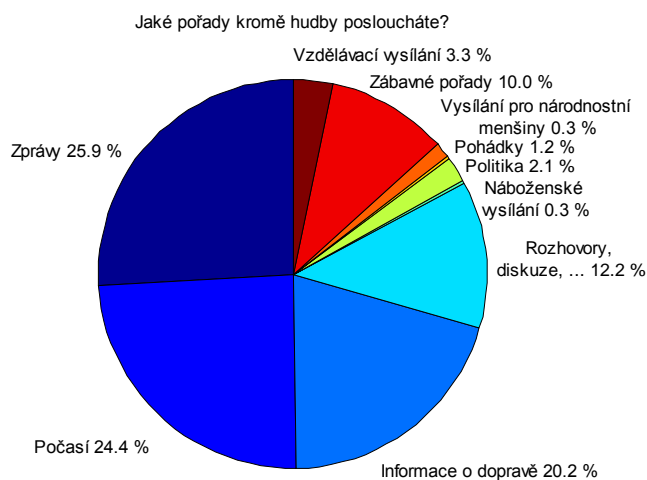
Stav poslouchání rádií se opět téměř shoduje s věkovou skupinou 15 – 19 let, jak již bylo předznamenáno. Mezi celostátními stanicemi jsou nejúspěšnější Evropa 2 a Impuls, z regionálních stanic to jsou především Rádio Orion, Rubi a Haná.

Obrázek 21. Poslechovost rozhlasových stanic

Mezi nehudebními pořady poslouchanými studenty vidíme opět značnou podobnost s nejmladší věkovou skupinou, jen zpravodajství je u skupiny studentů

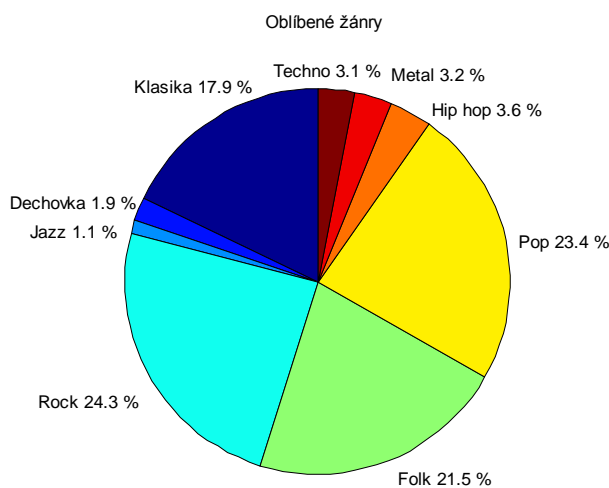
oblíbenější než předpověď počasí (procentuelně se však tyto dva pořady nijak výrazně neliší, jejich obliba je téměř stejně vysoká).

Obrázek 22. Přehled poslechu jiných než hudebních pořadů

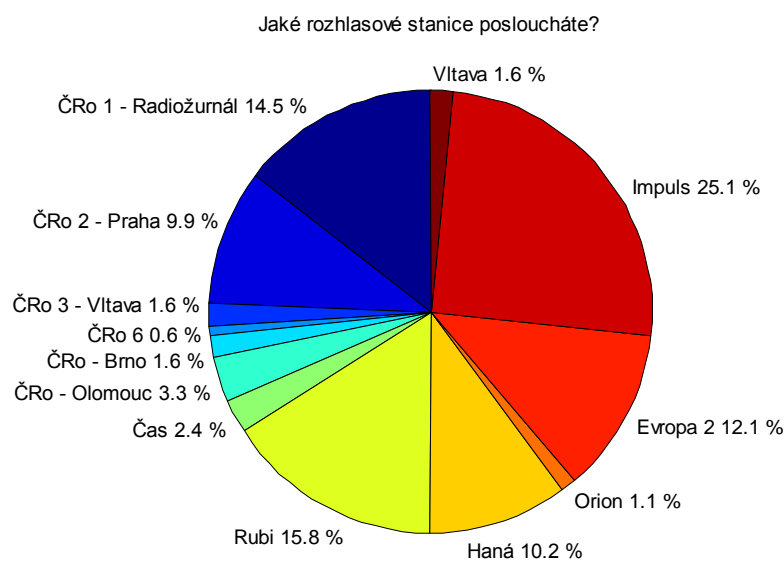
b) Pracující

Pracující posluchači poslouchají nejčastěji hudbu rockovou a populární, a to téměř ve vyrovnaném poměru, k čemuž bychom mohli přiřadit také hudbu folkovou, která je také velmi oblíbená. Oblibě se u pracujících respondentů také těší hudba vážná.

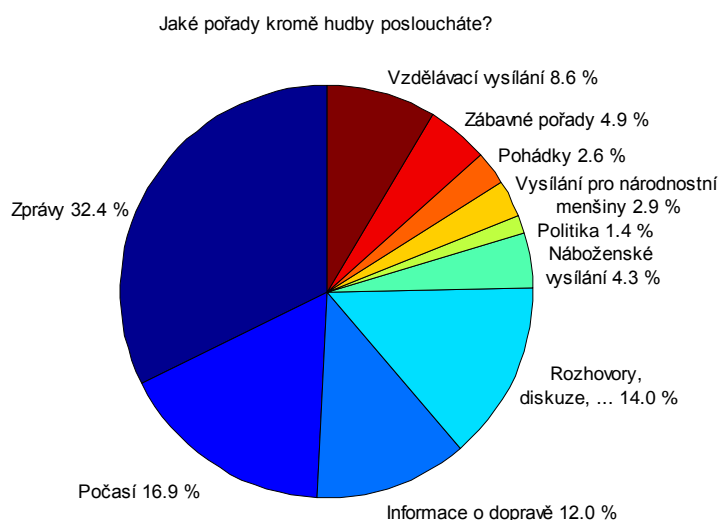
Obrázek 23. Oblíbenost poslouchaných žánrů

Nejvíce poslouchanou stanicí je rádio Impuls, následuje téměř shodně Rádio Rubi a ČRo 1 – Radiožurnál, následují Evropa 2, Rádio Haná a ČRo 2 – Praha. Ostatní stanice jsou zastoupeny v menší míře, z nich nejvíce ČRo – Olomouc.

Obrázek 24. Poslechovost rozhlasových stanic

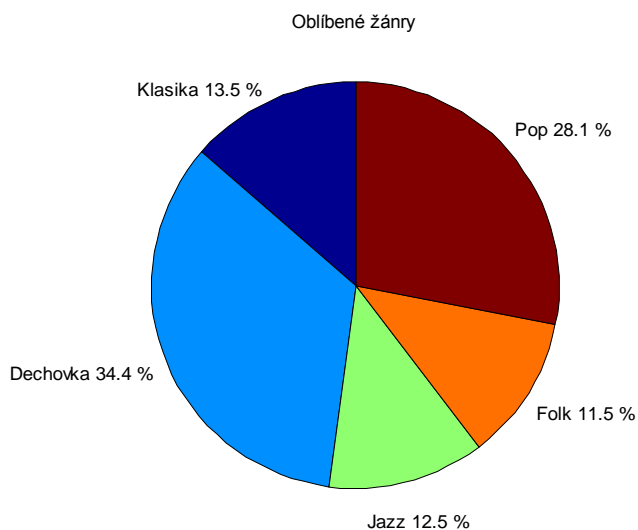
Nejposlouchanějším nehudebním pořadem jsou, tak jako v mnoha případech předchozích, zprávy, vysoký je také podíl počasí, informací o dopravě a vzdělávacího vysílání.

Obrázek 25. Přehled poslechu jiných než hudebních pořadů

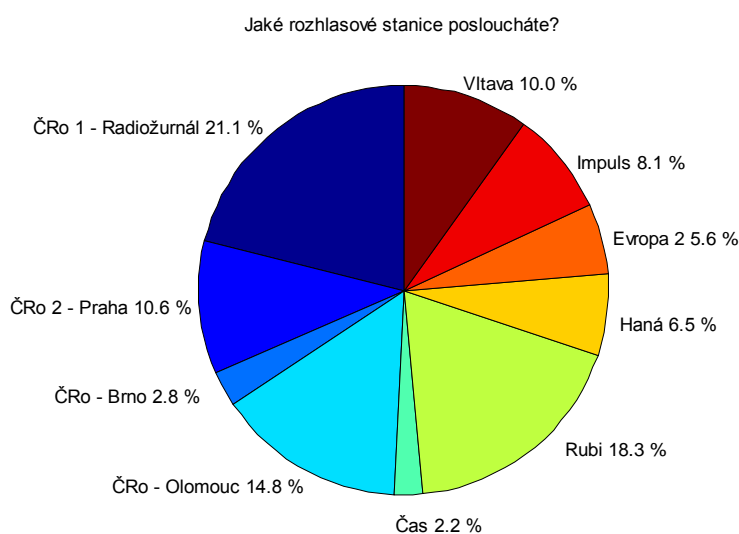
c) Nepracující / důchodci

U nepracujících a důchodců pozorujeme situaci, která zatím dříve nenastala, a to, že se dechová hudba umístila mezi nejposlouchanějšími žánry. Velkou oblibu dále sledujeme u populární hudby, pak následují v téměř vyrovnaném poměru hudba vážná, jazz a folk.

Obrázek 26. Oblíbenost poslouchaných žánrů

Stanice, které si nepracující či důchodci nejraději pouští jsou ČRo 1 – Radiožurnál a Rádio Rubi. Nesmíme opomenout ČRo – Olomouc, které skončilo na 3. místě. Pak už vyrovnaně skončil ČRo 2 – Praha, ČRo 3 – Vltava a Impuls.

Obrázek 27. Poslechovost rozhlasových stanic

Nejoblíbenějším nehudebním pořadem se v této skupině staly zprávy a počasí, na dalším místě pak pořady s politickou tematikou, vzdělávací vysílání, pohádky a zábavné pořady.

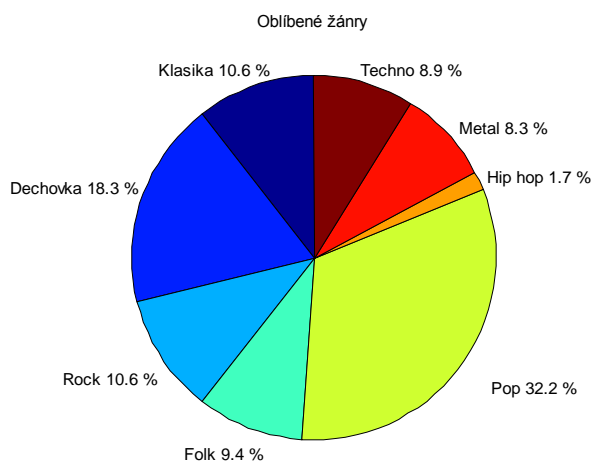

Obrázek 28. Přehled poslechu jiných než hudebních pořadů

5.1.2.3 Rozdělení dle vzdělání

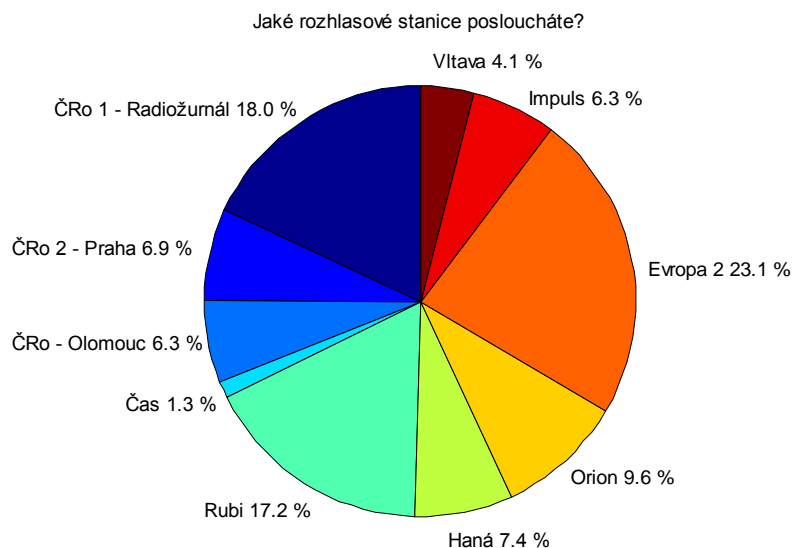
a) Základní škola a učiliště

Tato dotazovaná skupina má nejraději hudbu populární. Oblibu si získala také hudba dechová, rocková, vážná a folková, těsně za nimi se umístilo také techno a metal, jejichž rozložení je vcelku rovnoměrné. Nikdo z dotázaných nevedl např. jazz.

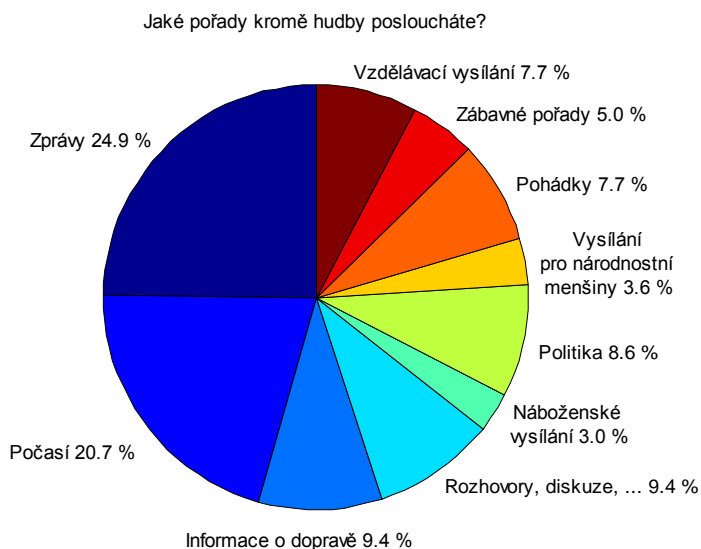
Obrázek 29. Oblíbenost poslouchaných žánrů

K nejoblíbenějším rozhlasovým stanicím patří Evropa 2, dále pak ČRo 1 – Radiožurnál a Rádio Rubi. Třetí místo by pak připadlo Rádiu Orion, které následují Rádio Haná, ČRo 2 – Praha, ČRo – Olomouc a Impuls.

Obrázek 30. Poslechovost rozhlasových stanic

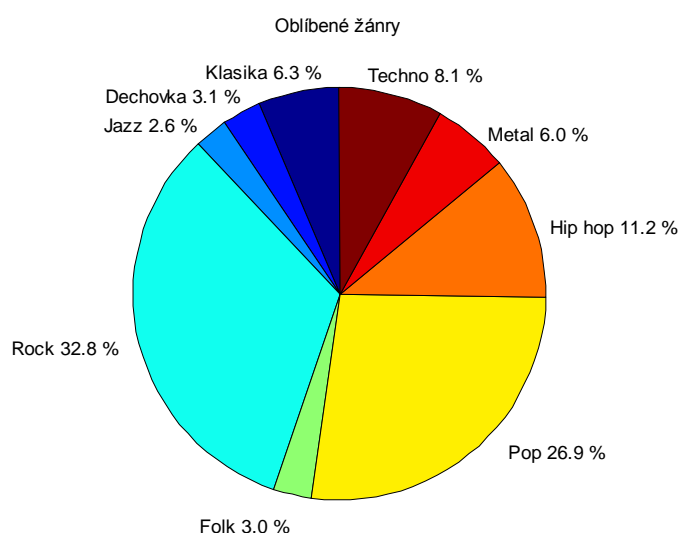
Krom hudby dotázaní poslouchají nejvíce zprávy a počasí. Stejnou měrou následují informace o dopravě a rozhovory a diskuze, dále pak politická tematika, pohádky a vzdělávací programy.

Obrázek 31. Přehled poslechu jiných než hudebních pořadů

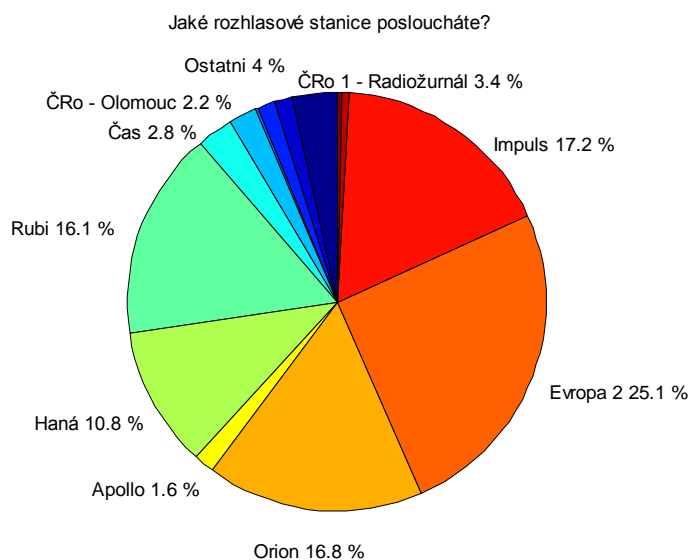
b) Střední škola a učiliště s maturitou

Neoblíbenější hudební žánr u středoškoláků je rocková a poulární hudba, dalším je hip-hop, techno, metal a vážná hudba. Situace je více méně podobná věkové kategorii 15 – 19 let, jen přibylo posluchačů hudby vážné, jazzové a folkové především na úkor metalu (v menší míře pak také na úkor hudby popové a rockové).

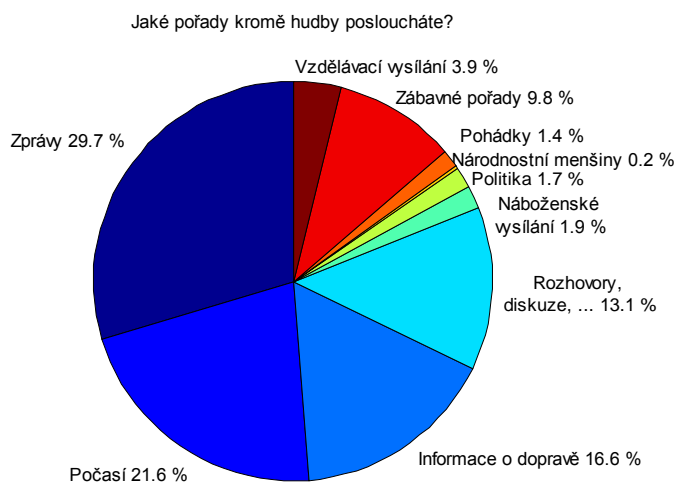
Obrázek 32. Oblíbenost poslouchaných žánrů

Nejvíce oblíbenými stanicemi u středoškoláků jsou Evropa 2 a Impuls, z regionálních vysílání nejlépe dopadly Rádio Orion a Rubi, dále pak Rádio Haná. Mezi stanicemi Českého rozhlasu se na prvních pozicích umístily ČRo 1 – Radiožurnál a ČRo – Olomouc, ostatní umístění v rámci ČRo jsou zanedbatelná, většinou nedosahovala ani 1 %.

Obrázek 33. Poslechovost rozhlasových stanic

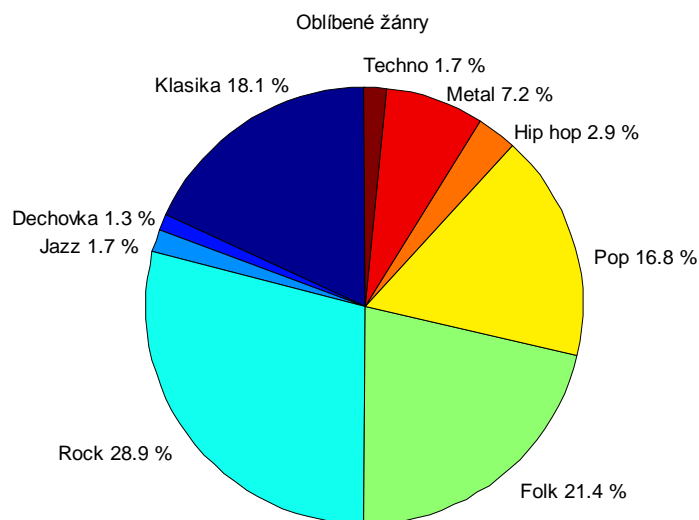
V žebříčku nehudebních pořadů opět vedou zprávy a počasí, ve větší míře jsou zastoupeny informace o dopravě, rozhovory a diskuze a zábavné pořady.

Obrázek 34. Přehled poslechu jiných než hudebních pořadů

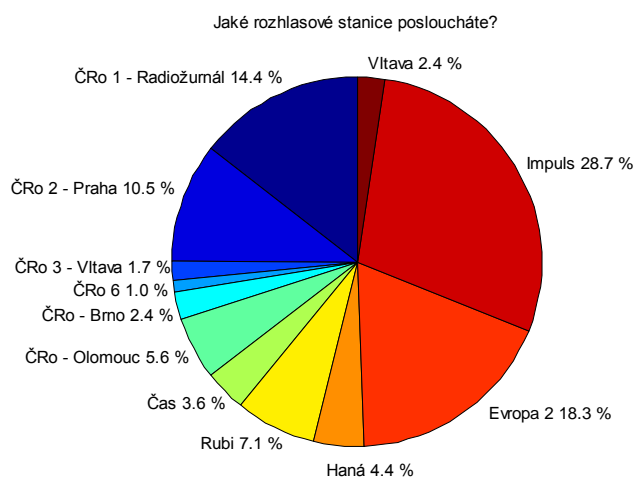
c) Vyšší odborná a vysoká škola

Vysokoškoláci upřednostňují žánry jako je rock, folk, vážná hudba a hudba popová. Ještě výrazný je metal se 7,2 %, ostatní žánry jsou zde zastoupeny v menší míře.

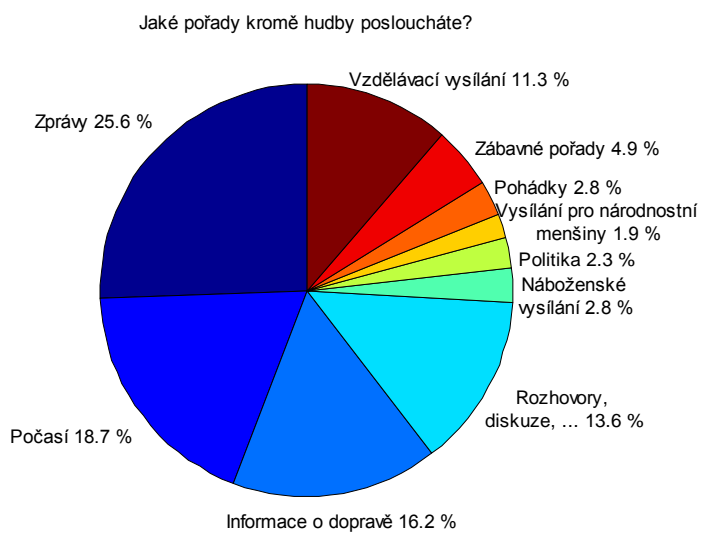
Obrázek 35. Oblíbenost poslouchaných žánrů

Nejoblíbenější stanicí je z celostátních Impuls, Evropa 2 a ČRo 1 – Radiožurnál (následuje také ještě ČRo 2 – Praha), z regionálních pak Rádio Rubi, ČRo – Olomouc, Rádio Haná a Rádio Čas. Zde můžeme pozorovat na druhých a třetích místech u státních a regionálních vysílání výskyt stanic Českého rozhlasu.

Obrázek 36. Poslechovost rozhlasových stanic

U nehudbních pořadů nastává stále se opakující situace, kdy se na prvních místech objevují zprávy s následností počasí, informací o dopravě, rozhovorů a diskuzí a vzdělávacích pořadů.

Obrázek 37. Přehled poslechu jiných než hudebních pořadů

6 Závěr

V diplomové práci jsem se ve druhé kapitole věnovala historii Českého rozhlasu. Tuto kapitolu jsem rozdělila do podkapitol dle tří významných historických etap vývoje Českého rozhlasu (v letech 1923 – 1945, 1945 – 1992 a 1993 – 2011), ty jsem pak ještě pro přehlednost přerozdělila na menší časové epochy a v každé popsala vývoj Československého / Českého rozhlasu v celkové komplexnosti i v rámci jeho jednotlivých redakcí. V poslední podkapitole jsem věnovala pozornost historii vývoje regionální stanice Československého / Českého rozhlasu v Olomouci.

Podle stejného rozdělení podkapitol jsem pokračovala i v kapitole třetí, ve které jsem se blíže zabývala popisem hudebních pořadů, jejich funkcí a zastoupením tzv. vážné a populární hudby. Snažila jsem se poukázat na práci a cíle hudební redakce v tom kterém období.

Ve čtvrté kapitole jsem zachytila vývoj hudby v jednotlivých historických obdobích Československého rozhlasu, které se rozhlas v těchto obdobích nejvíce věnoval, a podrobněji popsat vývoj hudebních programů a těles v rámci Regionální (československé) stanice v Olomouci, jejíž hudební redakce byla do značné míry ovlivněna významnými osobnostmi v ní působícími.

Pátá kapitola se již věnuje období po rozpadu Československa a vzniku veřejnoprávního Českého rozhlasu. Popsala jsem vývoj hudby a zaměření jednotlivých hudebních pořadů v Českém rozhlase Olomouc a zmapovat situaci soukromých regionálních rozhlasových stanic s krátkým popisem jejich hudebního zaměření a pořadů.

V šesté kapitole jsem přešla k vlastnímu sociologickému výzkumu, kdy jsem na základě dotazníku zkoumala a hodnotila, při jaké příležitosti dotazovaní rozhlas poslouchají, jaký typ hudby rozhlasové stanice nejraději poslouchají, a zdali, krom hudby, poslouchají také jiné rozhlasové stanice. Zkoumaní respondenti byli rozděleni podle věku, povolání, vzdělání. Nad grafy jsem vždy připojila popis, popřípadě srovnání s jednotlivými skupinami a jejich výsledky.

V celkovém hodnocení, bez rozdělování do skupin, se nejlépe umístila celostátní stanice Evropa 2 a Impuls (podobně jako se to objevuje ve státních průzkumech, jen první a druhé místo těchto stanic je přehozené), z regionálních stanic to bylo Rádio Rubi a Rádio Haná (stejně jako v průzkumech státních). Zajímavé pak bylo sledovat například jejich umístění v rámci věkových skupin. Opomeneme-li celoplošná rádia, ve všech věkových skupinách zvítězilo Rádio Rubi. Úspěšnost českého rozhlasu začala stoupat až u věkových

kategorií starších, zejména pak u kategorie od 51 let výše. Po srovnání skupin řazených podle vzdělání vychází sice stále Rádio Rubi jako nejlepší regionální rádio, u skupiny vysokoškoláků ale zájem o něj značně upadá ve prospěch spíše celoplošných stanic a stanic Českého rozhlasu, roste zájem i o Český rozhlas Olomouc. Studenti zase nejraději poslouchají Rádio Orion, čímž se liší od skupiny pracujících a nepracujících, u nichž je oblíbenější Rádio Rubi.

Z výsledků a srovnání grafů, můžeme určit také nejvhodnější cílové skupiny jednotlivých rádií. Český rozhlas Olomouc mi dle tohoto srovnání vychází jako rádio zaměřené na starší posluchače (poslouchající hudbu vážnou, dechovou a popovou), Rádio Rubi bylo úspěšné ve všech věkových kategoriích, u mladších či střední věkové třídy však dosahovalo větší obliby. Rádio Orion bych pak charakterizovala jako rádio určené spíše mladším posluchačům, poslouchajícím hudbu rockovou, popovou, techno, metal a hip-hop, a Rádio Haná střední věkové třídě, u kterých je nejoblíbenější hudba populární a rocková.

Tato diplomová práce může být dále rozvíjena například dalšími sociologickými průzkumy, zaměřenými na více respondentů či jiná specifika. Přináší informace o historii Československého / Českého rozhlasu, Českého rozhlasu Olomouc a stručný popis soukromých regionálních stanic, dále poskytuje zajímavé poznatky o oblíbenosti rozhlasových stanic na Olomoucku a o charakteristikách jejich posluchačů.

Použitá literatura

- [1] *Bílá místa rozhlasové historie: Příspěvky a svědectví k 60. letům ČsRo*. Praha: Sdružení pro rozhlasovou tvorbu Praha, 1999. 66 s.
- [2] ČERNUŠÁK, Gracian; ŠTĚDRONĚ, Bohumír; NOVÁČEK, Zdenko. *Československý hudební slovník osob a institucí I*. Praha: Státní hudební vydavatelství, 1963. 856 s. ISBN 02-228-63.
- [3] GREGOR, Vladimír, et al. *Hudební kultura na ostravsku po roce 1945*. Ostrava: Profil, 1984. 269 s.
- [4] *Hudba v Olomouci a na střední Moravě I.: In memoriam Vladimír Hudec*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007. 337 s. ISBN 978-80-244-1763-9.
- [5] JEŠUTOVÁ, Eva, et al. *Od mikrofonu k posluchačům: Z osmi desetiletí českého rozhlasu*. Praha: Český rozhlas, 2003. 667 s. ISBN 80-86762-00-9.
- [6] PACOVSKÝ, Jaroslav. *Na vlnách rozhlasu*. Praha: Český rozhlas, 1993. 158 s.

Internetové zdroje

- [7] BUREŠ, Michal. *Český rozhlas Olomouc* [online]. 2011 [cit. 2011-03-31]. Historie českého rozhlasu Olomouc. Dostupné z WWW: <<http://www.rozhlas.cz/olomouc/about/>>.
- [8] *Český rozhlas* [online]. 2011 [cit. 2011-03-28]. Dostupné z WWW: <<http://www.rozhlas.cz>>.
- [9] *ČRo Olomouc (Český rozhlas)* [online]. 2011 [cit. 2011-04-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.rozhlas.cz/olomouc/portal/>>.
- [10] *Fajn rádio* [online]. 2011 [cit. 2011-04-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.fajnradio.cz/fajn-radio/>>.
- [11] *Hitrádio Apollo* [online]. <http://www.radioapollo.cz/> [cit. 2011-04-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.radioapollo.cz/>>.
- [12] *Kiss Morava* [online]. 2011 [cit. 2011-04-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.kissmorava.cz/>>.
- [13] KRUPÍČKA, Miroslav. [Http://www.rozhlas.cz](http://www.rozhlas.cz) [online]. 2000 [cit. 2011-03-24]. Rozhlasová historie. Dostupné z WWW: <<http://www.rozhlas.cz/rozhlasovahistorie/portal/>>.

- [14] *Median* [online]. 2010 [cit. 2011-04-07]. Dostupné z WWW: <<http://www.median.cz/?lang=cs&page=1&sub=9>>.
- [15] MORAVEC, Václav. *Panáček v říši mluveného slova: Stránky přátel rozhlasových her a mluveného slova vůbec* [online]. 2006 [cit. 2011-04-01]. Kapitoly z historie českého rozhlasového vysílání 140. Dostupné z WWW: <<http://mluveny.panacek.com/historie-rozhlasu/1953-kapitoly-z-historie-ceskeho-rozhlasoveho.html>>.
- [16] POTŮČEK, Jan. *Digizone.cz* [online]. 30. 3. 2010 [cit. 2011-04-03]. Hudba je náš katastrofální problém, připouští ředitel Českého rozhlasu. Dostupné z WWW: <<http://www.digizone.cz/clanky/hudba-je-nas-problem-pripousti-reditel-rozhlasu/>>.
- [17] *Rádio Čas* [online]. 2011 [cit. 2011-04-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.casradio.cz/>>.
- [18] *Rádio Haná* [online]. 2011 [cit. 2011-04-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.radiohana.cz/>>.
- [19] *Rádio Orion* [online]. 2011 [cit. 2011-04-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.hitradioorion.cz/>>.
- [20] *Rádio Rubi* [online]. 2011 [cit. 2011-04-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.radorubi.cz/>>.

PŘÍLOHA I

DOTAZNÍK - ROZHLAS

- Věk: a) 15 – 19
b) 20 – 30
c) 31 – 50
d) od 51

- Povolání: a) student
b) pracující
c) nepracující

Dosažené vzdělání (pokud jste student, tak aktuální studium)

- a) základní škola
b) učiliště
c) učiliště s maturitou
d) střední škola
e) VŠ - bakalářské studium
f) VŠ - magisterské studium
g) jiné (doplňte):

- .....
- Pohlaví: a) žena
b) muž

---

1. Posloucháte rozhlas?

- a) ano
b) občas
c) ne, nikdy (Pokud je vaše odpověď ne, nemusíte již dále pokračovat. Děkuji.)

2. Při jaké příležitosti posloucháte rozhlas?

- a) doma
b) v nějakém dopravním prostředku (např. v autě/v autobuse/ve vlaku)
c) při procházce/chůzi/jízdě na kole apod.
d) v práci
e) jiné (prosím doplňte):

.....

3. Jaký typ rozhlasu posloucháte (možno i více odpovědí)?

- a) regionální
b) celostátní
c) cizí (např. BBC)

4. Jakou hudbu nejraději posloucháte (možno i více odpovědí)?

- a) klasickou
b) dechovou
c) jazz

- d) rock
- e) folk
- f) pop
- g) hip hop
- h) metal
- i) techno
- j) jinou (prosím doplňte):

.....

5. Jaké rozhlasové stanice posloucháte (možno i více odpovědí)?

- a) Český rozhlas - prosím, zakroužkujte, jaký:
  - Český rozhlas 1- Radiožurnál (zpravodajsko-publicistická stanice)
  - Český rozhlas 2 - Praha (univerzální stanice pro celou rodinu)
  - Český rozhlas 3 - Vltava (kulturní stanice)
  - Český rozhlas 6 (analyticko-publicistická stanice)
  - Český rozhlas - regionální vysílání (ČRo Brno - ČRo České Budějovice -

Pardubice -

ČRo Plzeň - ČRo Sever - ČRo Regina - ČRo Region, Středočeský

kraj -

ČRo Region, Vysočina)

- b) radio Čas
- c) radio Rubi
- d) radio Haná
- e) radio Apollo
- f) Fajnradio Hity
- g) Evropa 2
- h) Impuls
- i) Proglas
- j) Vltava
- k) jiné (prosím doplňte):

.....

6. Posloucháte i jiné pořady v rádiu kromě hudby?

- a) ano
- b) ne (pokud ne, nemusíte odpovídat na následující otázku)

7. Pokud ano, jaké?

- a) zprávy
- b) počasí
- d) informace o dopravě
- e) rozhovory, diskuze, setkání se zajímavými lidmi
- f) náboženské vysílání
- g) politika
- h) vysílání pro národnostní menšiny
- i) pohádky
- j) historiky/zábavné vysílání
- k) vzdělávací vysílání (historie, český jazyk, umění, literatura apod.)
- l) jiné (prosím doplňte): .....

Anotace

Jméno a příjmení:	Ivana Krestýnová
Katedra:	Katedra hudební výchovy
Vedoucí práce:	Prof. PhDr. Karel Steinmetz, CSc.
Rok obhajoby:	2011
Název práce:	Hudba v rozhlase dříve a nyní (se zaměřením na Český rozhlas v Olomouci)
Název v angličtině:	Music on the radio before and now (with a focus on Český rozhlas Olomouc)
Anotace práce:	Diplomová práce pojednává o historii Československého / Českého rozhlasu, zmiňuje také historii jeho stanice v Olomouci. Dále se zabývá hudbou a její funkcí v Československém / Českém rozhlase a jeho regionální stanici v Olomouci, stručně charakterizuje soukromé radiové stanice dostupné v Olomouckém kraji. Je zde prováděn průzkum poslechovosti stanic dostupných v Olomouckém kraji a jeho posluchačů.
Klíčová slova:	Československý rozhlas. Československý rozhlas Olomouc. Český rozhlas. Český rozhlas Olomouc. Hudba v rozhlase. Regionální stanice Olomouckého kraje.
Anotace v angličtině:	The thesis deals with the history of Czechoslovak / Czech Radio, also mentions about the history of his station in Olomouc. It also deals with music and its functions in Czechoslovak / Czech Radio and its regional station in Olomouc, briefly describes the private radio stations available in the Olomouc region. There is a survey conducted listening stations available in the Olomouc Region and its listeners.

Klíčová slova v angličtině:	Czechoslovak Radio. Czechoslovak Radio Olomouc. Czech Radio. Czech Radio Olomouc. Music on the radio. Regional Station of the Olomouc region.
Přílohy vázané v práci:	1
Rozsah práce:	77 s.
Jazyk práce:	čeština